

Kapocs

L. évfolyam, 70. szám

Vancouver, BC, 2020 április 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

A COVID-19 koronavírus hathatós ellenszere a magyar tyúkhúsleves

A TARTALOMBÓL

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK..... 2

MEGEMLÉKEZÉSEK.....2

VISSZATEKINTÉSEK

MÉG MINDIG SOPRON.....12

KEZDETEK AZ ÚJVILÁGBAN.16

SORSOK

EURÓPÁBAN MARADTAK.....18

ÉLETUTAK/ÉLETPÁLYÁK.....21

EMLÉKMORZSÁK.....27.

IROGATÁSOK

NOSZTALGIA.....31

KÖZÖS ÜGYEINK

SOPRON ALUMNI ESEMÉNYEK...33

HÍREK/KÖZLEMÉNYEK.....38

I N M E M O R I A M

GYÁSZELENTÉSEK

- 2019 április 29-én, elhunyt Riverside, CA-ban **Huszár Károly** erdőmérnök (UBC Class of '59), MSc '61 (UBC), MSc '67 (Oregon State University), Sopron Alumni társunk, életének 85. évében.
- 2019 szeptember 1-én, rövid betegség után elhunyt Toronto, ON-ban **Rupf László** üzleti tanácsadó, volt II. évf. hallgató, Sopron Alumni társunk, életének 83. évében.
- 2019 október 11-én, hosszantartó gyengélkedés után elhunyt Mississauga, ON-ban **Matolcsy Géza** erdőmérnök (UBC Class of '59), MF '61 (Yale), PhD '69 (Yale), Sopron Alumni társunk, életének 85. évében.
- 2019 november 25-én, hosszantartó rokkantság után elhunyt Victoria, BC-ben, **ifj. Apt Ödön**, szobrászművész, volt I. évf. hallgató (UBC), Sopron Alumni társunk, életének 86. évében.
- 2019 december 23-án, váratlanul elhunyt Victoria, BC-ben **Horváth Czillinger Emil**, gyémántokleveles erdőmérnök (UBC Class of '59), Sopron Alumni társunk, életének 86. évében.
- 2019 december 29-én, tragikus hirtelenséggel elhunyt Nanaimo, BC-ben **Simon József** okleveles könyvvizsgáló, volt I. évf. hallgató, Sopron Alumni társunk, életének 83. évében.

Béke poraikra! Őszinte részvétünk a családoknak!

M E G E M L É K E Z É S E K

Huszár Károly

December 21, 1935 – April 29, 2019

'Charles Károly Huszár died on April 29, 2019 at age 83 in Riverside, California, USA' (*ex Obituary*)

Born: December 21, 1935, Diósgyőr, Hungary. Parents: Károly Huszár and Klára Lehrner. Senior matriculation at Budapest Gimnázium, 1954-56; Sopron School of Forest Engineering, 1957-59; UBC Faculty of Forestry-Sopron Division, (BSF, 1959), UBC (MSc-Wood Science, 1961), Oregon State University (MSc-Statistics, 1967). (*ex Sopron Chronicle, 1986*)

Rupf László

January 2, 1937- September 1, 2019

Born: Sopron, January 2, 1937; parents: László Rupf (school principal) and Anna Pető; married Helen Mary Gilvecius (Canadian born), 1971; children: Andrew (1977) and Robert (1981). Education: Primary school – Pannonhalma, secondary school - Széchenyi Gimnázium, Sopron. 1955-59: School of Forest Engineering, Sopron. After two terms my studies were interrupted by the Hungarian Revolution. In 1957 I continued my studies at the Faculty of Forestry - Sopron Division, University of BC, in Vancouver, BC, Canada. In 1959 I changed directions in my studies: - 1959 to date: General Management Certificate, Seneca College; Business Administration and Executive Training, Alexander Hamilton Institute; Import-Export Management extension courses and Small Business Administration, Management Accounting, Marketing for the Middleman, Business Budgeting and Management by Objective correspondence courses, University of Toronto. Work Experience: 1959-60 Miscellaneous employment in sales; - 1960-63 Assistant Manager, Speers Petrochemicals Ltd and Johnson Import and Export Co, Vancouver, BC; 1963-65 Manager, Finnlandia Sauna Installation Co; -1965-67 Product Manager, Noresco of Canada, Vancouver, BC and Noresco (Ontario) Ltd, Toronto, ON; 1967-68 Marketing Manager, Perception Industries, Toronto, ON; -1968-69 Manager, Omega Consultants Ltd, Toronto, ON; 1969-76 General Manager, Rutherford Photo Ltd, Toronto, ON; 1976-77 Consultant, R.I. Rupf and Associates Ltd; -1977-

79 Vice President, Omega Consultants Ltd, Toronto, ON; 1979 to date President and major shareholder, Zarex Group, Toronto, ON, (Responsible for ensuring the profitable growth in the fields of consulting, venture capital and franchised retail chain management of the Zarex Group of companies).

I am very interested in business and financial management. My work is tied in with a great deal of travelling, have made several business trips to Europe and USA. Extracurricular activities: swimming, reading and playing bridge. (*ex Sopron Chronicle, 1968*).

Laszlo Imre Rupf of Toronto, Ontario passed away on September 1, 2019. He is survived by his wife, Helen, and two sons, Andrew and Robert and their respective families. He is also survived by his brother Tibor and his family.

Laszlo was born on January 2, 1937 in Sopron, Hungary. He departed the country during the Hungarian Revolution in 1956. Soon after he immigrated to Canada and completed his studies at the University of British Columbia.

Laszlo pursued a business career and was involved in many business ventures. His early career involved starting a series of companies and overseeing the rapid expansion of existing companies. In his later years, he very much enjoyed advising and partnering with entrepreneurs and business owners to assist them with their

business growth strategies. Laszlo's business achievements earned him a place in the 'Who's Who' directory for businesses. Laszlo's intellectual pursuits did not stop in his retirement years. He turned his attention towards his birth country, Hungary. Laszlo and several university friends created the Uj Szechenyi Mozgalom, a network consisting of business people and academics

that shared knowledge with the goal of making Hungarian businesses more competitive internationally. Laszlo was a positive force and believed in making a difference. He also had a great sense of humor. Laszlo will be sorely missed by his family, friends and community-at-large. (*ex Obituary*)

Matolcsy Géza

March 7, 1936 - October 11, 2019

Matolcsy, Geza Andrew, PhD Forestry (Yale) passed away peacefully at home with his family at his side, on Friday, October 11, 2019 in his 84th year. Beloved husband of Jane Lindsay, loving father of Phillip (Shelley) and Christopher. Dear and proud grandfather of Catherine, Angela and Stephen. Survived by his

sister Claire Diósy and predeceased by his brother István. Also remembered by his nieces and nephews. A Celebration of Life will be held at the Turner & Porter Chapel, Mississauga on Thursday, October 17, 2019 (*ex Obituary*)

Jane Lindsay: Family memories

Géza is survived by a loving family: sons Philip (wife Shelley, grandchildren Catherine, Angela and Stephen) of Claremont, ON and Christopher of Vancouver, BC, and wife Jane. Géza András Matolcsy was born in Adand Hungary on March 7, 1936. He was the third child after brother Pista (István or Pista, 7 years older, who passed away earlier this year in Hungary) and Klára (Toronto, ON who is 6 years older). Géza learned his love of fishing, hunting from his father István (pharmacist), forestry and biology from his uncle (forest engineer) and love of learning from all but especially his mother Eleanóra (also a pharmacist). He told me a story, that his father would invite him to hunt on Sundays but reminded him that he would have to take the punishment, when he missed church. Géza always choose to go hunting despite the punishment.

Géza had a happy childhood, spending summers at Lake Balaton, where he would fish and help provide dinner for his family. Because there was no 'gimnázium' in his village, while attending high school Géza lived in Csurgó with his paternal grandmother Hermina Matolcsy (nee Németh) who would throw cold water on him to get him up in time for school. He talked frequently and fondly of grandmother Hermina, who worked hard all her life for the Matolcsy family. As Balatonfenyves she would tend the vegetable garden and vineyard, clean, cook and provide meals to the many friends and family who visited. Nagymama Hermina swept the sand from the villa to lake Balaton most days and this made it difficult for the children to steal grapes from the vineyard (another punishment that Géza was willing to risk). Géza loved Balaton the most and when we visited Hungary it was difficult for me to get to see other parts of this beautiful country.

Géza worked at the Ontario government research organization for most of his career. His primary research project was with Dominion Cellulose (Facelle Company, later purchased by P&G), a leading manufacturer of bathroom and facial tissue. Géza obtained many 'Record of Invention'-s, patents pending and patents that made significant contribution to the field of tissue manufacture. He also had records of invention for paper recycling. He was one of those responsible for making 'Royale' bathroom tissue a household name as the softest and best. (later P&G sold the name "Royale" and it no longer is made with any of Géza's processes so the product is not longer the same quality). Géza retired form the research organization after shortly before the Ontario government privatized it. He continued consulting, travelling to Greece, Egypt, Hungary and USA to share his knowledge. During his long career, he also did consulting on incontinence products (Flushabyes, one of the early disposable diapers), peat plant pots, golf clubs, chicken diapers, etc. Géza

never stopped thinking about ways to improve products and processes and had an amazing memory for both science and history.

Géza was a world class scientist but he also tried to excel as a handyman. Both his sons are world class handymen and this trait must have come from their mother's (Claire Quesnel) side. Never-the-less, Géza did always manage to get the water going and the boat motor started every spring, so he was as good a handyman as he needed to enjoy and be comfortable in life. Géza loved social gatherings, dances, family parties, reunions and any opportunity to meet new people. He was a talented bridge player. He was an excellent fisherman and good hunter. He especially loved upland game hunting with his German pointer dogs: Droopy, Zsazsa, Keema, Bruno and Császár. He and best friend Imre

Kenedi would drive for 16 hours to hunt pheasant for a few days in Kansas, USA. On the many drives to our cottage, he would hunt, get minnows and jump out of the car to get the boat ready for fishing. But the two-hour drive home would tire him out showing how you feel depends on what direction you take in your life.

Géza is remembered by most people who have met him, however briefly and made a major contribution to his and my family's lives. I hope that he is on a happy journey with his beloved parents, brother, many friends and family, and dogs that have left this earth before him.

□
Nagy Papa taught his grandchildren so many wonderful things from how to fish and love and respect the great outdoors, to picking berries to make fresh pies at the cottage, the art of worm picking, gardening and so many memorable cottage camp fires barbecuing dinners and wonderful Christmas celebrations at the cottage. Géza was a wonderful dancer, he tried to teach me to waltz at the Sopron Christmas party and with my mom at our wedding. He introduced us and his grandchildren to the Sopron picnics held at the Kenedi's, which we had many years of fun and getting to know his fellow classmates and friends. (*Phil & Shelley Matolcsy*)

□
I have so many wonderful memories of grandpa Geza. Running around the cottage digging for change in the couch, which we would then use to go berry picking nearby. Grandpa always made the example of sitting down right in the field, even if that meant getting red strawberry stains in the most ridiculous places. We would have so much fun eating the sweet berries until our stomachs hurt and picking, then going back and baking the most delicious pies! Can,t forget the one year he accidentally put way too much salt and we laughed so hard about that.

Nagy papa also was notorious for taking naps wherever and whenever, and I must say that is something I look up to and wish I could do more of, haha.

I will always cherish those times at the cottage where he would switch it up from the usual David Suzuki show to an episode of 'So you think you can dance' and talk to Catherine and I about his ballroom dancing days.

He is the reason that I am not afraid to get my hands dirty, whether that be fishing or gardening. He always made sure my fishing hook had a fresh minnow on it as a little (and even later teenage) girl when I was far too afraid or grossed out to do that myself. Countless fishing trips with lots of laughs and friendly fisherman's competition. (*Granddaughter Angela Matolcsy*)

Ilona (Király) Kenedi: **Words of farewell**

Dear Family and friends of Geza! Although tears of strong emotions are hard to hold back, I try to follow the Canadian approach: celebrating life! The end is unavoidable, and we don't know the time, when the good Lord calls us home, but we must say thanks for every person's life, who touched us positively.

Géza was such a person with his charming smile, childish honesty, and deep professional knowledge.

He was my classmate at University, and my husband's childhood friend, and later hunting companion. Both Matolcsys and Kenedis had summer homes at Balatonfenyves. They both had sailboats, and their kids kicked the soccer ball together on the beach. Géza was born in Ádánd, Somogy megye. His father was a pharmacist, his mother a sweet and very intelligent fine lady. We met her in Canada a few times.

Under the Communist regime they confiscated his father's pharmacy, and they had to move to another town, where he was employed as pharmacist. Géza started high school in Siófok, continued in Csurgó, where he graduated in 1954. There he lived with his strict grandmother, who made sure he excelled academically. Otherwise a son of a former pharmacy owner might not get into university. Although as he learned later, his uncle, Matolcsy Bandi bácsi, who was a former Sopron Forestry graduate, put in a few good words about Géza to some of the professors.

As Geza wrote in the Kapocs (our periodical published twice a year in Vancouver by the old Sopron students) Dr. Adamovich (Cinke bácsi, as we called him) conducted the entrance exams. The same time Hungary and Brazil had a soccer game was broadcast on the radio. When Géza entered, he was asked: "What's the score?" After he answered, the professor announced: "You are already accepted." So he became a forestry student of Sopron University in 1954.

Sopron is a very special city near the Austrian border, with rich history, beautiful ancient buildings, and easy to reach forested hills.

The University moved there from Selmecebánya, when it became part of Czechoslovakia. After the First World War two third of Hungary was lost to the neighbouring countries. The old forestry and mining engineering professors, and the old traditions also moved to Sopron. We are still practising these traditions, caring for each other, like a family.

After the 1956 Hungarian Revolution, when the Russian terror returned, half of the University escaped to the West. The foresters went to Vancouver, the technical faculties to Toronto. A total of more or less 450 students, and 50 professors with their families. I don't want to talk about all the difficulties of the refugee life, and don't have time to mention the student's fun events. We were grateful Canada received us.

Let us get back to Géza. He graduated from UBC - Sopron Division in 1959. From that class of 30, eight earned PhD-s later and five became university professors. He started his working life

surveying logging roads for two weeks, followed by being a compass man for two months - living in the bush, climbing mountains in BC. He decided to visit his sister and brother-in-law in Winnipeg (they came out in 1956 also), where he found a job as a camp clerk for Abitibi Co.

He kept applying for better jobs, and was accepted in Ottawa at a Forest Product Laboratory. He worked there June to September 1960. On his way to Ottawa he also took a job in Kenora for the Ministry of Natural Recourses, planting seedlings with a group of natives. Realizing he needs higher degrees to advance, he applied for a Master program at Yale University in New Haven, Connecticut and in half a year he did a two-year program in wood technology. Finishing his PhD took longer, because he got married to the girl he met in Ottawa and their first child, Philip was born in 1962. He could not afford all the required fees so he discontinued his studies for a while. He had a good job offer from the Ontario Research Foundation (ORF), where he worked for 7 years. Then he got a notification, if he does not finish his PhD program in a year, he will lose the already gained credits. The Research Foundation didn't want to lose him, so they gave him a year paid leave, together with the Facelle Co. Géza did re-searched for. He received the PhD diploma from Yale University in August 1969. What achievement!

ORF and the Facelle Co. had a contract arrangement with Geza to find the best wood pulp combination for manufacturing softer and more absorbent tissues. He developed new methods to reach that goal, and got international recognition.

In his private life he loved hunting, fishing, gardening, and his family of course. He played cards, and he participated in all the Sopron activities, dinners, dances, picnics.

We used to go camping together, and spent time at each of our cottages. Our 5 boys became friends. I remember well a camping trip on a Georgian Bay island, when the raccoons attacked our tent at night. I put the dog food under my mattress. They wanted to reach it. I kept kicking the side of the tent, and kept the dog quiet, not to wake up everyone, but when the racoons ripped the tent, I had enough! You can imagine the rest.

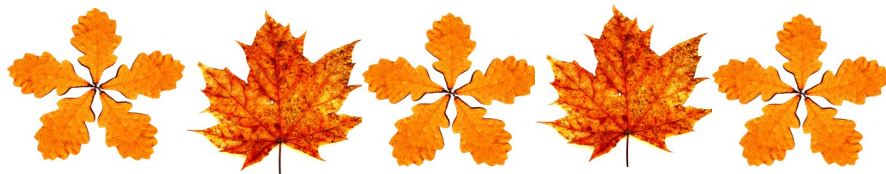
Geza loved hunting for ducks, geese, pheasants, partridge, grouse. Both he and my husband Imre had good hunting dogs. They also went hunting for moose and deer many times.

After his first marriage fell apart, he found a lovely wife also working at the ORF and also loving the outdoors. Imre was the best man at their wedding on December 30, 1984.

We became good friends with Jane. In the last few weeks she worked tirelessly and faithfully to give Géza care and comfort in his failing health.

Thank you Jane! And thank you Géza for all the delicious fish and game dinners, and your jokes and stories, your smile, your being. We will miss you!

(*Talk given at Celebration of Life memorial*)

Ifj. Apt Ödön

1934 június 4 – 2019 november 25

Tolna megyében, Gyulaj faluban született, épp a trianoni béke 'ünnepén'. Lett is szép, kicsit tán túl kacifántos élete, aminek a története meg is jelent vagy tíz éve, 'The Life and Art of Edward Apt' címmel. Elemi iskoláit Gyulajon járta ki, a gimnáziumot Pannonhalmán a Bencéseknel kezdte, aztán imitt amott egy kis kacskaringóval Szentendrén a Ferencseknel érettségizett 1954 ben. Közben a visegrádi erdőgondnokkal, Hock Jancsi bácsival orvvadászgattak itt ott elejtve egy egy szép kerek fenekű mufflon bakot. Ötvennégy őszén bevonult katonának, soffőr lett. Amikor 1955 ben az ÁVO lekapta Jancsi bácsit néhány vadásztárrsal együtt, 'Duplanullás Államellenes Szervezkedést' csinálva az ügyből, fejenkint tíz és tizenöt év közötti büntetést kaptak. Dönci lett a fővádlott. Civil bírósági tárgyalását 1956 okt.

26-ra tűzték ki. Nem lett tárgyalás. Döci Pesten a forradalom alatt megsebesült s utána elhagyta az országot. Apámékkal együtt kikerültünk Kanadába. Tíz év alatt Dönci rendszeren bevégzett négy év egyetemet. Egyik sem volt életpályája. Szobrász lett. Jó szobrász. Azonkívül a motorbicikli volt a mindene. Vancouverben egy ideig a BMW-nél volt műszakvezető szerelő. Aztán 1972 ben egy autós nem állt meg egy stop nál. Dönci majdem ráment, de túlélt. Azt lehetne mondani, hogy a jármű megrongálódott ugyan de a vezető nem. Aranyos, soha senkinek nem ártott, mindig segítőkész, jóhumorú bölcs ember volt. Az is maradt. Most november 25 én reggel hirtelen elment. Tudom, hogy békében nyugszik! Hamvait Gyulajon tervezem eltemetni. (Apt Kamill, Victoria, BC)

Apt Kamill: A bátyám

Dönci bátyám, Ödön Ernő Ferenc, 1934-ben, a trianoni béke évfordulóján, június 4.-én született. Gyerekkorom óta csak jóra emlékszem vele kapcsolatban. Soha nem bántott, nem piszkált, játszott velem, később, már nagyobb gyerek korunkban, este lefekvés után sokszor mesélt. Nagyon érdekes meséket, kalandokat tudott kitalálni és jól tudta őket előadni. Még kiskorunkban, ha néha bedühödtem valamin, és neki ugrottam mint egy pulykakakas, nem ütött vissza, csak lefogott addig amíg megbékéltem, aztán eleresztett megint. Erős, ügyes gyerek volt, minden érdekelte ami gép vagy szerszám. Mindent kipróbált, mindent szétszedett, persze el is rontott egypár holmit, ami nélkül nem megy az ilyesmi. Nem emlékszem, hogy valaha is valamit rosszindulatból csinált volna. Senkit nem bántott. Egyszer láttam verekedni, de akkor nem volt más megoldás, és igaza volt. Az igazságtalanságot, rosszindulatot, álszentséget, vagy arrogáns butaságot nem állhatta. A közéleti cirkuszt, vagy az ÁVO vállalatát kivéve nem hazudott. Nyíltan és természetesen, minden páthosz vagy megajátzás nélkül viselte az énjét. Néha talán kicsit túl biztos volt abban, hogy az ő meglátása a helyes. Negativum? Lehet, bár nagyon sokszor neki volt igaza. Ahogy később kiderült, művész volt. Úgy is viselkedett. A humor érzéke soha nem hagyta el. A faluban mind a kettőnk, de különösen őt, igen rossz gyerekeknek tartottak. Az udvarunkban majdnem mindig voltak falusi gyerekek, néha nyolc, tíz is, és nagyban ment a játék. Mindig volt velünk egy nagy lány, aki arra vigyázott, hogy nagy bajt ne csináljunk, különben szabadabbak voltunk mint általában a gyerekek. A rossz hírünk főleg onnan jött, hogy a haverok Dönci kísérleteit jól megtoldva, kiszínezve adták át a köztudatba, de azért valami alapja is volt. Például az óvoda. Hogy, miért nem tudom, de mikor eljött az ideje szüleim beiratták a Döncit óvodába. Nem tetszett neki a dolog de elment. Fél napra. Azzal kezdte a működését, hogy kihúzott egy rózsafát és azzal kergette az Ovónéni tyúkjait. Délre hazaküldték. Azt mondta, hogy nem szeretett ott lenni, mert az Ovónéni nagyon csúnya. Szegényke tényleg az a fajta volt akire azt mondják, hogy könnyebb átugorni mint megkerülni, de csúnya nem volt, bár ez megint izlés doga. Ezzel mindenesetre vége lett az óvodának. Engem már be se irattak. Dönci gyerekkorában is meg később is szinte csodával határos módon úszott meg baleseteket. 1946 husvétkor, Ság pusztán a cselédlakások mögött a dombról gurítottunk le himes tojásokat a béres gyerekekkel. Dönci persze följebb akart menni a dombra, hogy jobban guruljon a tojás, és nappal szemben neki ment a csikókarám kerítésének. A karám vízszintes rudjai durván tisztított fenyő dorongok voltak, s egy ágygűrűből maradt két hegyes csonk közül az egyik a szeme alá furdott, a másik meg a szemöldöke fölött jókora félkör alakú vágást csinált. Ijesztően nézett ki ahogy a szemöldök

fölött levágott bőr lelettyent és teljesen eltakarta a szemét. Aztán Nagykönyiban az orvos szépen fölvarrta. Egy darabig dagadt volt, de a szemének nem lett semmi baja. Még korábban, azt hiszem 1940 nyarán otthon Gyulajon a kútnál játszottak. Az egyik fedő palló lebillent, a Dönci beleesett a kútba, a palló meg utána. Két gerenda volt úgy 6 méternyire lent a kútban, azokon volt a villany pumpa. Előbb a gyerek esett a két gerenda között a vízbe, utána az 50 kilós tölgyfa palló. Mire a haverok lenéztek a Dönci már kapaszkodott fel az egyik gerendára. Úszni nem tudott. Semmi baja. A palló ott úszott a víz színén. Később azon a nyáron Baján, a dunaparton a csónakmosó stégen lábatlankodott. Apám többször kizavarta a partra anyámhoz de mindig vissza szökött. Mire anyám észrevette már megint a tutajon volt. Apám éppen a stég alsó végénél vacakolt valamit a csónakkal amikor a vízből kinyult egy kéz. Elkapta, kihúzta, és azt hiszem nem is lepődött meg túlságosan, amikor meglátta a kar túlsó végén a bátyámat. A kölyök a tutaj felső végénél esett be a vízbe. A Duna szép vigyázva átvitte a legalább 8 méter hosszú tutaj alatt és pont apám orra előtt dobta fel. Pár évvel később, szintén Baján, egy paraszt szekér ment át rajta, megbokrosodott lovakkal. Alig volt rajta horzsolás. Egy ismerősünk azt mondta, hogy ezzel a gyerekekkel valami terve van az Istennek. Az utolsó eset amit jóformán nyom nélkül úszott meg 1956 november 10 körül történt Pesten. Bátyám akkoriban katona volt, és az ezredét kirendelték november 4.-én az Országházat védeni, de valami árusítás folytán az oroszok harc nélkül foglalták el. Az ezred szétszórt, a bátyám kivetkőzött és beállt a forradalomba. Később a Royal Szállónál voltak egy Robi nevű pesti borbély partnerével egy géppuska állásban. Egy orosz tank futtában végig húzott rajtuk egy sorozatot. Egy golyó a háta mögöt vágott a falba, egy másik a mellén keresztbe elvágta a kabátot, úgy hogy bőrt nem ért, a harmadik a bal alsókarján ment át anélkül, hogy nagyobb eret vagy csontot talált volna. Mesélte, hogy a Robi megbotránkozva mondta, hogy "nézd a barom állatját, 20 méterről nem tud rendszeren eltalálni!". A négy elemi Gyulajon járta. Perfekt hallása volt. Apámék zongorázni akarták taníttatni. Két vagy három hét után abbahagyta. Nem volt hajlandó gyakorolni. Soha, semmit. Ami nem ment magától, azt egyszerűen nem csinálta. Ma sem hajlandó megtanulni mankóval járni, és ez most az én bajom, de erről majd később. A faluban nem volt, csak elemi iskola. '43 őszén a Döncit elküldték Pannonhalmára, a Bencés gimnáziumba. Vakációra hazajött, aztán a '44-es tanévet a háború ketté vágta. Novemberre már otthon volt, azután jött a menekülés.

A háború után, '45 őszén, még visszament Pannonhalmára. Nehéz

idők voltak. A tandij egy részét is élelmiszerben kellett fizetni. Szüleink év közben is fel-fel utaztak, nagy csomagokban vitték a mézet, zsírt, sonkát, szalonnát, miegymást. Egy alkalommal édesanyám ment a szállítmánnyal. Pannonhalmánál a vasúttól a faluig segített valaki a nagy kufferokkal, de a falutól még jó hosszú meredek szerpentin vezetett fel a hegyre az iskoláig. Valamilyik házból megsajnálta anyámat és kölcsön adott neki egy kiskocsit. Késő délután volt már, lassan sötétedett. Felsegítették a csomagokat a kocsira, és mondták hogy siessen, mert sötétedés után sok baj van részeg oroszokkal. Lopnak, erőszakoskodnak, miegymás. Nekiállt anyám, húzta a kocsit fölfelé, lassan, ahogy bírta. Félút felé egyszerűen lépéseket hallott maga mögött, próbált gyorsítani, de a lépések csak közeledtek. Hátranézett. Két orosz katona volt. Odaértek hozzá, az egyik ránevetett és mondta, hogy „á, mamuska po skolje,,„ elkapták tőle a kocsirudat és megindultak fölfelé. Az apátság kapujánál visszadták a kocsit, elköszöntek és mentek tovább. Orjárat volt. Az ijedség helyébe jó érzés maradt. Az iskola év végére már Szekszárdon voltunk. Választhatott a bátyám, hogy az őszre vissza megy-e Pannonhalmára, vagy Szekszárdon marad. Azt mondta, hogy neki már tyúkszem nőtt a térdén, ő nem megy többet Pannonhalmára. Különben is, ő sonkát vagy szalonnát ott nem látott, inkább csak babot meg káposztát ettek. Marad Szekszárdon.

Az új rendszer szerint nem harmadik gimnáziumba, hanem hetedik általánosba került. Hamar kialakult a baráti köre. Közülük Schneider Gábor volt a legközelebbi barát, aki még ma is az. Közös barátjukkal, Walter Lajossal olyan triumvirátus felét alkottak Gábor édesapja a szekszárdi bank tulajdonos-igazgatója volt. Mikor mi összekerültünk velük, a bankot meg a házukat már elvették. Szép szöllerük volt az Előhegyen, mindjárt a város szélén, a szőlőben pedig egy nagy villa-présház kombináció, amit egy ideig meghagytak nekik. Itt laktak. Sokat voltunk náluk. Engem is elfogadtak barátnak. Én voltam a 'Kisdönci'.

Lajos rendes gyerek volt. Az édesapja erdész volt Nagydorog közelében, Hencse Puszta mellett. Jártunk kint náluk is. Az ő édesapjának még megvolt a vadász puskája, azzal csatangoltunk az erdőben, mátyás szajkót hajkurászva. A vadászat közös téma volt. Akkor még nekünk is volt szelid héjánk, és bár édesapánktól elvették a puskáit, a munkája és a társasága folytán a vadászat része maradt az életünknek. Nálunk gyerekeknél az általános skizofréniá egyik oldalán, a gondolatvilágunkban elég fontos részt kapott egy az országot megszálló idegenek elleni harc fantáziája. Erődöket építettünk kint a szőlő hegyen a föld alá. Itt játszottunk, rejtgettük a háború után talált vagy szerzett pisztolyokat, meg egy kézigránátot. Egy időben a Dönci esti meséiben ez a fantázia volt a központi téma. A harc fantázia volt, de a fegyverek nem.

Természetesen Lajos is tudott rólok. Az ilyesmi komoly titok volt, mert ha valaki feljelenti, apánkra kenik és őt biztos kivégzik. Miután Sopronba kerültünk Lajossal megszakadt a kapcsolat. Utólag tudtuk meg, amit tudunk róla. Érettségi után nem tanult tovább. Behívták katonának és a kék ÁVÓ-hoz sorozták be. Ott se árulta el a fegyvereket. Azt hiszem senkinek se ártott. 56 ban amikor kitört a forradalom megszökött az ÁVÓ-tól és hazament. Ahogy beért a faluban agyonverték, mint ÁVÓst.

Meg kell jegyeznem, hogy nem lehetett ritka a rendes ember a kék ÁVÓ-sok között sem. Egy soproni barátunk, Rác Pista, szintén fegyverrejtegető haver, szintén az ÁVÓ-hoz lett besorozva. Tudta, hogy az öreg pisztolyok meg a kézigránát ott vannak a padláson. Hogy vele mi lett, nem tudom, csak annyit, hogy ő se lett spicli. Az általános iskola végén a Döncit felvették a gimnáziumba, a Gábort nem. Egy Zsedényi nevű volt hirasztiszt rádiós műhelyében dolgozott. Aztán hamarosan elvették a szöllerüket is, présházzal együtt Visegrád mellett, Szentgyörgy Puztán vettek egy nagy házat, nyaralónak, még a háború előtt. Az épület valamikor kocsmá volt a kisoroszi révkikötővel szemben. Ezt meghagyták nekik, oda költöztek. A következő évben Gábort felvették Szentendrén a Ferences gimnáziumba. A barátság megmaradt. Nyaranként néha a Gábor jött hozzánk Sopronba, néha a Dönci ment hozzájuk néhány hétre a vakáció alatt.

A harmadik gimnáziumban a bátyám már érezte a pecsenyeszagot, és év végén jelentkezett két hétre Sztalinvárosba dolgozni, hogy egy kicsit javítson a káderlapon. Úgy látszott, nem volt elég, mert hamarosan kibóbták. Partos Tóni, alias Pipó, a szekszárdi kántor fia, rendszeres tarokk partnerünk, az egyetemen a Gépesítési Tanszék tanára vette fel a tanszék műhelyébe hátramosztónak. Dönci boldog volt. Szerette a környezetét, őt is szerették, hiszen jó munkaeerő volt, ha tetszett neki amit csinált. Partos vezette be az egyetemen, hogy az utolsó éves erdőnézők hallgatók a tanmeneten belül személy és teherautó vezetői jogosítványt szereztek. Pipó a Döncit is betette a tanfolyamba, így amikor behívták katonának, sofőr lett. Hanem azelőtt még az történt, hogy Schneiderék biztatására apámék megpróbálták beiratni Szentendrére a papokhoz leérettségizni. Felvették. Ott járta ki az utolsó évet és leérettségizett. Visegrádon aztán boldog volt a gyerek. Az iskolában kevés kivétellel osztály-idegenekből állt a létszám. A légkör emberi volt.

Hogyan túrték meg, hogy ilyen legyen az országban nem tudom, de volt. Volt egy tanárjuk, valami Szaniszló Atya, aki filozófiai szakkörön közgazdasági kérdéseket is megválaszolt, nyíltan és őszintén. Valami spicli befújta, letartoztatták. Állam ellenes szervezkedést akartak rákenni, de nem tudtak elég nagy feneket keríteni az ügynek, hát valami kitalált váddal néhány évre ítélték. Aztán elaludt az ügy. Az itt végzetek közül nagyon keveset vettek fel egyetemre, de legalább érettségijük volt.

Az iskolán kívüli élet is kellemes volt. Gábor nagybátyja, Hock Jancsi bácsi volt a Pilisi Erdőgazdaság erdőgazdónoka Visegrádon. Az ő fegyvertartási engedélyét is megvonták, de ő azért nem hagyta abba a vadászatot. Volt egy két rejtett puská, azokkal jártak János bával, Gábor, Dönci, meg egy-két barát kolléga orvadászni. Volt szarvas, vad-disznó, mufflon hát kiegészítették az étrendet a különben hűszegény világban.

A Dönci érettségi után hazajött Sopronba. Akkor már betöltötte a 20. évet, őszre várta a katonaságot. Visszament az egyetemre dolgozni, a birkózó csapatba is beállt, ami akkorra már igen aktív volt. Abban az időben nem csak sokat mulattunk, de ittunk is mint a kefekötő. Nagy katona búcsút csaptunk Koller Dönciéknél a baráti körből bevonuló három regrutának. (Azóta nem bírom a Chartruse-nak még a szagát sem.) Elment a Dönci. Tapolcára került sofőrnek egy gyalogos ezredhez.

Következő tavasszal a visegrádi orvadászokból elkaptak egyet. Pont egy gyenge láncszemet. Kiszedték belőle a többiek nevét, a rejtett puskákat is megtalálták, és mivel három közülük a Ferenceseknél érettségizett, megvolt a nagy ügy. A Népköztársaság megdöntésére törekvő szervezkedés, a Szaniszló atya fegyveres rohamcsapata.

Körülbelül ugyanakkor tájt a bátyám megbetegedett. Valami rohamokat kapott, időnkint összeesett, rángatózott. Ólommérgezés tüneteit mutatta. Mondta is az ezredorvosnak, hogy az olajos katonaruháját szerelés után néha benzinben mosta ki, és sokszor nem egész szárazon vette fel újra. Bevitték Pestre a hadikórház idegosztályára. Vizsgálták hetekig.

Már nyár volt, szüleim és én a Zsuzsa nénémnél, Balatonzamárdiban voltunk két hétre nyaralni, amikor egyik estefelé behúzott az udvarra egy oldalkocsis katonai motorkerékpár. Kiskatona vezette, egy főhadnagy ült a tyúkrázdában. A Dönci parancsnoka volt, minket keresett. Sopronból jönnek, ott tudták meg hogy hol vagyonk. A tiszt bejött és mondta, hogy Döncit mint szökevényt keresik. Egy hete gyógyultként engedték ki a kórházból, de az ezrednél még nem jelentkezett. Tudjuk-e hol van. Nem tudtuk. A főhadnagy vakarta a fejét, hogy most mit, s hogyan, amikor apámnak eszébe jutottak a Gáborék, és javasolta hogy nézzem utána Pesten, lehet, hogy az ÁVÓN, megtalálja. A tiszt köszönte és elment. Másnap este későn megint megjött a motor. A srác ki se szállt, az oldalkocsiból mondta, hogy ne mondjuk senkinek, hogy visszajött, ügyis letagadná. Megvan a Dönci. A kórház kapujából vitték el. És már mentek is. Tudtuk, hogy mit kockáztatott. Ha kiderül, hogy nálunk járt hirt adni, hazaárulás és kémkedés vádjával valószínűleg kivégzik. Az ilyen fajta emberség tartotta a népben a lelket azokban

az időkben. Én azért ugyancsak drukoltam, hogy hazaérjünk Sopronba mielőtt az ÁVO nálunk tart házkutatást.

A letartóztatás különben örömhír volt. Apám pontosan tudta, hogy az ólommérgezés sokkal rosszabb mint a börtön. Hála Istennek a Dönci csak szimulált, amivel késeletette de nem úszta meg a letartóztatást. Most aztán nekünk kellett 'megtalálni' a bátyámat, úgy, hogy a főhadnagyot ne keverjük bajba. Apám eladta a 'buprestida gyűjteményt' a Nemzeti Múzeumnak negyvenezer forintért. Ez akkor nagyon nagyon sok pénz volt. Ügyvédek fogadtak hogy keresse meg, és szerezzen látogatási engedélyt. Megtalálta. Hazaárulás, fegyver rejtégetés, és államellenes szervezkedéssel vádolva a Csokonai utcai ÁVÓn. Innentől kezdve aztán mentek az ezresek és elfogyott mind a negyven, de látogatási engedély nem volt. Pénz már nem volt, anyám kétségbeesésében felutazott Pestre és beállt a börtön előtt a látogatóba jövő hozzátartozók közé a sorba.

Beengedték és beszélt a Döncivel. Ilyen ügyvédek között bizony nagy szükség volt egy-két rendes főhadnagra, hogy az ember ne utálja meg a fajtáját.

A tárgyaláson a Döncit nem ítélték el, mivel civil bíróság nem hozhat ítéletet katonára fölött. A többit, Gábort, Rentz Jancsi erdőmérnököt, Hock Jancsi bácsit, Lőrinci Gyurkát, tiz- tizenöt évre ítélték, halálos ítélet nem volt. A Döncit aztán katonai bíróság tárgyalta. Ezek egyszerűen kimondták, hogy civil ügy, a hadsereg nem foglalkozik vele. Vissza a civil bíróságra. Itt pár hónap múlva, a harmadik vagy negyedik tárgyaláson végre elhatározták, hogy az ügyet elnapolják. Dönci visszamegy letölteni a katonai szolgálatot és leszerelés után, 1956 október 26.-án lesz a tárgyalása. Közben megjárta a Markó-t, a Főutcai Katona Politikai börtönt, és a Gyűjtő Kiszogházban a halálos osztályt. Valahol itt írta többek között,

'Bökkenő' című versét, amit idézek:

Krisztus! Bölcsek atyja, elmém szavad rabja,
Könnyes ingoványból igéd utat mutat,
Ember szeresd minden felebarátodat.
Összes porcikámban érzem igazadat,
S néha megpróbálnám követni utadat,
De ha végig nézek magamon, s fajtámon,
Meg kell kérdezzek, bármi lesz nem bánom.
Mester, mi a francot szeressünk egymáson?

Dönci bevonult az ezredhez, a Gáborék ültek, nálunk nem volt házkutatás. Ment minden mintha semmi se történt volna. Dönci haza jött szabadságra. Nagy volt az öröm. Ekkor történt egy eset ami abszolút jellemző volt rá. Egy két haverral elmentünk borozni a Túrístaházba (később Fenyőgyöngynek hívták). Azt hiszem a Kamper Gyuszi meg a Witt Zoli voltak velünk. A bátyám már nem volt kopasz, ő is civilbe öltözött. Jó sokáig ültünk, iszogattunk, beszélgettünk egy a söntéshez közeli asztalnál amikor feltűnően, hangosan, bejött egy nagyon részeg fiatal orosz katonára. Inni kért, és amikor Feri a csapos nem adott neki, mivel részeg, ordítani kezdett, előhúzta a pisztolyát és azzal hadonászott. Csend lett. A kocsmá teli volt, egy szót se lehetett hallani csak az orosz randaliozott. Pár másodperc után Dönci minden indulat nélkül felállt, s nyugodtan odament az oroszhoz. Balkézével szelíden megfogta a csuklóját, jobb keze két ujjával finoman kivette az orosz kezéből a pisztolyt, szó nélkül visszadugta a tokba, megfordult, visszajött az asztalhoz és leült. Az orosz is szó nélkül fordult meg és ment ki a kocsmából mint egy megvert kutya. Nagyon nevetett mindenki, de hogy azután mi volt már nem emlékszem. Gondolom ittunk még egy csömöt, és napirendre térünk az ügy felett.

Persze 1956 október 26.-án a Döncinek nem volt tárgyalása. Amikor Pesten megsebesült, kiment Rákospalotára a nagyanyámhoz. Anyám is ott volt. Őt a forradalom előtt Pesten operálták, s mivel haza nem lehetett jönni, a kórházból odament és várt. Apámról meg rólunk azt se tudta, élünk-e, halunk-e. Mikor Sopronban meghalt a rövid Szabadság, édesapám is felment Pestre anyámmal, s ott, Rákospalotán, a Beller Imre utca 111 alatt futottak össze mind a hárman. Én akkor már Salzburg mellett a siezenheim-i internálótáborban ültem. Sose tudtam meg a részleteket, hogy hogyan, de hazavergődtek Sopronba. Apám nem tervezett Magyarországról eljönni. Igaz, hogy a forradalomban részt vett

azzal, hogy az egyetemen az Ausztriából érkező segélyszállítmányok válogatásában és továbbküldésében segédkezett, de fegyvere nem volt, harcokban nem vett részt, és nem akart 56 évesen új életet kezdeni valahol a világban. Mikor otthon mondta a Döncinek, hogy „fiam neked ki kell menni, mert ha itthon maradsz főlakasztanak” a bátyám azt felelte, hogy „ha maguk nem jönnek, én se megyek”. Apámnak nem volt választása. Ismerte a fiát, tudta hogy ahogy mondta, úgy gondolja, tudta, hogy lebeszélni, rábeszélni nem lehet. Összeszedték a családi fényképeket meg a mozifilmeket, anyám magára vette az érettségiző öltönyt, és fél órán belül mentek Ausztriába. Jól tette a bátyám vagy nem? Igaza volt vagy nem? Mindegy. Így lett. Kismartonban a hercegi hivatal figyelte a határt. Megtudták, hogy édesapám kijött. Még aznap este autót küldtek értük. Apámnak becsapították a népi-demokrácia alatti szolgálati idejét, és mint a Hitbizomány rangidős erdőmérnökét kinevezték Lakompach-ba erdőmesternek. Mikor engem kiengedtek az internálótáborból, már Lakompachba mentem haza. Akkor már mind a ketten be voltunk iratva Bécsbe, a Hochschule für Bodenkultur erdőmérnöki szakára. Európai, úri életnek néztünk elébe. Ide jött a küldöttség Strobl-ból, kérni apámat, hogy csatlakozzék a Kanadába induló erdőmérnöki egyetemhez rovtartant és erdő-védelmet tanítani. Először azt mondta, hogy nem teheti, itt a családnak biztos jövője van, nem adhatja fel. Akkor újra jött két kolléga, Adamovics Cinke és Szy Furi. Mondták, hogy Dönci Bátyánk, a hallgatóknak szükségük van Rád. Így kerültünk Kanadába, és ezzel kezdődött apám életének igen nehéz, de nagyon érdekes utolsó 34 éve.

A bátyám kijárt négy év egyetemet. Négy első évet, négy különböző fakultáson. Egyet velünk az erdőmérnöki karon. Nagy meglepetésemre minden további nélkül átment a matematika és ábrázoló geometria vizsgákon, de azt mondta, hogy ez nem neki való. Utána átment a kanadai erdész szakra, év végén levizsgázott és kijelentette, hogy ez marhaság. Közben dolgozott keményen, hol ezt hol azt, ami volt. Nagyon aktív volt magyar körökben. A megkeresett pénze jó részét kölcsön adogatta szükségben levő magyar haveroknak. Nagyon ritkán kapta vissza, de nem érdekelte. Neki, mint az elején döntő többségünknek undorítótnak tűnt az itteni pénzközpontos gondolkodás.

Megismertünk egy erdélyből trianon után menekült magyart, Zborovszky Bandi bácsit. Kiderült, hogy anyámnak rokona, a Bánffy Miklós 'Megszámáltattal' című könyvében leírt Boros ügyvéden keresztül. Sokat járt hozzánk, édesapámnak igen kedves barátja lett. Bandi bácsi többek között gyönyörűen szobrászott. Döncit különböző munkákban alkalmazta, megszerette, nagyon jóba lettek. Itt és aztán Imrédi Eleken keresztül került bele igazi elemébe, a szobrászatba. Kicsi kora óta jól rajzolt, aztán szépen is szobrászott. Úgy látszik benne előjött a Szandház vér. Már ismert szobrász volt Vancouverben, amikor beiratkozott a szépművészetre mint tanuló. Az első év befejezése után azt mondta, hogy ez aztán nem csak marhaság, hanem nevelés is. Mire Dönci idáig jutott, szüleink már Délamerikában éheztek, én bányász voltam, a két vancouveri házunkat már elvesztettük, ami őt egy cseppet sem zavarta. Szépen kiköltözött a házból egy albérletbe. Ott szobrászkodott, oda jártak hozzá a lányok, asszonyok akiktől elszaladni sem tudott volna. Még szerencse, hogy nem is akart. Most már nem csak természetében, hanem valóban is művész volt. Vancouverben eladott néhány jó szobrot, bár a szobrászatot sem vette túl komolyan. Mindig akkor csinált egy szobrot amikor már fogyott a pénze.

Később lejött hozzánk Colómbiába, aztán apáméhoz Venezuelába. Ott is csinált pár munkát, de Délamerikát, bár élvezte, nem tartotta komoly dolognak. Vissza jött Torontóba. Ő mindig a várost szerette. Torontóban két örök szerelmével élt, a motorbiciklivel és a szobrászattal. Sok szobrot csinált és adott el. Pár évig tanított is szobrászatot a Rochedale College-ban. Itt csinálta az első 'Üzletember' című szobrát. Nagyon meg volt vele elégedve. Mesélte, olyan visszataszítóra sikerült, hogy az egyik diákja ledobta a negyedikemeleti erkélyről a parkolóba, ahol darabokra tört.

Zündapp és DKW -ról lopott szovjet katonai motorbicikliket vett. Oldalkocsikat szerkesztett hozzájuk és azokkal járt. Tél idején csak a rendőrök meg ő motoroztak Torontóban. Közben egy évet megint főiskolán töltött, most a változatosság kedvéért belső dekorációt tanult itt is lerakta az év vizsgáit de neki ez is marhaság volt.

Részidőben egy motorszerelő műhelyben dolgozott. Belebolondult a Ducatikba. Torontóban megszervezte és megalapította az Antik Motorerékpár Múzeumot. Cikkeket írt a 'Cycle Canada' motoros magazinba, aktív volt, szokása szerint egészséges, pragmatikus humorral szemlélt a világot. Amikor eljöttem Colombiából, Torontón át jöttem vissza. Meglátogattam Döncit. A régi vagány, okos, aranyos testvér volt. Megismertem gyönyörű, koromfekete ghanai vendég diák barátnőjét. Nana Ashun mint egy ébenfa hercegnő, azt hiszem közgazdász doktorátuson dolgozott. Egy idő után azt mondta Döncinek, hogy állapotos. Dönci nagyon megörült, feleségül vette. Nagyon szeretett volna gyereket. Aztán mikor kiderült, hogy Nana nem állapotos, megmondta, hogy neki gyerek kellett volna, de feleségre nincs szüksége. Elváltak.

Később mikor édesapámék már visszamentek Vancouverbe, én meg Ujfullandban laktam, átköltözött Vancouverbe, hogy szüleink ne legyenek egyedül. A vancouveri BMW szerelő műhelyében dolgozott

mint művezető. Nagyon értett a motorokhoz.

Aztán megint beiratkozott az egyetemre spanyol nyelvtanárnak. Végre úgy látszott, hogy talált valamit, ami nem marhaság. Egy esős este 1972 februárjában motorral ment haza az egyetemről. Egy autó nem állt meg a stopnál, behajtott eléje. A Dönci telibe kapta. Fejsérülés. Azt hittük készen van. Több hónapig kómában volt. Aztán komoly agysérüléssel magához tért. Én is vissza jöttem a nyugati partra, hogy a bátyám meg apámék ne legyenek egyedül. Azóta, olyan harmadik gyerekünk féle. Mi vagyunk a gyámjai. Félig megvakult. Jobb látómezeje egyik szemének sincs. Jobb karja, lába, kicsit béna. Concentráló képessége, néhány perc. Rövidtávú memóriája pocsék. Dolgozni próbált, de nem megy, bár csinált két kiváló kisebb munkát. Karaktere nem változott. Integritása, becsülete, jóindulata, humora, embersége változatlan. Régi dolgokról beszélve meglátása, ítélőképessége is a régi. Egész tisztán az a helyzet, hogy a balesetben a test, a jármű, megrongálódott, de a vezető, a lélek, nem. A világot most is, mint mindig, kívülről nézi. Külön lakik, de sokat vagyunk együtt. Beszélgetünk kicsit, s aztán megint egyedül van. Emberek között, de egészen egyedül. Azt is jól bírja, nem boldogtalan, de nekem rettenetes. Apám mellett mindig a legjobb barátom volt. (2009, Victoria, BC).

Horváth Czillinger Emil

1934 március 28 – 2019 december 23

Born: Süttör, Hungary; Parents: János Horváth-Czillinger and Olga Kertész; spouse Marjorie (Clayton), 1967; children Emil (1970) and Lynn (1975); Education: Highschool in Sopron (? Gimnazium) 1953; BSF (UBC Faculty of Forestry-Sopron Division) 1959; Experience: Wide range of field forestry and engineering work; Manager of forest-engineering in eastern BC; Quality control superintendent; sawmill manager in central Canada; Forest products forester with BC Forestry Service; Memberships: Registered professional forester (ABCPPF), CIF; Enjoys travelling especially in Western Europe. (ex *Sopron Chronicle*, 1986)

Erdőmérnöki oklevelét (BSF, University of British Columbia, Faculty of Forestry, Sopron Division) 1959-ben szerezte meg.

1959-1963: Gormely Forestry Service Ltd., Vancouver, BC kezdő mérnök, később csoportvezető BC különböző részein.

1964-1969: Selkirk Spruce Mills Ltd., Donald, BC, fűrészüzemi erdész, később igazgató helyettes. (1970-ben Evans Products Co. Ltd. vásárolta meg az üzemet és mint csoport vezető négy fűrészüzemben a különböző fafajok kihozatalát és fűrészarú piaci árát tanulmányozta). 1972-1974: fűrészüzem igazgató, Pope és Talbot Ltd., Hudson, ON. 1975-1979: fűrészüzem igazgató, North Ca-

nadian Forest Industries Ltd., Hines Creek, AB. 1980-1999: BC Erdészeti Minisztérium, Jövedelmi Osztály, Victoria, BC, belföldi fűrészüzemek tőár meghatározási erdész. 1999-ben nyugdíjba vonult és három évig mint fűrészüzemi tanácsadó működött.

1982-től tagja a BC Erdész Kamarának és a Belföldi Tőárrendszer Tanácsadó Bizottságnak. (ex *Tiszteletdiploma életrajz, Soproni Egyetem, 2018*)

Emil will be missed by his son Emil Jr, his daughter Lynn (Calvin) and extended family in Hungary, Ontario and the United States. Emil was predeceased by his wife of 50 years, Marjorie, sister Gabriella and brother Otto. Emil came to Canada from Hungary in 1957 with fellow Forestry faculty and students from Sopron University. He graduated from UBC in 1959 with a BSF and obtained his

RPF designation in 1982. He worked in the forestry industry for 40 years, including 20 years in the private sector and 20 years for the BC Government. He took great pride in his family and enjoyed working on his house and yard. A Memorial Service and Reception will be held on Saturday, January 4, 2020 in the Sequoia Centre, 4665 Falaise Drive, Victoria, BC. In lieu of flowers, please donate to the Heart and Stroke Foundation. (ex *Obituary*)

Lehel Porpáczy: Memories of Emil

My close association with Emil goes back six decades to the September of 1959, when I found 'room and board' in the house of Mrs. Wheatley at 3650 West 23rd Avenue in Vancouver, where Emil (who eventually became Uncle Emil to our children) was staying. It is nice to remember 'Mom' saying: "Come on you guys! - Get up you guys! - I am leaving now and your breakfasts are in the oven" in the morning of every working day.

I got a shocking e-mail from Emil Jr., Lynn and Calvin, that Emil suffered another stroke and that he was in room 622, the room next to 621, where Barbara, my wife was after her operation from 'severe lumbar stenosis' (that being the reason why she cannot be here today). I went to see Emil on the 22nd and sat there remembering how he worked in the forest industry for 29 years, first for Gormely Forestry Service Ltd., when he let me help polish his Ford Falcon and

the time after getting my own Karmann Ghia in 1965, I visited him in Donald, BC, where he worked for the sawmill, and he gave me a tour of it - and the 20 years for the BC Provincial government, where he became an important member of the Valuation Branch, got registered as a professional forester, with registration number 1541, and was employed as Forest Products Forester till his retirement. Sitting there till 'The visiting hours are over' sign came on, I also remembered the help we received from Emil after I was released from the Gorge Road Hospital on July 16th following my accident of March 31, 1982, when a car sent me flying causing contusion of my brain, starting with completing the income tax returns I could not do.

Nothing shows Emil being 'a friend in need is a friend indeed' more than his help was still there on supervising our income tax return

last year and how sad it is that he can not do that again and that I may no longer dial 250-721-0331 to hear his voice, when I think of

him. I thank you for letting me say a few words in remembering Emil's long and successful Life."(*January 4, 2020, Victoria, BC*)

Jandó Tibor: **Nekrológ**

Emil jó barát és hű évfolyamtárs volt. Hatvanhét évvel ezelőtt találkoztunk amikor beiratkoztunk a Soproni Egyetem erdőmérnöki karára. 1956 novemberben amikor a forradalom elbukása és a kommunista diktatura visszatérése nyilvánvaló volt, harmincheten a hetvennégy számú évfolyamból átléptük a határt Ausztriába és ezzel megkezdődött vándorlásunk Sopronból Vancouverbe. A kanadai kormány és a vancoveri British Columbia Egyetem lehetőséget adott számunkra, hogy tanulmányainkat befejezzük az egyetem erdészeti karának Sopron Divízió fakultásán. 1959-ben végeztünk és innen kapta évfolyamunk az 59-es jelzöt.

A nehéz és bonyolult vándorútunk napjaiban és az egyetemi éveink alatt az évfolyamtársi viszonyon túl szoros barátságot kovácsoltunk egymással. A kezdeti nehézségek és az előttünk álló bizonytalan jövő szinte kényszerített bennünket erre. Ez a barátság és az egymással való tartós kapcsolat életben maradt az éveken keresztül és él jelen napjainkig. Kapcsolatot tartottunk levelezéssel, telefonhívásokkal és időnkénti találkozásokkal. A találkozások közül az évi háromnapos évfolyamtalálkozók voltak a legértékesebbek baráti kapcsolataink életbentartására, családtagok bevonásával. Az utóbbi

években már néha gyerekeket és unokákat is örömmel láttunk találkozóinkon. Emil és felesége Marjorie végig hűséges támogatói voltak baráti kapcsolatainknak és az évi évfolyamtalálkozóknak. Tudomásom szerint egyetlen találkozót sem mulasztottak el. Élveztük Emil barátságát és évfolyamtársi hűségét. Értékeltük szilárd egyéniségét és csendes modorát. Büszkéek voltunk szakmai sikereire és hírnevére. Minden találkozás Emillel egy felemelő érzés volt. Minden alkalommal barátságos kézfogását arcáról soha elnemtűnő mosoly kísérte. Hiányozni fog.

Ma nehéz szívvel gyászoljuk kedves barátunk és hű évfolyamtársunk elvesztését. Ez alkalommal évfolyamunk nevében ajánlom szívből jövő és őszinte együttérzésünket Emil családjával mert tudjuk, hogy az ő veszteségük még a mienkénél is sokkal nagyobb. Reméljük, hogy az idő múlása majd enyhíti az elvesztés fájalmát.

Kedves barátunknak Emilnek, köszönjük barátságát és köszönjük életének azt a részét amelyet mindig készségesen és örömmel megosztott velünk. Kedves barátunk nyugodj békében.

(*2020 január 4, Victoria, BC*)

Emil Czillinger-Horvath Jr: **A son's memories**

No surprise, I'm named after my father. This followed a tradition in my Hungarian family, where the oldest son was named after his father. In one case, the oldest daughter was named after her mother. We distinguished between Dad and I by the pronunciation of our first names. Dad was Emil and I was Emil.

However, there was still confusion at times, especially when I started receiving phone calls at home. People would ask for Emil, so we would ask the question - "Father or son"? This resulted in a few pauses on the phone, as the caller tried to figure out whether a teenage boy could have a kid already, but people soon learned to ask for "Emil" or "Emil the son" when they called me.

Dad and I also worked in the provincial government at the same time for 4 years before he retired. I worked for the Ministry of Finance and he worked for Forests. Our names were identical in the e-mail directory, but my e-mail address came first on the list, since FIN (for Finance) came before FOR (for Forests). Given that our name was quite unique, people would see two names, think there was some kind of duplication, and just pick the first name on the list, which was mine, so Dad's e-mails would come to me. I would forward them to Dad and 'cc' the sender, and I'm sure we gave a few people a shock that there were two of us in government with the same unique name. I'm hopeful, that no one thinks that I've passed away, but I'm sure there will still be some confusion down the road.

Family was very important to Dad. He was a supportive father, whether watching my soccer games or going to Lynn's band concerts.

What made him even more supportive was the fact that Dad wasn't a morning person. His body clock preferred to go to bed at 2 am in the morning and get up at noon.

Most of my soccer games were Saturday morning, but Dad was always up and driving me and a few of my team-mates to wherever the game was. I'm not an athlete, so I was a bad soccer player playing on bad teams, but Dad was always willing to sacrifice one of his 'sleep-in' days to go watch some bad soccer. He was always supportive and positive, as long as I was putting in the effort.

Dad also had to get up bright and early for the Victoria Day parade, when Lynn's band was marching in it.

My Mom was a morning person, so I think one of the secrets why my parent's marriage lasted over 50 years was that they actually didn't see much of each other. Example of 'absence makes the heart grow fonder'. Mom usually flaked out on the couch after din-

ner, just as Dad was getting going, so their days only overlapped from noon to 6 pm.

Keeping touch with his Hungarian family was important to Dad. Dad wasn't much of a writer, but he wrote letters to his family at Christmas and Easter time, and we would have family sessions, where we all signed Christmas and Easter cards. While preparing for the memorial, we found a box containing 60 plus years of letters Dad had received from his family. As technology changed, Dad moved to phone calls and e-mails, and now e-mail and Facebook allows Lynn and I to keep in touch with our Hungarian cousins and their families, which would be important to Dad.

Dad did not relax much, but he was a hockey and football fan. He supported the Vancouver teams and stayed loyal to the Canucks and Lions even when he moved outside of BC. I became an Edmonton fan, when we lived in northern Alberta, I think partly to be contrary to Dad. In the 1980s there wasn't much of a rivalry, as Edmonton did much better in hockey and football than Vancouver. It became more competitive in 1994, when the Canucks played the New York Rangers in the Stanley Cup Final. New York had lots of ex-Edmonton players on the team, so I was cheering for them, and Dad was cheering for the Canucks. It came down to Game 7, and the Rangers ended up winning. I'll admit that I wasn't the most gracious winner, but Dad took the defeat with the good grace he showed throughout his life.

One of my fondest memories as a kid with Dad involved hockey on TV, but not watching it. I'd be a goalie in front of the TV set, and Dad would shoot a foam 'nerf ball' with a mini hockey stick and try to score on me. There was trouble if Dad actually watched the hockey game and forgot to shoot the ball, as I would get impatient. Then, Dad would sacrifice the hockey game and keep shooting the ball until I got tired.

Dad had a strong work ethic and always kept himself busy. He took great pride in his lawn and yard and always kept things organized. Even his woodpiles were neat and tidy and arranged just so. It was unusual to see any leaves on his driveway, even in the fall, as he didn't want them to stain the concrete. I am sure many neighbour memories of Dad will be him outside puttering around, usually watering something, in old, well worn clothing, that should have been thrown out a long time ago.

In summary, Dad's priority was his family, and he had a strong work ethic. Dad lived a simple but happy life, and he will be missed. (*January 4, 2020, Victoria, BC*).

Simon József

1937 szeptember 9 – 2019 december 29

A Győr-Sopron megyei Nemeskér (388 lakos) faluban született Simon János, kőműves és Bakk Mária, varrónő egyedüli gyerekeként. Az elemi iskolát falujában, a középiskolát Sopronban (Széchenyi Gimnázium, 1952-1956) végezte. 1956-ban felvételt nyert a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára. 1956 november 4.-én Ausztriába távozott egyetemi diáktársával és onnan együttesen Kanadába, Vancouver, -be vándoroltak, ahol a University of BC egyetem keretében az 1957-58 tanévben elvégezte az első évfolyamot. Ezután érdeklődése más irányba fordult. Másfél évet dolgozott talaj technikusként a BC-Alberta határ környékén, majd Edmonton, AB-ba költözött, ahol öt évig a Deloitte, Haskins & Sells könyvvizsgáló cégnél, mint gyakornok működött, majd 1966-ban elnyerte a az 'Okleveles Könyvvizsgáló' (Chartered Accountant) képesítést. A University of Alberta 'Szakképző oktató' program (Bachelor of Vocational Education) végzetével hat évet (1968-73)

dolgozott, mint oktató a Northern Alberta Institute of Technology szakiskolában. Ezután, mint Pénzügyi Igazgató működött az Alberta Egészségügyi Biztosító Ügynökségnél (1973-83), mint Igazgató, az Alberta Korhási és Egészségügyi Ellátás Minisztériumban (1983-87), majd az Alberta Rák Testületnél (1988-90).

1991-ben visszaköltözött Vancouver, BC-be, ahol rövid szerződéses munkákat vállalt és pénzügyi tanácsadással foglalkozott, majd 2004-ben visszavonult és költözött át Nanaimó, BC-be, ahol hamarosan bekerült a magyar közösségbe és vállalt fontos szerepet az ottani Magyar Ház működtetésében.

1962-ben házasságot kötött Jill Owen-Flood-al (gyerekek: Edward 1964, Valerie 1966, Melinda 1968 (†1976), 1989ben elvált. 2009-ben újra házasodott Irén (Bébi) Szentvéri-vel.

(Családi közlések alapján - A Szerk.)

Valerie Fulford: Life story

Joe Simon was born on September 7, 1937 in Nemeskér, Hungary. His mother was a dressmaker of excellent reputation, his father was a master bricklayer and 'jack-of-all-trades'. Joe was their only child. His mother had to cope with all of the family needs during and after the 2nd WW, as his father was conscripted into military activity, and later became a prisoner of war of the Russians.

During his formative years Joe's most precious time was when he was allowed to help his dad or his machinist neighbor to fabricate, fix, and invent equipment and tools to make life easier in the village. His curiosity almost resulted in tragedy, when he decided to dismantle some hand grenades left behind at the end of the war!

His school years were very much influenced by the political environment in Europe and the constant struggle to sort out what was propaganda and what was truth. At home, quietly and with great caution, his parents would teach him not to believe everything he heard at school, there is another side to the world.

In 1956 he enrolled in the Forestry Engineering Faculty of the University of Sopron and then actively participated in the uprising that October. When Free Europe Radio broadcasted that heavier arms were waiting for them in Austria about 300 students and professors went over to get them, quickly learning that you cannot believe everything you hear in the 'West' either - there were no weapons to take back. In Hungary the Russian tanks rolled into Budapest and brutally crushed the revolution. There was no point of returning.

Through a sequence of events, at the invitation of the Canadian and British Columbia governments the group established the Hungarian Forestry Faculty at the University of British Columbia in 1957. He completed the first year, but since the emphasis turned away from the engineering aspects of forestry to mostly forest management he decided not to continue.

The next eighteen months were spent working for the Federal Government as a soil technician and surveyor in British Columbia and in the Banff area of Alberta, where he met his future wife, Jill. Joe entered into the Chartered Accountancy profession. Shortly after receiving his CA, he was offered a scholarship from the University of Alberta to complete a Bachelor of Vocational Education degree, which led to him working at the Northern Alberta Institute of Technology for six happy years as an instructor in the field of accounting, business mathematics and organizational behaviour. In October 1973 he became Director of Finance with the Alberta Health Care Insurance Commission. In 1983 he was appointed Director of Financial Planning and Control at the Alberta Department of Hospitals and Medical Care (annual budgets about \$3 billion) and in 1988 he moved on as Director of Finance at the Alberta Cancer Board.

Joe was always very civic minded - he was a member of the Student Education Committee of the Institute of Chartered Accountants of Alberta (1972-75); Chairman of the Appeals and Interpretation Subcommittee of the above (1973-75); President of the Alberta Chapter of Epsilon Pi Tau (an international honorary fraternity of vocational educators, government and industry representatives); President of the Provincial Employees Credit Union Ltd in 1981 and Board member between 1980-86; Member of the West Edmonton Rotary Club (1975-79) bulletin editor and treasurer.

On the family side, Joe and Jill had three children, Edward, Valerie and Melinda. Sadly, in 1976, when coming home from school at age 8, Melinda was hit by a car and was in a coma for almost six months before she died.

Joe had a distinguished professional career in Alberta, but always missed British Columbia, where he and his schoolmates arrived in the late 50s. When Joe divorced in the late 80's he moved to Vancouver, BC and eventually in the early new century to Nanaimo, BC, where his daughter Valerie (Berry) lived and where he could be close to his grand-daughters Kyra (1996) and Anika (1999). His son Edward (Heather) and grandson David would often come out from Ottawa to visit.

Growing up, Joe was always an avid admirer of the arts. He had an extensive record collection of classical music, enjoyed live theatre, the ballet and opera. Winters would be spent skiing, and summers camping.

Joe loved to play golf in his retirement. It was a fortuitous day on the golf course, when he ran into a fellow Hungarian who suggested he come out to the Nanaimo Hungarian Club to play pool. The Club has a library downstairs, and it turns out he was interested in more than picking up a book - he picked up his future wife Iren there as well. From the beginning it seemed that they were destined to find each other. Joe's family and Iren's - the Szventeri family (son Steve (Chris, children Max, Taylor, Austin), daughter Judy (Chris, child Jacquie (Mark), great-granddaughter Olivia), all have become close. Joe was proud of his Hungarian heritage and the Hungarian Club became a very important part of his life. He took on a leadership role in the club, serving as president for many years. He valued the friendships and connections he made through the club in Nanaimo, and the club in Victoria, and consulate in Vancouver. He would also go to Vancouver regularly to meet with his Sopron Forestry Faculty classmates for luncheons.

Joe and his friends would meet to golf almost every day. They liked to arrive first - eventually being given a key to the gate - and start playing even before the staff arrived. Joe picked up dancing in his

retirement and he spent with Iren and with their friends many happy evenings dancing all across the island. Iren is quite a 'fashionista' and she certainly got Joe to step up his fashion/style game. Joe's love of gadgets never left him, he was very interested in computers and would often be called upon by friends or family for help. An avid photographer, he felt it was important to preserve memo-

ries - at every social event Joe had a camera in hand. It was relationships that were most important to Joe, he really cared about the people around him, and supported them in any way he could. Though we feel his loss with a heavy heart, Joe's influence will live on. (2020 March 12, Nanaimo, BC).

Rozsenich Tamás: **Simon Jóska barátom**

(S. J. sajnos csak az utóbbi 10-15 évben tartott kapcsolatot Sopron Alumni közösségünkkel s akkor is igen szűkkeblű volt információval saját háttéréről. Ezen hiány némely orvoslására kerestem a kapcsolatot R.T. volt soproni kamarással, akitől úgy tudtam, hogy mindketten egy Sopron közeli faluból valók voltak. A Szerk.)

Jóska halálhírét közvetve kaptam meg egy másik osztálytársunktól, aki szintén kapcsolatban volt vele. Felesége csak a vonalas telefonkat tudta, amit mi közben megszüntettünk, így a barátomnak számolt be részletesen az eseményről. Nekem szívügyem volt a Jóska sorsa, kétszer is elvesztettem vele a kapcsolatot, de mindig sikerült egymásra találnunk.

Nem voltunk egy faluból valók, ő Nemeskéréről, én Undról kerültem kollégiumba és közös osztályba a soproni Széchényi Gimnáziumba. Mint sorstársak, hamar egymásra találtunk, mert nem volt könnyű hátrányos, falusi iskolából lépést tartani a városi osztálytársakkal. Szoros barátok lettünk. (Kis falvakban általában két tanító volt, egy alsós és egy középsős osztályokkal, négy osztály egy tanteremben. Egy osztállyal foglalkoztak, a többiek csendben oldották meg a feladatokat. Jóska is, magam is ilyen iskolában tanultunk. Ma már a kevesebb gyereket busz viszi a szomszéd faluba naponta).

Nem paraszti családból származott, édesapja kőműves-iparos volt, édesanyja meg vart a faluban. Jóska volt egyedül a család szeme fénye. A kollégiumban csendesesen el volt, sosem hívta ki a nevelők haragját. A gimnáziumban sem volt hangadó, de mindig együtt tartott a többiekkel. Erős 4-es tanuló volt, az oroszul kinlódott legjobb-

ban. Természetesen együtt mentünk a lányok után. Piroska volt a kedvence a szomszéd faluból. Az egyetemen is összetartottunk. Amikor átértünk a határon '56-ban Riczing faluba, oda jött egy ottani ember, aki magyarul hívott, hogy aludjunk nála. Nem fogadtuk el a meghívást, maradtunk a csoporttal és így lettünk internálva Siezenheimben. Mindvégig kitartottunk egymás mellett, de a 'behajózó listáról' én kihúztam magamat és ott váltunk el!

Több éven keresztül leveleztünk egymással, Közben meghalt az édesapja és hamarosan kivitette édesanyját Kanadába. Levelezésünk egy tragédia kapcsán szakadt meg – nyolc éves kislányát autóbalesetben elvesztette. Hiába irtam leveleket, válasz nem jött! Megpróbáltam kideríteni hollétét, de a házat, ahol lakott elbontották. Amikor Varga Feri évfolyamtársunk kinn volt Kanadában egy fényképen felfedeztem a Jóska és megszereztem a címét. Így ismét, az ő nagy öröme, felvettük a kapcsolatot interneten és folyamatosan leveleztünk. Tervezte, hogy egyszer eljön a családjával Magyarországra, de nem sikerült megvalósítania. Folyamatosan tájékozott betegségről, de nem nagyon tartotta be az orvosi utasításokat. Minden reggel golfbal kezdte a napot, szívében volt a Magyar Ház vezetése, nehezményezte amikor le akarták a fiatalok váltani. Gyakran kaptunk képet a táncmulatságokról, amit ő szervezett. Telefonon gyakran beszélünk, de már nehezen beszélte a magyar nyelvet. Egy éve ismét megszokadt a kapcsolatunk, valószínű beteg lett nagyon. Szeretettel gondolunk rá, szerettei gyászában osztozunk. (

Sopron, 2020 március 6)

Jandó Tibor: **Simon József emlékére**

Simon József a Nanaimoi Magyar Kulturális Egyesület (NMKE) tisztelt és megbecsült elnöke, a Sopron Alumni hűséges tagja, 2019 december 29-én váratlanul érte halálát szerető felesége, Bébi (Iren) karjaiban.

Simon József 2004-ben költözött Nanaimoba, ahol megismerkedett második feleségével, hű élettársával Bébivel. Velük a NMKE is jelentős és hűséges tagokat nyert. Jóska, mint elnök és Bébi, mint szervező, tanácsadó és ünnepi alkalmakon előadó 16 évig voltak

kiváló vezetői az egyesületnek. Simon József meghatározó egyéniségeivel és alkotó munkásságával mindvégig odaadó és céltudatos szolgálatot adott a NMKE-nek. Ugyanakkor a soproniakhoz kötő érzelmi kapcsolatát sem felejtette el. Gyakorta járt a soproni ebédalálkozókra Vancouverben és mint a NMKE elnöke lényeges szerepe volt a nanaimoi Magyar Házban megtartott évi Sopron csúcstalálkozó szervezésében. Gyászoljuk elvesztését, emlékét és hagyatékát fogjuk őrizni. (2020 március 12, Nanaimo, BC)

A természet rendje szerint

E földön élünk mintegy 80 évet.
Bajokkal tűzdelt szép vakációt.
Es ha végéhez közelít az élet.
meg kell köszönnünk mind a földi jót.
mit élvezhettünk, ajándékként kaptunk.
mire hálával emlékezhetünk.
Ne a baj súlya hagyjon nyomot rajtunk,
panasz ne rontsa drága életünk!

Kicsiny gyermekként jöttünk a világra.
Gondot viseltek ránk a szüleink.
Majd a mi törzsünk oszlott több kis ágra,
s ők is új hajtást hoznak ill megint.
Hervadtan hajlik földre a virág is,
ha megcsapja az ősz fagyos szele.
S a napsugár éjjel már nem világít.
Lám, a természet példával tele

Az elmúlást is úgy kell elfogadnunk,
kinek miként az elrendeltetett.
A hivatásunk: kell, hogy adjunk másnak
tudást, törődést, sok szeretetet.
Tavaszból nyárba, nyárból őszbe lépünk.
a természet örök rendje szerint.
Unokáinkban folytatódik létünk.
ha a tél szele minket meglegyint.

Király Ilona

Bela Gorgenyi: **Letters to my family**

On a visit to Hungary in 2002, while reminiscing of old times and looking at old photographs, my sister mentioned that Mum kept all my early letters since I left home to go to university in Sopron in 1956 and that they are kept in a big box somewhere in the attic. The box was soon located and the following lines are excerpts from those letters (translated to English) and my comments prompted after reading the letters. (All letters and comments in full length can be found in a weighty tome, 'self-published' in 2007, under the same title).

My Dear Parents, Relatives, Friends, Everyone! Sopron, September 5. 1956

There isn't much spare time in our daily schedule. I cannot write separately to everybody, please pass this letter, my first one, around so nobody will be left out.

The train ride went without any problem, we were only half of an hour late. The ticket made the conductors scratch their heads, they have never seen one like it, but they punched it full of holes just the same. It is like a sieve; you should see it. Maybe I will send it to you sometime.

We arrived at the station in Sopron at half past midnight. There were a bunch of fourth year students waiting for us with a hidden agenda of taking the new students on a long sightseeing walkabout around the city. We managed to talk our leader out of the journey. He said he was tired and was willing to listen to our silly reasoning. Even then, what should have been a ten-minute walk took us three quarters of an hour.

There are two dorms for the Forestry School. Ours is at Templom St. It used to be a Benedictine monastery. Our room is # 38 on the second floor. The other one is at 'I -don't-know-the -name of the' square. That one is a much nicer and newer place but the old timers tell us that in the wintertime the only heating arrangement is that they have to wear their great coat day and night. We have to go there every day, that is where the dining hall is and the shower facilities. It is about a fifteen-twenty-minute walk for us and then another ten minutes to the University.

The first day was spent at the police station, getting registered as residents of the city. We haven't seen much of the City yet. The older students are very 'kind' to us, keep promising to help us 'baleks' to get acquainted with life here, because the definition of a 'balek' is: A green eared imbecile who lives in total ignorance.

The official opening ceremonies were today. It consisted of a bunch of bureaucrats who are not on the teaching staff, orating, repeating each other's bon mots. It was good for snoozing. Then came the wake-up call. The Dean, a Mr. Roller, gave us his speech that made us sit up. They are changing the curriculum, there will be ten semesters from now on, not eight. But at the end of the eighth semester the students can start to collect their required practicum that will be needed for their diploma dissertation. At the end of the tenth semester we will be able to do the State Examination, which is required for employment as a forest engineer. Basically, they claim, the university course will be extended by six to eight months.

In the dorms there is a rumor going around, that there will not be any military field training in the summer months until the end of the fifth year, when it will be at least six months long. If not in time, at least in lost employment opportunities and physical efforts it means another two semesters.

Our rooms in the dorms are called 'kamara', an old tradition here. There may be three to six students living in one. There are only four of us in ours. My partners are: Antal Hegedus, he went to high school in Szeged, George Donath from Hajduszoboszló, he is as tall as I am but much skinnier, and a fellow from Nagykanizsa, who is just in the middle of moving in, his name I don't know yet. Where they actually hail from it is hard to find out, none of them are from the town where they went to school.

The building was erected in 1782, the walls are made of stone and brick, about one meter thick. Our room is about four meters by four meters, with

a good coal burning stove. They are promising that after the walls warm up, we can sit here in the winter in shirt sleeves to study with the windows open. That's life. In one dorm they are freezing but can look out the window onto a beautiful park, and we can keep warm and look out on to the gloomy grey cobble stones of the street or the tiny courtyard.

We had our first meal at the dining hall today, it was good, but could have doubled the quantity. We decided not to sign up for breakfast, because it is too far to walk for that in the morning. There is a small deli-milk shop at our street corner, we can buy something there, it seems to cost about the same. We are not getting our stipend until Monday, that is when we have to pay for the food and the other school expenses. We already had to buy notebooks and other supplies; I don't know if my 80 Ft will last till then. Half is gone already.

The first classes start tomorrow, four hours of Math followed by two hours of Geology. A good way to start! The math professor is a Jozsef Kiss, whoever he is.

The camaraderie is great. Traditional greeting of our elders is: Jó Szerencsét! - (Bon Chance) - which is an old miners' tradition, probably from Selmec, I like it. Students, among ourselves, we use 'Szervusz' (L. 'I am your servant'), boys, girls, any age, any time, morning to midnight ... oops, we supposed to be in bed by nine p.m.

In Forest Engineering there are about 350 of us, about 200 in Mining and about the same in Geodetic Surveying. Administration is rampant everywhere and it all costs money, they are sticking stamps on everything. We had to buy our exam record book. Every professor has to sign it. By the time it got to the Dean's office, for his signature, it cost me 18 Ft. Luckily, we do not need a new one every year, this is it, if I am going to last through the years. They are promising a new schedule for our stipends by October, the only thing they haven't told us is if they will be adjusting it downward or upward. But the slogan is constantly hammered at us: Get educated, the country needs leaders.

Well, I better stop and say good-by now, Szervusz to many of you and Jó Szerencsét to those who deserve it. Your son, Öcsi, the balek
PS. This is for the inner circle only. My address is: Univ. Student Forestry Engineering Dormitory Sopron, #1 Templom St. Room #38. Please send the parcels to this address. I will keep the suitcase here for a while yet. And tell my Grandma not to forget the cookie package. Do not send any money just yet, it would not arrive until Monday the earliest, and by then we should get our stipend. (Am I gullible or what?)

The traditional customs were all new to us newcomers. We had no direct connection to anyone in Sopron or in forest engineering, we were not primed to expect 'anything and everything' from the older students. Later, when we learned the basics and selected someone to be our 'Firma' we came to appreciate the help and the kindness we received. The Firma was a big brother to the newcomer, the friendship lasting a lifetime in most cases. All of these traditions were banned by government decree, claiming that they were reactionary and contradicted the desired development of a trustworthy communist youth. The Firma who met my group at the railway station did not explain much, just asked us to follow him. We had suitcases and other parcels to carry. The station is at the south edge of town, Templom St. almost in the middle. On our journey I remember seeing a windmill, crossing a small creek, the Ikva, and a few parks before we walked along the main street of the city, the Castle Wall Boulevard. We were told to stop in front of the drug store where a statue of Venus was lit up in the window. We had to doff our hats, bow and greet the lady, because she was said to be the only virgin in town. The dormitory was not far from there and with some help by those already in residence we were given a place to sleep.

The second residence was at Dimitrov Square, the dormitory using the same name, as we learnt the next day. The fourth student in our

room was András Herczeg from Nagykanizsa. All four of us went to Austria. From there Donáth and Hegedűs went to Switzerland, Donáth completed his studies and still lives there, Hegedűs returned to Sopron and graduated. Sadly, he died a few years ago. Herczeg and I, we took the boat ride to Canada. These events were for in the future.

Kamara represented any accommodation a student could find, mostly in private residences. It was usually occupied by more than one person and was the anchor point of student life while away from home. In the dormitories the term was still used in the individual rooms, against the rules, and it shows that traditions die hard.

Dear Family! Sopron, September 12.

I was expecting the parcel every day, now I know I have to wait even longer. I hope that after this letter you will reply much sooner than the last one. What should you put in the parcel? I'll make you a list.

- 1) All my notes and school books that we had to take out of the suitcase before I left. Do not forget the books on shorthand writing.
 - 2) Some rags for cleaning my shoes. Some old socks or similar things probably will work. What I brought is no good. There is too much mud around.
 - 3) We also took out a flat cardboard box, I think they used to sell neckties in it, it would be perfect for my pencils and pens.
 - 4) Some red thread so that I can mark my clothes with a code for the laundry service.
 - 5) A piece of white linen cloth, about 30 cm by 30 cm, and a smaller one, I need them for the drafting courses when we use India ink.
 - 6) The Hungarian-Russian dictionary.
 - 7) If possible, could you make up a small sack-like thing out of linen that I could use for the drafting squares and other equipment. About 20 cm by 30 cm, the opening can be on any side.
 - 8) A big jar of jam. Any kind, we love them all. The jar will be good later, in case we buy some fat.
 - 9) One or two small glass jars that we could use for salt and paprika.
 - 10) If you could spare some more substantial food items, like smoked bacon or salami or something similar. The three meals we manage to get a day just aren't enough. I don't have any money left to buy extra food at the moment. I had to buy running shoes, tee shirts for the gym classes, a drafting board and a T-square (what I have at home is too small), India ink and drafting pens. The notebooks are expensive too, they upset my 'special budget' I could not buy used text books, the courses were changed from last year and many of the books are new. A few that would be OK, the second-year students hang onto them for their supplemental exams or just as reference.
- 11) Hopefully, this is the last one: Cookies and pastries! If the above-mentioned items would reach the weight limit of a parcel that you may send, please send the goodies separately.

The laundry service here takes shirts and things but they do not take handkerchiefs. I will have to do them myself or could I send them home? Therefore, send the packages in a way that I could use them for return parcels. I just thought of another item for my list, I need a small pillow. We got only one issued to us and it is so thin I have difficulty sleeping. Another one: that small reading lamp I use to clip onto the books. By the time you put all this together, the sweet stuff will have to be a separate package or I will really miss out on it. I hope this is the end of the 'I want list' and I can start writing the letter.

Things are going well; everyone is very amiable. Our beds are comfortable. The wardrobe you asked about is OK but a bit small for the four of us. We have a bit more time now to walk around, getting to know the city. I am sure, we would not get lost any more. We go to the movies once in a while, but they show very old films. The one I went to see was Traviata, based on Verdi's opera with some interesting twists and turns, but still resembled the stage production I saw last time. It is interesting to see how the Italians see the story compared to Budapest.

Our classes are really packed tight, we don't have any lectures less than two hours long. In the afternoons we have lab work and field trips. On Monday we had lectures from eight in the morning till six in the evening. Only one hour for lunch. There are no free days or afternoons. And we haven't started the language courses yet. Some days we have four hours of one subject without a break.

The students are all good heads, easy to get along with. The profs are

easy going types too, very friendly, with good humor, but they tell us that their subject is the only important one in the whole school. They have their weak sides too. They all say after introducing themselves, that Dear colleagues, it is not the chauvinistic attitude toward my interest in these studies that is speaking now, but you have to realize, that this is the most important field of research in the whole of forest technology. Then he tries to explain his points of view by talking about the adjustments of an analytical scale to be used for measurements or the crystal structure of a cube of table salt. Where and how we are going to get out of this deep scientific knowledge tidal wave, we just do not know.

One of them is an old man, everybody calls him: Uncle Jacky. From the cleaning staff to the mailman, he is Uncle Jacky. They say it took him twenty-five years to get his degree because he would not let anyone put anything but a perfect mark in his exam book. If someone interrupted him during his oral exam, he just packed up his books and left, saying that he will be back in six months. On one exam he had to answer to the prof who was his own 'Balek'. Even that exam he took three times, yelling at his 'Prof': Wait for me tomorrow, around four thirty or so, I want to have another go. Should I follow his example? He got his diploma in 1952, but by that time he was giving lectures full blast.

I did forget your wedding anniversary! Please forgive me. Belatedly, I wish you all the best, all the good things you are hoping for.

The family did not write, how is everyone? A few words would be nice to hear from them. Maybe Granny will make up for it in the goody package? I don't have time to write separately, you all want to hear about the same things, please pass this letter around.

Around the seventh of November we supposed to have a week off. I will definitely try to come home then. Wishing you all the best. Öcsi, the balek
Being the first time away from home, we missed many things and the comforts of life we were used to. The dormitory provided the barest of necessities, four walls and a bed. For the four of us there were two bunk beds stacked against two of the walls, a wardrobe and a table with four chairs. And the potbellied stove which we used a few times only. It worked well, as they promised. We had to provide everything else ourselves, that is why the long list of things to be sent from home. We complemented each other's goodies as much as we could.

Uncle Jacky was a legend. Many others have written about him. I understand that he had an uncle in the US who agreed to fund his studies every year until graduation. Most likely this was the reason for his efforts to reject any exam results except perfect. On one occasion a bunch of us were having a drinking party in one of the nearby pubs, when he came to our table and introduced himself, He was very pleasant to us baleks and asked if he could join us. We were floored. We heard of him, but he did not teach us, and for a prof to sit and drink with the lowly balek group, we just could not believe it. He asked us to introduce ourselves, one by one, and give a bit of a personal biography. When Donáth said his name and that his father was a forester, Uncle Jacky jumped up and yelled a profanity that cannot be translated without losing its punch, and said: "Your father and I, we lived in the same kamara, we were good friends". After that the drinks were on him until the time came to go home. He asked us to accompany him, because he was afraid of the 'house serpent' he was living with - his wife. It was a short trip, he lived close by, but he kept stopping and telling us stories of his youth, again which cannot be successfully translated, many of which burnt even our ears. If all the profs will be like him, we will have a good time in Sopron we surmised. We got to his door, rang the doorbell and walked away, leaving him to face his destiny. Next day we saw him at school, fresh and peppy the 'serpent' must have taken good care of him.

Dear Family! Sopron, September 14

Many thanks for the parcel. So that the suitcase can be home for the next load-up I will take it to the post office today. In my letter I wrote a long list of things I need, whatever you sent already, please, cross them off. Except for one item! Can you guess what I am thinking of? That you could send in every parcel!

Could you spare a big serviette or something similar for us to wrap up the bread in, that we buy. One other thing, a beret, if there is one to fill

my head. It is very windy around here and I could use it on our field trips or after I wash my hair, it is a long walk home from the other dorn. If you cannot find one, let me know and I will buy one here.

I am returning a few items that you sent before you received my letter with the list. Particularly the maps, Livike may be able to use them more than me.

There is not much news to tell today. We have to be very sparing with our time and our money, so that we can last to the end of the month. I just bought a textbook today, 21 Ft! The best to everyone, Öcsi

One of the maps I kept. I still have it. It is a topographical map of the area around Sopron, published by the Royal Map Institute in Vienna from the time of the K und K. There is no date on it, but it was probably printed around 1900 or before. Where the family found it, I have no idea. It looks as if it was ripped out of a book.

Hello, everyone! Sopron, September 23.

I was very happy to receive the parcel. Unfortunately, so that it should not all be fun, the jam jar broke before it arrived. We had fun pulling the salty sticks and poppy seed croissants out of the mess! A lot of the clothes had to be washed as well. Next time, please, send a heavier jar, even if it has to be a smaller one, but hopefully it will arrive and we can enjoy some good homemade stuff. I am mailing the suitcase back tomorrow only because I received it Friday night, around seven p.m. Saturday I had no free time until after the post office closed, so I will try tomorrow before eight a.m. The weather is great, we try to be outside as much as we can. There are many churches in Sopron, I have visited most of them already. For Sunday morning mass we go next door to the Benedictine church, called the Goat Church. because there is an old noble man's shield on the wall with a goat as the family emblem. One of the roommates comes along with me on these exploration trips. All the boys are great, there is no animosity between us, we get along well in this tiny room. By the way, if you could spare one of your old tablecloths, please, send it along. The size of the table is about 150 cm by 70 cm. Our room needs a bit of decoration, it is pretty bare so far.

I will send home my brown shirt, the collar got ripped in the last wash, or maybe I got it snagged in the forest yesterday on our field trip, I am not sure. Could you fix it? If I remember, you have done some other shirts of mine before. And could you remember the cloths for cleaning the shoes? And the beret I asked for? Would you add to the list one of my old sunglasses? They predict that snow can come here anytime now. The small pillow is great, Now I sleep like a lamb. The Alpine air has a lot to do with it, I am sure. Lately I don't wake up until Uncle Göndöcs starts walking down the hallways in the morning, chiming his bell.

Do you want to know how we spend our days? I will try to summarize what happens on a Sunday and a Monday. This morning I did not get up till nine o'clock. I got freshened up, got dressed, made the bed. We went down to the deli for breakfast, had a half liter of cocoa with a slice of challah. This is where we have breakfasted every morning, but only buy coffee or milk and bring our own bread. The coffee costs 1.75 Ft. The bread we scrounge at dinnertime from the dining hall. Then I went to church, there was a short service, with a very short sermon, just suited my schedule. Then I came home and started to write this letter. At noon we started off walking over for lunch, we didn't get home until 1:30 p.m. to continue the letter. The lunch was good, started with meat soup, and there was meat in it! The main course was roast meat (hardly any on our plate) with potatoes and braised cabbage. Cabbage we got lots. After that we got some plums to chew on. Saturdays and Sundays the dinner is cold stuff, they dole it out at lunchtime, that's when we need a lot of make-up food! During the week the dinners are also cooked meals. Out of the dozen or so cooked meals in a week there is meat at least ten times. Not

much, but there is some. Overall there are no complaints about the food. True, we are told by the older guys that toward the end of the school year things change, we eat a lot of lettuce, as soup, as vegetables and as salads.

Today, at 2:20 p.m. we are going to the neighbouring kamara, they have one of those 'people's radios' that plays the two stations only. Anyway, we want to listen to the Soviet-Hungarian soccer game. After that I will pack up the suitcase for the morning. I also have to do some studying, cleaning up some of my notes for tomorrow's classes. In the evening we may go for a long walk. The movie they show tonight, I have seen before. Monday, we get up at seven a.m. At eight o'clock we have a lecture about the secret life of plants. at ten: chemistry, from eleven till two in the afternoon (without lunch break), military training. That reminds me, we will be in the artillery, not foot soldiers, like my brother, Lajos. They are still not sure if there will be any summer training camp this year, or they will do it to us all after graduation. If the later, then I will be a school boy for six years! At 3 p.m. gym exercises, then from four to six: math problem solving. At eight tonight, there will be a student meeting, they try to organise a student union or club of sorts (DISZ). If all goes well, we will be home around 9:30 p.m. All the days are like these. we get free afternoons on Thursdays and Saturdays only.

I am glad that Father decided to go for the allotted vacation. Can he relax or does he have to work even there part time? I will write to him to the relative's address, I am sure he will receive it.

Our soccer team won again! The game did not sound to be too high class, but a win is a win. I end this letter now, the boys are chomping on their dinner already, I've got to eat as well. Cheers to everyone, Öcsi

Conventional radios were not available to the public. Many were confiscated never to be seen again and a few were hidden away by people who secretly listened to Hungarian broadcasts by foreign stations such as Radio Free Europe, Voice of America, the BBC and the Vatican. Much confusing news got into the rumor mills this way, but it was the only source of news from the outside world. The radios sold to the public were small wooden boxes with a switch to choose between Petőfi or Kossuth Radió, the official stations. Kossuth Radió was more of the political mouthpiece. Petőfi tended to the arts and classical music. Which one broadcast the famous soccer game I don't know, but I remember it was a big occasion because not many Eastern Block teams ever won against the Soviet Union. It was an omen.

One of our favourite journeys were to visit 'Granny's orchard' if we had free time and we were hungry. There were a lot of orchards and vineyards on the outskirts of Sopron. September and October were prime time to snatch some fresh fruit. It was done by many people, not only university students, so there were a number of roving security guards wandering around. Few got caught red handed by one, our excuse was that "Oh! This orchard belongs to my grandmother, she gave us permission to take what we want". Most times the guys knew exactly who we were and turned the other way. Particularly, because most of the land was nationalized, there were very few private holdings.

DISZ is the abbreviation that was commonly used for the government sponsored Workers Youth Organisation. It was run by outsiders, not by the universities, and included youth from other walks of life. Its main purpose was to indoctrinate young minds with political propaganda.

(*Folytatás a 36. oldalon*)

Az erdő mint templom

Én az erdő nagy templomában	örömdala.	
élem hitem.	Hazataláltk. Ez az élet	Szinte szégyenlem. az én hitem
Áhitatom ne is zavarja	diadala.	milyen fakó.
senki sem.	Mint templompadban, szép sorokban	Prédikációt nem hallgattam
A teremtés nagy csodájáról	állnak a fák.	sajnos ma sem.
némán beszél	Zengik az örök újrakezdés	De az erdő nagy templomában
tt moha. páfrány. virág. bokor,	szent himnuszát.	élem hitem.
s a falevél.	Itt a jó Isten jelenléte	
Majd megszólal a madárkórus	nyilvánvaló.	Király Ilona

Dobay Pál: És azután? Diákéletünk Sopronban '56 november/decemberében

(Egy akkori balek emlékei)

Sopron, 1956. nov. 4. - vasárnap. Soha el nem felejthető dátum. Hol-tunk után is emlékezünk e napra, - akár az eltávoztak közé tartozunk, akár a nagyon kevés itthon maradtak sorsára jutottunk.

A nyugatra sodródott hajdani diáktársak életútját Rétfalvi László főszerkesztő áldozatos és fáradságos munkájának köszönhetően megismertük, ill. folyamatosan látjuk. Ő a Kapocs-ban a mai napig valósággal összekapcsolja a vancouveri társaságot, de a többi szétszóródottat is igyekszik számon tartani. Nem lehetünk ezért elég hálásak neki!

Azonban vajmi keveset tudunk vagy olvastunk a közvetlen ez utáni időkről. Nem lehet célom a szóban lévő időszak részletes ismertetése. 63 év távolából egyébként is lehetetlen ez a vállalkozás. Csupán egy-két életképszerű bekezdést írhatok. Am ahogy 'cseppjében a tenger', ezekből is látható az akkori és ottani diákélet.

1. '56. november S. - hétfő. Komor, ködöt siró őszi délelőtt. Kívül semmi napsütés, belül semmi remény. Talán öten, ha tanácstalanul lézengünk a Dimitrov téri kollégiumban. Ijesztő a csend, mintha igazi szellemvárosban volnánk. A szibériai fogság, sőt a kivégzés is megfordul a fejünkben. Mögöttünk a megelőző, igencsak idegtépő nap; előttünk a teljes létbizonytalanság. Magyar professzor – "a hajót utolsónak se elhagyó kapitány" - lsten tudja honnan kerít néhány üres gabonás zsákot, s kér bennünket: merészkedjünk el vele a Főiskolára összeszedni az itt hagyott kenyeret, mert közellátásra gondolni sem lehet az elkövetkező napokban. Félve követjük őt a teljesen kihalt Mikovényi úton. A Botanikuskerthez érve megbénít a látvány: a porta előtt áll egy (a háborúból már ismert) 'T-34' -es szovjet harckocsi, lövegtornya mindkét fegyvercsőve felénk fordítva. - Ha jól emlékszem, mögötte is volt még egy ugyanilyen hadi gépszörnyeteg. - Biztos célpontja lennénk a benne ülő géppuskakezelőnek. Kis ideig halálra válva, megdermedve várjuk a nagyon is 'megérdemelt' tüzelést. Ehelyett azonban 90 fokkal megfordul a lövegtorony, s célba veszi a Főépületet, de nem dördül el a 'várt' lövés.

2. Ettől kezdve szakadékos az emlékezetem Az uszoda (ma múzeum) felől a porta irányába jön néhány szovjet páncélosgyalogos sor-katona, karjukra fűzve és a kezükben számos 'dióverő' puská és dob-táras géppisztoly: a Botanikuskertheben hagyott, félre nem ismerhető 'bűnjelek'. Szinte várjuk, hogy leljönnek, vagy legalább is foglyul ejtsenek, hiszen a porta előtti járdán óriási tábla hirdeti latin és ciril betűkkel: AUTONÓM TERÜLET, azaz fegyvermentes a térség. Az egyenruhások azonban hál' Istennek ügyet sem vetnek ránk ...

3. Aztán a Főépület előtti lépcsőkön állunk mi néhányan, mellettünk a forradalmat vérbe fojtó fegyveresek, de már lőszerszám nélkül; kezükben több-kevesebb élelmiszer az itt maradt nyugati segélyadományokból. Nyomasztó a csend. Egyszer csak megszólal Magyar

professzor: "November 7. közeledtével nekik most ez a karácsony. Tapsoljuk meg őket!"

Így kötöttünk különbékét ott és akkor a Szovjetunió néhány katonaruhás képviselőjével. Magyar professzor úr bátorságát, leleményességét és lélekjelenlétét ma, 63 év múlva is csodálom.

4. Bármilyen kilátástalan is volt a helyzet, hiszen gyakorlatilag leállt a közellátás és minden szállítás, a menza gyakorlatilag nem szünetelt! Tamás bácsi (melyikünk felejténé őt el?) a föld alól is előteremtette a szükséges élelmiszert. A menza persze akkor sem volt hizlalda, de agglegény lévén mi voltunk az ő nagy családja, s a lehetetlent is megtette fiaiórt. Csak a másvilágon tudjuk meg, hogy csinálta, s a maga módján mennyire szeretett bennünket.

5. Nem így a fűtés! Szállítás/utánpótlás nem lévén, a kollégium szene rövidesen elfogyott. Novemberben pedig már mindenképpen fűteni kell, hiszen egyre hűvösebbek a napok és hosszabbak az éjszakák. Egy hatszemélyes, de az események folytán elárvult kamarában dide-regtem egyedül, ahol éjjelenként hat(!) pokróc alatt is fáztam, de a súlyukra ma is emlékszem. A rosszban az a jó, hogy elmúlik. Óriási öröm volt, amikor a kollégium mint közület végre megkapta a szén-szállítmányt (a lakosság előtt!).

6. Előadás - akár csak a mese elején - "hol volt, hol nem volt". Gyakran sztrájkolt a munkásság, s vele együtt mi is. Így ment ez szinte az év végéig. Hébe-hóba jobbára néhány itt maradt segédoktatót hallgathattunk csak. Teljes létszámról persze szó sem lehetett, hiszen zömünk eltávozott, néhányan pedig a nehéz idők miatt már nov. 4. előtt hazautaztak. Nem felejttem Dzeki bácsi (ugye ismerős?) egyik geológia-előadását a Kémiaépület csekély melegt adó tantermi kályhája mellett ülve, ahol összesen ketten(!) voltunk: a még élő Rozsenich Tamás és alulírott.

7. Végezetül még egy életkép, de ez már talán 1957. elejéről. - Az október 23-i hatalommegingás erős szovjet támogatással újra helyre áll. A rettegett Államvédelmi Hatóság (AVH) 'méltó' jogutódja a pufajka-egyenruhás, félelmetes Karhatalom lesz. A név új, de a gyakorlat régi. Házkutatás, esti kijárási tilalom, letartóztatás, megfélemlítés és kivégzés meg börtön. Csak egyetlen példa erre, de ez is 'csepp a tengerből': Bátor Ali IV. emh. jó néhány társunkkal fogadalmat tesz: "Addig nem borotválkozom, amíg itt vannak az oroszok". Elfogják, beviszik, kap egy ócska zsilletkészüléket, és víz meg szappan nélkül sajátkezüleg kell megválnia dús arcszőrzetétől. Hazaérkezése utáni percekben valamiért benyitok hozzá, s maig őrzöm a képet: alsónadrágban áll és épp végignéz magán; észleli mindkét combján a gumibot ütötte vörös csíkokat ... (D. P. *erdőfőtanácsos, Esztergom, 2019. November*)

Rozsenich Tamás: Siezenheimbe és vissza

(Simon József halálával kapcsolatban kerestem fel közös 1956-os kezdő soproni évfolyamtársamat (egyben rövid ideig tartó kamaráso-mat) és levélváltásunk (számomra) érdekes adatokat eredményezett. Az ausztriai siezeinheimi-ferienhorti döntés, hogy 'menni vagy maradni' mindannyiunk életében 'vizválasztó' szerepet játszott. Sokan (jómagam is) a mai napig nem tudjuk magunkban feldolgozni a sors-döntő lépést. A Szerk.)

A kimenetelemmel kapcsolatban történetem egyéni, mivel apám révén osztrák rokonossággal rendelkezem. Abban az időben a 'központi vezetőkkel' a Lővér szállóban tarózkodtunk (igy nem vittek ki a Kóp-házi csatamezőre). A kudarcos ütközet hírére felszálltunk egy tehera-útóra és a Muckra mentünk. Természetesen vállunkon a puskát nem hagytuk el. Így lettünk hadifoglyok. Siezenheimban a lágerben Apám felkeresett és lelkemre kötötte, hogy ne vándoroljak ki. Mivel a szomszédos országokban nem kaptam továbbtanulási lehetőséget, így vállaltam a hazai megtorlás lehetőségét.

Hazafel a vonaton simán Bécsbe értem, ahol első éjszaka nem kap-tam szállást és begyűjtöttek egy börtönbe aludni. Másnap egy kolos-torban szállásoltak el, ahonnét a következő napon (miután vásároltam egy bécsi térképet) felkerestem az ottani rokonokat. Karácsonyt velük töltöttem, majd december végén autóbusszal leutaztam a határ mel-lett levő rokonokhoz, akik másnap traktorral kivittek a határra Und faluval szemben, ahonnét gyalog mentem át a határon Undra, ahol az Édesapám tanító volt. A rokonok egy üveg pálinkát tettek a zsebemb-be, ha az úton feltartóztatnának. Egy határőr jött velem szembe, már a falu határában és neki adtam a pálinkát. Szilveszterkor otthon voltam. Január 10-én mentem vissza Sopronba, ahol a tanulmányi osztályon sajnálkoztak, miért nem mentem egy nappal korábban vissza, mert a kiutalt ösztöndíjjakat már visszaküldték. Az egyetlen minden to-vábbi nélkül befogadtak. Egyszer idéztek be a rendőrségre és jegyző-könybe felvették a kinti történetemet. Semmi megtorlás nem történt, de minden (*későbbi*) munkahelyemen éreztették, hogy '56-os' vol-

tam.

Manapság már csak egyedül képviselem az évfolyamot az 56-os egyetemi megemlékezéseken. Az új rektor az *(idei)* ünnepségen meg se említette a 'kanadai divíziót'. Lassan feledésbe kerülünk, a mai ifjúság nem érdeklődik '56 után. Én is kezdem magam öregnek érezni, lelassultam, többet felejték és az orvosokat is látogatom. Napközben a kertemben dolgozom, sze-

rencsére a feleségem is jól van és mindenben segít. Fiaim vezető beosztásban elfogadható életet élnek, négy fiú unokánk már befejezte az egyetemet és dolgoznak. Valószínű 2021-ben rám hárul a következő évfolyam találkozó megszervezése, amit az egyetemi *(gyémánt)* diploma kiosztásakor tartunk meg. Ennyit tudtam közölni, remélem továbbra is tartjuk a kapcsolatot. Szeretettel ölel Tamás. *(Sopron, 2020 március 8)*

KEZDETEK AZ ÚJVILÁGBAN

Veszely Ferenc: **Élet az emigrációban: személyes történetem** (3. folytatás)

(Kortársunk és sorstársunk V.F. nem Sopron Alumnus, de odafigyelése 'házi költőink' munkásságára és annak szorgalmazása közösségünk tagjává tette. Korai kanadai éveinek szabad verses leírása viszhangozza többségünk 'élményeit' is. A Szerk.)

Reggel hatkor kezdtünk el dolgozni reggelenként az ötórás ébresztő után,
és dolgoztunk is mint az ördögök
csak hogy melegen tartsuk magunkat –
egész nap is ha még mindig esett,
lassítva csak akkor, ha nem.
De én napsütéses napokra emlékszem leginkább
amikor vágyakozva vártuk a személyvonatokat.

És pesze a munkára.
Leginkább árkokat ástunk kijelölt talpfák mellett.
Legtöbbjük öreg volt és méreten felüli.
Nagykalapáccsal vertük a kiásott árkokba
a selejtes talpfákat és
rövidnyelű ásónk élet testükbe verve
egyetlen lendülettel,
két-három másikkal húztuk ki a sinek alól azokat.
Később csomókba raktuk őket a pályafenntartóknak,
akik később elégették azokat.
Ezek szakszervezeti munkások voltak és többet kerestek mint mi,
s tudták hogyan kell a munka nehezét
velünk végeztetni el.
Az új talpfákat is mi helyeztük el,
egy-két szöggel rögzítve azokat.
Itt meg mi voltunk az okosak:
a pályamunkásokra hagytuk a kalapácsolás zömét.
Az új talpfákat a lassan elhaladó szerelvényekről
rugdosták ki nekünk, vastag olajtól illatozva.

Sineket is cseréltünk nyolcas csoportokban,
négyen-négyen ollóba fogva ezeket a végén,
s az egyenletes talpfákon lépkedve velük,
görnyedt háttal és hajlott térdekkel,
amíg a helyükre nem raktuk őket.
Miután a kövezők elhaladtak, úgy hagyták a sineket maguk mögött
mint az ökörhugyozás.
Ezeket nekünk kellett, ukrán főnökünk káromkodó vezérlete alatt
kiegyenesíteniük.
Az erre szolgáló colos vastagságú,
másfél méteres vasrudakat
vezényszóra döftük a kövekbe,
és vezényszóra, együtt feszítettük nekik
a vállainkat.
A sineket így mozgattuk oda és vissza,
talpfástól,
ukrán vezérünk utasításai szerint,
amíg az el nem hajtott küzülünk
motoros járgányán.

"Többlet bandának" hívtak bennünket,
és valóban egy bandát képeztünk,
mindig piszkosnak tűnve olajos ruháinkban,
foltozott és rongyos farmernadrágjainkban,

amelyek csak később váltak divatossá.
A csikos overálban dolgozók úgy nézettek ki
a vonatablakokból, mint fegyencek.
Létszámunk gyakran volt kiegészítve
hontalan csavargókkal.
Ezek dolgoztak a hóvégi fizetésig,
azután bementek a városba.
Egyeseket akkor láttunk utoljára, de mások visszatértek,
más csavargókat hozva magukkal.

Az egyik hobó énekelt esténként az ágyaszélen ülve,
"Abdul the Bull-bul Kazar..."
pengetve egy piszkos gitárt.
Tíz évvel később láttam őt fellépni is
egy vancouveri folk fesztiválon,
anélkül hogy fellépése
bármit is változott volna.
Egy csendes cseh öregember ritkán ment be a városba,
pedig azt mondták hogy neki
két háza is van ott.
Kellene is az öregségére, mert nem volt nyugdíjas állása.

Egész éjszaka vonatok robogtak el a mellettünk lévő sineken,
teljes sebességgel.
Először kalapáló szivvel riasztottak fel álmomból,
de egy pár napon belül úgy megszoktam őket,
hogy nem is hallottam egyet sem azután.

Amikor 'többletbandánkat' feloszlatták október közepén,
gondoltam megnézem mi van látnivaló
a vasút nyugati végén.
Egyetlen sorstársam se jött velem:
senki akivel együtt úsztattam, huzigáltam,
fűrészeltem vagy leszögelttem a rönkfákat.
Lehet hogy ez csak azért volt mert
senki sem akarta megspórolni pénze javát
egyösszegekben elkölteni egy vasútjegyért.
Ők megpróbálták lebeszélni de én
vettem egy egyirányú vasútjegyet Vancouverbe.
Meg akartam látni Kanada legszebb városát,
s a hófúvásos telet se kedveltem nagyon,
ami előre láthatóan ott várt.
Hallottam hogy Vancouver enyhébb éghajlatú télen, ami igaz is volt,
de senki sem szólt semmit
a hetekig tartó ottani esőkről.

Igy mentem el én nélkülük,
otthagytam a csapatomat egy nyári hadjárat után,
akárcsak egy igazi generális.
De sokáig és sokszor gondoltam rájuk
és szeretném tudni máig is
hogy mi lett belőlük.

Az út számít és nem az út célja

Ezt többször hallottam már de sohse hittem el
amig magam is útban nem voltam Vancouver felé.
Állítólag nincsen sok látnivaló a vad erdőkben és a pusztákon,
de nem lehet értékelni Kanadát anélkül
hogy hatalmas erdőit és pusztáit meg ne lássad,
ezt állítom.
Ámbár a puszták nagy bivalycsordái már régen kihaltak,
őzet gyakran láttam az alkonyatban,
mig az északi fény már pislákol a láthatáron.
Farkasok és rókák gyakran néztek a haladó vonatra
félrehajtott fejfel mint a madarak.

Egy kis nádas tavon
egylábon állva mint gólyák a fészken egy hódlakon,
végre tényleg láttam egy óriás darut.
Egy zivataron áthaladva olyan alacsony felhők alatt
amelyek a fejed fölé kinyújtott karral is elérhetőnek látszottak,
láttam hogy telve voltak olyan feszültséggel
ami megszokhatta a fűvet,
és feláramosított engem is ahogy néztem azt.

A sziklás Hegységet elérve a látókör
megszűkölt de felmagasodott,
s láttam jávorszarvast átúszni egy sebes folyón,
rénszarvast legelni a sin mellett vadjuhokkal,
amelyek úgy meg tudtak lepni egy kanyarban
mint mi őket.

Egy nagy fekete medve lódukt,
távolodni a vonat zajától,
megijesztve egy kis csorda vadkecskét fölötte amelyek
ijedtükben egy kőlavínát gördítettek alá,
arra kényszerítve a medvét hogy
mancsaival mulatságosan takarja
ingó fejét.

Fölöttük, magasan, a hegycsúcsok tündököltek
friss hópalástjaikban.

A Katedrális Hegység nemcsak magasztos volt,
de valóban eltörpített minden katedrálisat.

A spirális alagutaknál

Field lélekzetmegállító látványa
mindenkit az ablakokhoz csalt.

A kanyaros sineken himbálózva
áthajtottunk a Selkirk hegyláncain,
a gleccserek lavínáitól védő
fészkes tetők alatt, melyeket alagutak követtek.

Azt hittem a leghosszabból sohse jutunk ki.

A vonatpálya a Rugdaló Ló vizét követte, amely túltett
minden tajtékos paripán.

Revelstoke alpesi tájai után
végimennydörögünk a Shuswap tavak sziklafalainak
tavatrengető visszhangjában,
majd vonatunk, Kamloops félsivatagi tája után
meredek szakadékokba szakadt a tisztavízű Thompson mellett,
mely éppúgy forrongott sziklás medrében
mint később a Fraser.

Éjszaka a fák, hólepten,
a holdfényben relytélyesen sziporkázva
körüllátták a vonatot mintha szellemek lennének.
Csoportosan jelentek meg,
egyénekké váltak ahogy a vonat elhaladt mellettük,
és tüneményes seregekké váltak megint.

A partvidékhez közeledve
a fák oly óriásokká nőttek, hogy teteik eltűntek a reggel páráiban
a Burrard Inlet túlsó oldalán.

Ez már tengervíz volt,
partja akkortájt látványos lakótutajokkal volt tömve
több kilométer hosszúságban.
Ezek kagylóborította cövekekhez kötve

kályhacsöves kéményeikből javából karikázott a füst
amely beleolvadt a sós-párás levegőbe fölöttük.
Színes, különböző nagyságú csónakok dörzsölődtek
a tutajok oldalához.

Mielőtt leszálltam volna a vonatról
Nem tudtam nem beleszeretni ebbe a hatalmas.
Gyönyörű országba.
Később többször is megjártam ezt az utat
minden évszakban és mindenféle időjárásban,
és mindig mélyülő csodálattal.

Vancouver

Első látásra csalódtam ebben a nagyvárosban,
mert akkor még nem volt igazán nagyváros,
bár már akkor is
egy álomszép környezetben volt elhelyezve,
lakatlan szigetek varázsában,
és kevésbé volt szennyezett mint most.
A belvárosa egyáltalán nem volt világvárosi,
és a város egészében inkább egy túlterjedt gazdag falu
hatását keltette bennem.

A West End úgy nézett ki mint az East End legrosszabja később,
tömve kertés faházakkal amelyeknek alig volt kertjük,
mindegyikük nemcsak nagyon történetes, de
nagyon öreg is,
és legtöbbször lemosták a festéket az esők.
Az ereszek moha teltek voltak,
és sárgászöld színek csiripeltek a kátránypapíros tetőkön.
Európai, téglás épületekhez szokott szememmel
tákolmányoknak néztem őket.

A virágok a város parkjaiban gyönyörűek voltak
és dűsan virágoztak
késő ősszel is,
de a tengerparti strandok –
Stanley Park, English Bay, Kitsillano, Spanish Banks,
már mind üresen álltak.
A levegő hűvös volt és párás, ha nem ködös.
Napsütésben a felvidámult város
szinte ragyogni látszott,
de késő ősz lévén a napos napok rendkívüliek voltak.
Szinte állandóan vagy szemerkélt vagy zuhogott az eső.
Kellemesebb volt a házban maradni mint kimenni.
Azon a télen egy fiatal magyar házaspár adott
egynéhányunknak szállást és ellátást
egy pár dollár ellenében,
és megbarátkoztam egy magyar fiúval aki felismerte
hogy együtt jártunk a Református Gimnáziumba
mielőtt a kommunisták bezárták azt.
De ő kivétel volt.

Általában nem foglalkoztam sokat honfitársaimmal ott.
Találkoztam többel is akik előbb emigráltak,
s magyar beszédük tömve volt elmagyarizált
angol kifejezésekkel,
és angolul is olyan elemi hibákat követtek el,
jóllehet már évtizedek óta ott laktak,
amelyeket én nem követtem volna el már akkor sem.
A harmincas években jöttek ki és
olyan régimódiaknak hatottak is nekem.
Vallásos ghetókban éltek a magyar teplot és a magyar ház
vonzóerejében, és attól tartottam hogy a mi
csoportunk is, ha elszigetelődve élünk,
olyan élő múmiákká fog válni mint ezek.
Nem akartam sem ghetóban élni,
sem olyanná válni, mint ők.
A nagyobb társadalomnak akartam felelős részese lenni.
De leginkább meg akartam tanulni jól a nyelvet,
megszüntetni kiszolgáltatott helyzetemet.
A telet azzal töltöttem hogy a YMCA-be jártam,

ami egy kanadai ifjúsági szervezet épülete volt,
feliratkozva ott egy kéthetes angol tanfolyamra
ami ingyen úszással járt.
Azután már csak az úszást folytattam ott.
Felfedeztem hogy sokkal gyorsabban tudok angolul tanulni,
ha egyedül tanulok.

Tavasszal egy csapat egyetemistához csatlakoztam,
akik nyári munkára készültek a vasútnál
egy kéthetes hálókocsikalauzi tanfolyamon.
Két hét elteltével én is sikeresen vizsgáztam velük,
és felkerültem újra a vonatra.

S O R S O K

EURÓPÁBAN MARADTAK

Jacsman János: **Diákéveink Zürichben (Svájc)**

Már előbb megírtam (Kapocs 69:15-6), hogy a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Svájcba került diákjai egy rövid év után, 1957 őszén, a zürichi Eidgenössische Technische Hochschule, magyarul (a Wikipédia szerint) 'Szövetségi Műszaki Főiskola' rendes hallgatóiként folytathatták tanulmányaikat. Az 1855-ben alapított Polytechnikumot 1909-ben nevezték át Műszaki Főiskolának, de a környező országok hasonló intézményeit nem követve, a 20. század második felében nem vette fel a

'Műszaki Egyetem' nevét. Manapság a tudományos világban – a német nevének akronimáját használva – legtöbbször ETH-ként emlegetik.

Szűkebb 'alma materünk' az Abteilung für Forstwirtschaft, vagyis az Erdőgazdasági Kar lett. 1924-ig 'Forstwirt'-eket, azaz erdőgazdákat képeztek ki Zürichben, (a Göttingeni Egyetemen az ezredfordulóig), de azután Forstingenieure, erdőmérnökök diplomáltak az erdészkaron. A névváltozás valódi okát abban kell keresni, hogy Svájcban a műszaki kiképzés erős volt, hiszen az úttervezés és -építés mellett a vadpatak-szabályozás és a műszaki lavinavédelem is az erdészet feladatkörébe tartoztak.

Az erdőmérnöki kiképzés nyolc szemesztert igényelt, de a hatodik szemeszter után egy 13 hónapos, nem kötelező 'forstliche Praxis'-t lehetett csinálni. Ennek az 'erdészeti gyakorlatnak' sikeres elvégzése törvényileg megkövetelt előfeltétele volt egy diploma utáni közhivatali állásnak, ezért minden svájci diák igyekezett ezt is elvégezni, és ennek folytán ténylegesen öt évet tanultak. A soproni kiképzéstől eltérően a zürichi nem ismerte a szemesztervizsgákat és nem volt 'úvé', vagyis utóvizsga. A hatos jegy volt a kitűnő, a négyes alatt mindegyik elégtelen! De az ésszvizsga sikerén egyes tantárgyak jegyei nem döntöttek. A diplomavizsga előtt két un. Vordiplom-át, vagyis elődiplomát kellett megállni, az elsőt az ötödik, a másodikat a hetedik szemeszter előtt. Egy sikeres elődiplomához legalább 4-es átlagot kellett elérni. Minden átlagérték 4-es alatt elégtelen volt és minden tantárgyból újra kellett vizsgázni. Ugyan így volt a diplomavizsgánál is.

Czeiner Zsolt, Szilágyi Tibor és én 1957 őszén a harmadik szemesztert kezdtük el. Heti 36 óránk volt, abból 8 óra gyakorlat (a közölt tanulmányi adatokat az ETH, Erdőgazdasági Kar, 1958 és 1959-ben publikált Szemeszterprogramjából vettem át). Az általános alapkiképzésből csak a fizika maradt, már négy erdészeti tantárgy (erdőművelés, famérés, üzemtan, úttervezés) volt és a többi az erdészeti alapképzéshez (talajtan, növényzociológia, földmérés stb.) tartozott. Többször még más karok hallgatóival ültünk együtt a padokban. Az erdész kollégákkal csak hónapok múltával ismerkedtünk meg. Sopronban több mint hetvenen voltunk, 4 tancsoportban. Zürichben 13 erdész hallgatót számoltunk kezdetben: kilenc svájci kolléga, egy szlovén leányzó és mi hárman magyarok. Két svájci még a 3. szemeszterben kivált úgy, hogy tizenegyen maradtunk. Neves professzoraink voltak, mint Gäumann Ernst (speciális botanika, növénypatológia), Frey-Wyssling Albert (általános botanika és növényfiziológia), Ellenberg Heinz (növénytársulástan), vagy Leibundgut Hans, akit, mint erdőművelőt Európa szerte ismertek. Bagdasarjanz Benjamin, az úttervezés és -építés tanára, valahogy sorstársunk is volt, mert a 20. század kezdetén szüleivel és testvére-

ivel Grúziából menekült először Romániába, majd onnan Svájcba. 'Bagdi papa' jó firmánk és nagy támaszunk lett az erdészkaron. Még Majdára, a szlovén kolleginára szeretnék emlékezni. Egy ljubjanai erdészprofesszor lánya volt, és professzor Leibundgut segítségével, aki akkoriban Szlovéniában östölgyesek után kutatott, jött Svájcba és a mi szemeszterünkbe került. Mivel az egész erdészkar hallgatói közül egyedül tartozott a gyengéd nemhez, már elég volt, hogy különleges legyen. De viszonylag csinos, kedves és okos leányzó révén, hamarosan felkeltette nem csak a mi, hanem a feletünk lévő szemeszterek hallgatóinak érdeklődését is. Röviden, szemeszterünkben és másokban is, sokan szerelmesek lettünk Majdába.

1958 tavaszán, a negyedik szemeszter előtt, neki mentünk az első elődiplomának. Hat szóbeli és egy írásbeli vizsgánk volt. Mindhármunknak sikerült. Majd megkezdődött a szemeszter, 12 erdészeti vagy az erdészethez kötődő tantárggyal, azokból új az erdészeti jog és politika, 1 ajánlott (erdészeti talajtan). Heti 41 óránk volt, abból 16 gyakorlat. A szemeszter vége felé júniusban, egy több napos alpesi botanikai kiránduláson vettünk részt a Rhone folyó völgyében. A völgy alján még megcsodáltuk az akkor virágzó árvalányhaj mezőket, majd busszal, aztán gyalog felmentünk a Bella Tola hegység 3000 m magasán elterülő fennsíkára, ahol sok helyen még hómezők vártak. Mivel Zürichben már nyári idő volt, mi magyarok (hegymászó bakancs hiányában) erősebb félcipőben indultunk útnak, és bizony a zoknik a hóban hamarosan eláztak. Többször ki kellett csavarni őket. Visszatérve Zürichbe, egy svájci kolléga ismét elhagyott bennünket. A szemesztert egy három hetes úttervező gyakorlattal zártuk. Tessinben, az olasz Svájcban volt a terepünk, ahol egy kb. 2-3 km-es utat kellett letűzni és az útprojektot kidolgozni. Professzor Bagdasarjanz és Majda Locarnoban laktak, mi kilencen egy fabódében a tervezett út közelében. Egy kollégánk barátnője volt a (bejáró) szakácsunk. Sokat tanultunk, szépen összeszoktunk. Esténként lejártunk a közeli faluba, ahol helyi, jó vörösborok ('nostrano') mellett beszélgettünk, vitatkoztunk és néha még daloláztunk is.

Augusztus vége felé Tibor Skóciába, én Svédországba mentem külföldi erdészeti praktikumra. Zsolt rokonaival meglátogatta a brüsszeli világkiállítást, visszafelé egy tragikus autóbalesetük volt. Egyik unokatestvére a helyszínen meghalt, Zsolt súlyosan megsebesült.

Svédországban egy nagy bányavállalathoz kerültem, amely a bányafa szükséglet miatt már a középkortól kezdve sok erdőt – fő faállomány luc és erdeifenyő – felvásárolt. Uppsala és Gävle közt egy Södefors nevű falu erdészházban laktunk, több külföldi praktkáns, egy idősebb házaspárnál. Köröskörül erdők és tavak. Nagyüzemi erdőgazdálkodás folyt: tarvágás hatalmas méretekben, a nem használható faanyagot helyben felégették, majd pár év parlagolás után csemete ültetés. Itt is dolgoztam egy hetet finn erdei munkásokkal. Mikor megtudták, hogy magyar vagyok, jó barátok lettünk. Igyekezünk mocsaras erdőrészeket használhatóvá tenni: Vízlevezető árkokat robbantottuk dinamittal! Egy svédországi magyar erdészdiák diaszporáról nem tudtam semmit. Egy szombaton megjelent Jakabffy Ernő. Nem ismertem, bemutatkozott. A stockholmi

Kunigla Skogshögskola (Királyi Erdészeti Főiskola) diákja volt. A soproni Főiskolára nem vették fel, mert mint 18 éves ludovikás diákot 1944-ben a frontra dobták, és nyugat felé visszavonulva fogságba esett. Két diákkollégája viszont Sopronból menekült, így a selmeci-soproni hagyományokról egy kicsit tájékozott volt. Estére meghívott egy diákmulatságra, (szakestélyre?) a svéd erdőmérnök hallgatók egyik közeli gyakorló iskolájába, Garpenbergben. Sajnos az estével kapcsolatban sok mindenre nem emlékszem. A lényeg, hogy egy nagy teremben talán százan is voltunk, beszédek hangzotak el, sokat énekeltek. Vacsorára főtt folyami rákot ettünk, nagy fonott kosarakban hozták mindig az utánpótlást, és hozzá aquavitot ittunk borospohárból. Vasárnap este kerültem valahogy vissza Södörösba, és teljes filmszakadásom volt. (Évtizedekkel később ismét találkoztam a két volt soproni diák nevével: Reisz József és Sinkó Mihály, mindketten 1954-ben kezdtek. Reisz Jósikával egy nyugat-európai pünkösdi találkozónkon az ezredforduló táján újra megismerkedtem.)

Október második felében Zürichben megkezdődtek az előadások, harmadéves hallgatók lettünk. Zsolt kamarásom a nyári balesete miatt még otthon feküdt, és egy pár hétig másodkézből követte az ötödik szemeszter előadásait. Kilenc kötelező tantárgy volt, heti 41 órával, abból 15 óra gyakorlat. Újabb szakmai tantárgyakkal ismerkedtünk meg (erdőrendezés, fatechnológia, erdőszeti munkatechnika, vadpatak-szabályozás). Kötelező előadás volt az alpesi gazdálkodás és ajánlott a vadászattan. Itt még megemlítem, hogy a főiskola összes diákja az általános műveltség emeléséhez minden szemeszterben a szakmai program mellett az idegennyelv, irodalom, történelem, vagy a művészetek területéről heti két óra előadás hallgatásra vagy gyakorlatra volt kötelezve az un. Szabad Tudományok Karán. Nagyon kedvelt volt, nálunk erdőszeknél is, az aktrajzolás gyakorlat, mert fiatal, csinos lányok álltak vagy ültek modellt.

1959 tavaszán eljött a második elődiploma letételének ideje. Már nem izgultunk annyira, mint először - a német is jobban ment - de egy vizsga mindig hozhat meglepetéseket. Most pedig kilencszer kellett a professzor urak elé kiállni. De sikerült mindháromunknak a négyes átlag felett maradni. Egy nagy élmény volt a növénypatológia vizsga. Professzor Gäumann felnőtt korában egy a gyermekbénulás szerű betegséget kapott és egész további életében ennek utóhatásaival küszködött. A vizsga idejére ismét lebetegedett. Ekkor a tanári szobájába beállított egy ágyat és abban fekvé fogadott minket. (Két-hármas tagú csoportokban mentünk). Vizsgáztunk és beteg látogattunk. Két év múlva örökre elhagyott bennünket.

A hatodik szemeszter előadásai, gyakorlatai és kirándulásai már csak a szakmai kiképzésnek szolgáltak. Hat tantárgyunk és heti 24 óránk volt, abból 11 óra gyakorlat, legtöbbször kirándulással egybekötve. Új tantárgy volt a műszaki lavinavédelem és a faépítészet. Majd eljött a döntő pillanat: ki megy a 13 hónapos erdőszeti gyakorlatra? Majda és egy svájci kollégánk nem jelentkeztek, az utóbbit behívták katonai szolgálatra. Zsolt sérüléseiből még nem épült teljesen fel, Tibor egy fatechnológiai továbbképzést tervezett – ezért mindketten lemondták. Így a „magyar trióból” – ez volt a szemeszteren az aliásunk – egyedül ugrottam neki az ismeretlen feladatnak. A gyakorlat két részből tevődött össze: Egy 7 hónapos

'Verwaltungspraxis'-ból, amelyben a gyakornok egy középalföldi (Mittelland) erdőszet mindennapi munkáival ismerkedett meg, és egy 6 hónapos 'Bergpraxis'-ból, amelynél egy hegyi (Alpok vagy Jura hegység) erdőszet főleg mérnöki munkái lehettek feladatok. Az erdőszetvezető mérnök volt a 'tanmester'. A gyakornok egy munkanaplót vezetett. Az Országos Erdészeti Hivatalnak az erdőszeti gyakornokokat ellenőrző Bizottságából egy páté ('keresztapa') egy-két személyes látogatás, a munkanapló tanulmányozása és a tanmesterrel való beszélgetés után ajánlatot tett a Bizottságnak. A sikeres erdőszeti gyakorlatot egy, a svájci belügyminisztertől – hozzá tartozott az erdőszet – aláírt 'Wählbarkeits-Zeugnis' azaz Választhatósági Bizonyítvány igazolta.

Első állomásom szeptember elejétől Északkelet-Svájcban volt, Thurgau kanton 2. erdőszete. Az erdőszet irodája helyén, Frauenfelden laktam. (Előtte Zsolttal felszámoltuk a közös zürichi

'háztartásunkat'). A főnököt Krebs Fritznek hívták, egy nyugodt, kb. 50 éves erdőmérnök. Nem volt soha problémánk egymással. Elkezdődtek a hétköznapi munkák, erdőművelési feladatok, favágás és faeladás az állami erdőben, látogatás fűrészüzemekben, csemetekertekben. A tanmesterem még ősszel elküldött egy egyhetes klasszikus (kézifűrész, fejsze) favágó kurzusra. Érdekes volt fiatal svájci parasztleányokkal dolgozni és az estéket átdiskurálni. Két nagyobb munkát kaptam: Egy kb. 5 km hosszú erdei út tervezését és egy-két erdőszítési projektot a Hörnli hegység oldalán. (A 2. világháború után sok hegyi-paraszt felhagyott a meredek vagy mocsaras rétek, legelők használatával és átadta ezen területeket az erdőszetnek.) Egyedül kerékpárral jártam, kirándulásokra és látogatásokra a főnök vitt autójában a tethelyre. Mivel az irodánk közben volt a kantonális (megyei) erdőszhivatalal, közelebről megismerkedtem a kanton főerdészével is. (Ennek a diploma utáni álláskeresésnél lett haszna.) 'Keresztapának' egy Krebs Ernst nevű erdőmérnököt kaptam. Kanton Zürich egyik erdőszetének volt a vezetője, de az egész országban ismerték, mint jó, de szigorú szakembert. Az útprojektomat 'egy az egyben' átszámolta! „Rendben van, Krebs, – írta a végére. Azt hiszem, ezzel az egész hét hónapi munkámat is minősítette. Minden esetre jó kedvvel és barátsággal váltam el a thurgauai erdőszektől.

A második gyakorlat a főváros, Berntől délre, Kanton Fribourg/Freiburgba vitt, egy kétnyelvű: francia és német 'megyébe', pontosabban annak 2. számú erdőszetébe. Azon a vidéken németül, jobban mondva egy német dialektust beszélnek. A főnököm, Ceppi Jean, szintén francia anyanyelvű erdőmérnök, de németsvájci felesége révén jól beszélt németül. Az irodája és lakásuk Fribourg/Freiburg városában volt. Én egy nagy erdő közepén, egy fából épült házban kaptam (ingyenes) szállást, a 'világ végén', a Höllbach, a 'Pokolpatak' völgyében, Plasselb községben. A patak a nevét a katasztrofális áradásai miatt kapta, amelyek a 20. század elejéig periodikusan ismétlődtek. Az erdei házat az ott dolgozó, részben újraerdősítő, részben patak szabályozó munkások részére építették. Az én időmben is hétköznapiakon még mindig laktak benne erdei munkások egy erdőszet vezetésével.

A Höllbach vidéke nem alpesi, a Voralpen, vagyis az előalpok kategóriájához tartozik. A környéken a hegycsúcsok nem érik el 2000 métert. Az erdei ház kb. 1200 m magasan épült. A vadpatakáradások a századokkal előtti erdőirtásokra és a vidék geológiájára vezethetők vissza: Az altalaj mindenhol flys, a homokkő, a márga és a breccia-konglomerát váltakozóan fekvő rétegeit a patakok könnyen szétrombolták és mély árkokat vágtak be. Megbontott rétegek letörtek, lecsúsztak és áradások a törmelékét vitte az víz lefelé.

1960. április 5-én hivatalosan elkezdtem a hegyi gyakorlatomat, de már előtte este motorkerékpárral megérkeztem. 1000 m felett, így az erdei háznál is, még hó volt, a magasabb régióban méteres. Nem sokat lehetett csinálni. A következő hetekben megnéztem az új munkaterületem hőmentes részeit, egy-két hómászást is próbáltam, Freiburgban megbeszéltem a munkaprogramomat a főnökkel, majd írásban rögzítettem. Monsieur Ceppi szintén egy kellemes ember volt. Előre tudtam, hogy jól ki fogunk jönni egymással. (Krebs Ernst továbbra is vállalta a pátém szerepét.) Durván mondván, két munkakör várt rám: Úttervezés és újra-erdősítési projektek elkészítése. Azt hiszem az úttervezés minden részét végigcsináltam. Elkészítettem egy általános úthálózat tervét, egy útszakaszra egy előprojektot, egy másikra egy végleges projektot. Foglalkoztam régi útprojektok felülvizsgálásával, megváltoztatásával, részlet problémákkal, mint kanyar újra kitűzés, úttengely eltolás. Láttam és tanulmányoztam az útépítést, ahol még mindent kézzel csináltak. Próbálkoztam az építészeti tudását elsajátítani.

Az erdőszet másik fő témája az újra-erdősítés volt. Több projektot kaptam, a legnagyobb 4 ha nagyságú. Majdnem hihetetlen, de a projektek leglényegesebb feladata a terület kiszáritása/lecsapolása volt. Ehhez számtalan talajpróbát kellett kiásni, amelyek alapján meg lehetett az árkok-közi távolságot határozni. Ezután jött az árkok hálózatának és hierarchiájának tervezése. Az ültetendő fafajta legtöbbször hegyi éger vagy lucfenyő volt. Nagyobb területeknél még

utakat kellett megtervezni, és a terület védelmét a vadkároktól. A projekthez tartozott természetesen egy költségvetés és egy műszaki leírás.

Erdőművelési munkákkal is foglalkoztam: Ültettem csemetéket, gyéřítettem fiatalosokat, szálalóvágást jelöltem különböző korú állományokban. Az utolsó héten egy község erdőjében a főnökkel együtt jelöltük ki az őszi vágásra szánt fákat. Ez persze egy 'happening' is volt, a község elöljárósága is jelent volt és nem úsztuk meg 'szárazon'. Beírtam a munkanaplómba, hogy egy jó erdómérnöknek bizonyos mértékig az ivást is bírni kell. Erre a pátém, Krebs Ernst, persze később olvasta, ezt írta melléje: „Nem értek egyet. Én absztinens vagyok és a hatósággal a kerületemben mégis jól kijövök”.

Három, részemre jelentős eseményt szeretnék még megemlíteni. Mindjárt május végén megtudtam, hogy professzor Bagdasarjan az évben (1960) a 4. szemeszter hallgatói részére a környékünkön szeretne a három hetes úttervezési gyakorlatot megrendezni. Mi szívesen vállaltuk az előkészítést, a főnök megbízott a szervezéssel. Nagyon örültem, hogy egy év után valamit vissza tudok szolgálni Bagdinak. Még ők nálunk gyakorlatoztak, én egy hétre Hollandiába utaztam. Az erdészkar minden évben meghívta a 'szolgálat tevő' gyakornokokat az akkor végző 8. szemeszter diploma-kirándulására. Nekem különösen jól esett ez a meghívás, hiszen találkoztam Tiborral és Zsolttal, no meg Majdával is. A kirándulás főtémája a polderok építése volt. Itt nincs hely a látottakról beszámolni, csak egy idézet a munkanaplómból: „Ha valaki egy poldert lát, akkor jobban megérti milyen nagy az ember hatalma, ereje, bátorsága. Az egykori tengerfenéken ma gabonaföldek zöldülnek, erdők nőnek és falvakban, városokban emberek élnek. Ez valami csodálatos!” A harmadik emlék a kontaktusom a helybeli lakossággal. Már írtam, hogy hétköznapiokon együtt éltem az erdei-munkásokkal, legalábbis estétől reggelig. Ez részemre már azért is hasznosnak bizonyult, mert volt egy szakácsuk, aki vacsorát főzött és a reggelit előkészítette. Persze én is jelentkeztem kosztosnak. Eleinte akadozva ment a társalgás, mert nehezen értettem a dialektusukat. Meg aztán zárkózott, szőfukar és tartózkodó emberek voltak. De idővel megolvadt a jég, és megbarátkoztunk. Némelyik meghívott hétvégén a családjához. A nyári hétvégeken azonban sokszor egyedül maradtam az erdei házban. Ha jó idő volt, gyalogtúrákat csináltam a környék magasabban fekvő tájaira. A hegyi legelőkön tehének, borjak, kecskék legeltek, itt-ott istálló és ház állt. A helybeli parasztok egy része kétlaki volt: Ősztől tavaszig a faluban lakott, nyáron felment az állatokkal a hegyi rétekre és legelőkre, és egy un. 'Sennhaus'-ban, hegyi pásztorházban élt. Ha nem is egész héten, de hétvégén fent volt az egész család. Itt is sikerült kapcsolatba kerülni egy ilyen családdal. Meglepődtek ugyan, hogy nem svájci vagyok, de nekik is jól jött egy kis újdonság. Egy pár hétvége után összelekedtünk, megtanítottak jasszolni, a svájci ultira, amit én hamar elsajátítottam. Sokat kártyáztunk, beszélgettünk, iszogattunk. Idővel elterjedt a hírem a közeli környéken és máshol is megvendégeltek. (Már nyugdíjas voltam, amikor egyszer levelet kaptam Plasselből, egy hozzám hason korú férfitől, aki még emlékezett rám és a pásztorházukban velük eltöltött óráimra. Feleségemmel meglátogattuk őket és nosztalgiaztunk a régi szép időről.)

A 4. szemeszter úttervező gyakorlatának július 29-én lett vége. A résztvevők tartottak egy búcsúestét, amire minket is meghívtak. Nekem még két hónapom maradt a megkezdett munkákat befejezni és bemutatni. Augusztusban a terepen dolgoztam, szeptemberben az irodában rajzoltam, írtam. Az utolsó hetekben tárgyaltam a tervezett projektek területének tulajdonosaival, majd a szövetségi (országos) főerdészet kiküldötteivel, akik a projektek finanszírozása miatt nagyon fontos ügyfelek voltak. Kisebb változásokkal minden projektomat elfogadtak.

Október 5-én elbúcsúztam tanmesteremtől és feleségétől, aki szintén sokszor segítségemre volt. Előtte este meghívtam a munkálakótársaimat egy búcsúzó ivászatra. „Jó lenne mindig gyakornok-

nak lenni” - olvasható utolsó mondatként a munkanaplómban. Zürichbe visszatérve, szobát kellett volna keresni, de Tibor megmentett, átadta nekem a 'kamaráját'. Október vége felé elkezdtek a hetedik szemesztert. Heten voltunk, hat svájci kolléga és én, már svájci viszonylatban is egy nagyon kis szemeszter. A hat kötelező tantárgyból új volt az 'Általános bevezetés a jogtudományokba', és kicsit kilógott a 'Bevezetés a svájci pénzügy és pénzügyi politika megértéséhez'. A szintén hat ajánlott tantárgyból én az erdészettörténelmet és ismét a vadászattant választottam. Így összesen heti 22 órában volt, abból 8 óra gyakorlat. A kis létszámunk miatt 'családi' hangulatban folytak az előadások. Emlékszem, hogy professzor Leibundgut (erdőművelés) minden alkalommal ingujjban felült az első padsorra, és előadás közben élvezettel pőfekte a szivarját. Majd jött a tavaszi szünet. Mivel nem voltak vizsgák, ismét dolgozni kellett, mert nem kaptunk ösztöndíjat.

Az utolsó, nyolcadik szemeszter is elérkezett. Megint hat kötelező tantárgy volt, a legtöbb professzor 'válogatott fejezetet' kínált. Újra volt egy 'idegen' tantárgy: a dologi jog. Az erdőrendezési gyakorlaton a szemeszter-diplomamunkával voltunk elfoglalva. A szemeszter végén a már említett diploma-kirándulással Ausztriába mentünk, Tirol tartományba. A téma 'Alpesi erdőgazdaság és természeti veszélyek (vadpatak, lavina)' volt. Négy professzor kísért (erdőművelés, -rendezés, úttervezés és -építés, vadpatak-szabályozás). Az alpesi természet veszélyeit nem tervezve, váratlanul megtapasztaltuk: Egyik nap egy mellékvölgybe kirándultunk. Délben egy nagy vihar jött. Egy vadpatak nem messze tőlünk nagy törmelékkel lezúdult a völgy aljára, és közben elvitte az út hídját. Szerencsére a buszunk a jó oldalon parkolt.

És aztán várt ránk a diplomavizsga. Július, augusztus, szeptember – három hónapig készültünk szóban, írásban (személyes diplomamunka). Majd októberben ünneplő ruhában bekopogtunk egymás után – közben egy-két nap szünet volt – 8 professzorhoz. A vizsgám eredményét a szóbeli jegyek (48%), szemesztermunkák (19%) és a két diplomamunka (33%) jegyeiből számították ki. Az erdőművelés jegye duplán, a diplomamunkák jegyei háromszorosan számítottak. Nekem így a jegyeim összege 88.5 pont volt, a súlyozásokkal 19 'tantárgy' jött össze. Vagyis az átlagom 4.7 lett. „Ezen eredmények alapján diplomát kaptam.” – olvasható a 'bizonyítványom' alján. A diploma-oklevél postán jött ki. Az ETH akkor még nem ismerte a diplomakiosztó ünnepet. Új tagokra remélve, a Svájci Erdész-Egyesület meghívta a szemeszterünket egy vacsorára, és ott egy könyvet is kaptunk 'Svájci erdő hú kezekben' címmel. A belső címlapra, persze szintén németül, ezt írták: „Jacsmán János erdőmérnök úrnak, az ETH Erdőgazdasági Karán eltöltött tanulmányi idő emlékére. Zürich, 1961. október 20-án”. Igen, ha nem is Sopronban, de mindhárom erdőmérnökök lettünk.

Epilógus

A millenniumhoz közeledve a zürichi ETH termeiben is új szelek kezdtek fújni. Az Abteilungokat (karokat) átnevezték 'Departement'-re. Új tudományágakat vezettek be, összevonások történtek és ezzel több tradicionális név eltűnt.

1998-ban az Erdőgazdasági Karból Departement 'Erdészeti Tudományok' lett. 2004-ben az Erdész-Departement beolvadt a Környezettermészettudományok Departementbe és megszűnt létezni. Elkezdődött a két szintű kiképzést. Mindez a 'Bologna-Reform' ajánlái alapján történt. Mivel azonban Svájcban Bachelor-nívón egy műszaki szakfőiskola működik, amely Forstingenieur BSc, (Erdőmérnök BSc) diplomát ad, a zürichi ETH Környezettermészettudományok Departementje az erdészetnek csak Master szinten képez ki szakembereket. Ezek diplomája feljogosít a 'Master of Science ETH in Umweltnaturwissenschaften mit Vertiefung in Wald- und Landschaftsmanagement' cím viselésére, ami magyarul és leegyszerűsítve így hangzik: „A környezettermészettudományok ETH mestere, erdő- és tájgazdálkodás súlyponttal”.

Az utolsó okleveles 'dipl. erdőmérnök ETH' 2008 tavaszán lépett ki a zürichi Szövetségi Műszaki Főiskola kapuján.

(2019 december 2, Zürich, Svájc)

Rétfalvi László: Csendes Partí évek, 1980 -1981

1980-ban egy új évtized nyílt meg családi életünkben, de munka béli elfoglaltságaim is átalakulóban voltak. Januárban leesett a tél első hava, majd több is érkezett síkos utakkal és megfázásokkal együtt.

Állami szervezeti összejöveteleink sem ritkultak, de témájukban gyakoribb lett a tengeri olaj és gázkutatás, valamint a nagy olajszállító tartályhajók tengerpart-közeli forgalma, az azzal járó környezeti veszélyhelyzet felmérése és annak kivédéséhez vagy csökkentéséhez szükséges adatbázis beszerzése. Szinte minden 'fejlesztés-indítvánnyal' legelőször a környezetvédelemmel járó adatszükséglet hiánya jött az előtérbe. Alapítványok rendszeres 'szemre-hányást' tettek az állami ügynökségek felé, hogy az adatoknak már 'kéznél kellene lenni' korábbi években való működésük során. Azért alapítványok, mert majd minden állami ügynökségnek csak arra volt (van?) lehetősége, hogy a mindenkori politikai döntések alapján 'tűzoltó' tevékenységet folytasson. Hosszan előre tervezett adat-gyűjtő programok, anyagi támogatás híján csupán a természeti kincsek kiaknázásával kapcsolatos ügynökségeknél, mint a 'Kanadai Földtani Felügyelet' (Geological Survey of Canada) lehetőségek. A nagy kiterjedésű kanadai erdőségek felmérése is csak azok könnyen megközelíthető állományainak kitermelése után kezdődött meg.

Szintén előtérbe került a BB repülőter bővítésének megfigyelő/ellenőrző fázisa, mint az előző évi EAPanel feltételek egyike, egy új vizsgáló bizottság (BB Review Committee) által, amelynek vezetése rám hárult. Szerencsémre a magasrangú korábbi MOT Panel tag is része volt a kis csoportnak, így észrevételeinket, aggályainkat használat nélkül figyelembe vették. Emellett, tag volt a helyi FEARO kirendeltség vezetője, aki ellátta az adminisztrációs munkát. Mégis sok időmet emésztett fel a feladat.

A különböző állami ügynökségek érdekeit együtt-vizsgáló 'feladat csapat' (Task Force) -ok felállítására és koordinálására hamarosan egy furcsanevű de hosszú életű 'Regionális Szűrő-egyeztető Bizottság' (Regional Screening and Coordinating Comm. azaz RSCC) vette kezdetét, ami (hosszú neve ellenére) nagyban leegyszerűsítette az együttműködést. Minden DOE -hoz intézett kérés véleményezésre, érdekegyeztetésre és információ-tudakozásra a [és kezdetben az odatartozó Fisheries&Marine Service (FMS)-hoz és Erdészethez] ott kötött ki. Az utóbbi egységek különválása után is szoros volt az együttműködés és gyakran a témákban érdekelt tartományi (ritkán városi) szervezetek reprezentánsai is részt vettek az álláspontok kialakításában. Érdekes módon a hatósági jogkörrel legkevésbé felruházott 'Környezetvédelmi Szolgálat' (EPS) formált ki magának ebben vezetőszerepet.

Az év folyamán kerültek a CWS alkalmazásába Rob Butler és Sean Boyd fiatal biológusok. Rob a Don Flook vezette, nem költözőmadarakkal foglalkozó csoportba került, mégis madarak lettek kutatásának alanyai, Sean pedig mint 'életér-biológus' lett kiválasztva több magasán képzett jelentkező közül és karrierje végéig a madarakkal maradt. Az év végén John Kelsall vonult korai nyugalomba, fizikai állapotának romlása miatt. John volt a megbízott vezető Edmontonban, 1966-os odaérkezésemkor és fontos szerepet játszott pályám akkori alakulásában. Már vancouveri áthelyezésekor dupla munkával járt, a háborúban szerzett hátsérülés eredményeként, de soha senki nem hallotta őt panaszkodni vagy segítséget várni mozgásának megkönnyítésében. (Állapotának tükrében élet vesztí a róla szóló humoros anekdóta hadisérült-pótlékjának eltörlésében, amikor a háború utáni években egy idős néninek álcázott állami ellenőr „Nem nehéz magának azokat emelgetni” kérdésére „Egyáltalán nem” -el válaszolt a nehéz csónak-motorokat emelgető fiatalember).

Legtöbb emlékünk az évből viszont családi vonatkozású. Talán a legemlékezetesebb Tisa 'orrpolip' (adenoids) operációja és egy napos tartózkodása a Vancouveri Gyermek Korházban, ami a szü-

lőket talán jobban megviselte, mint a hatéves bátor kislányt. A 'flu' és annak más megfázós változatai viszont senkit sem kíméltek, Leone nem győzött az orvoshoz járni a gyerekekkel. Egy hat hetes köhöggető, tüdőgyulladás-gyanús változat engem is levett a lábamról márciusban (majd ismét decemberben) s több napot vettem ki a ritkán használt betegszabadság keretéből. A hosszú évek óta kínzó gyomorfekélynek hitt fájdalmaimra egy 'Tagamet' nevű 'csodaszert' írt fel orvosom, de nem észleltem annak hatását. Leone szintén kivette részét a rövidebb-hosszabb gyengélkedésből, amik valószínű a lányok által az iskolából vagy óvodából hazahozott nyavalyák voltak. Már akkor tisztában volt mindenki, hogy antibiotikumok nem hatnak a vírusos flu-betegségekre, mégis orvosaink a 'hát ha' megfontolás alapján nem győzték a recepteket írni! Július közepén 'bepakoltuk' az egész családot a kis BMW-be (a 16 láb hosszú alumínium kenut is feltettem a tetejére, de még indulás előtt lebeszéltem magam annak cipeléséről, mert 'ami sok az sok') és elindultunk meglátogatni M. Noble csoport béli kollégámat, aki az év elején lett áthelyezve Vancouverből az Okanagan-tó-parti Pentictonba. Az áthelyezést N. Perret felettesem kezdeményezte, beleegyezésem megkeresése nélkül, 'ügymond' a BC 'belsőjében' lévő költöző madarak (migratory birds-MB) számára a CWS által 'életér' (habitat)-ként fenntartott/működtetett területek felügyeletére. Bár nem elleneztem az áthelyezést, nem tartottam azt szükségesnek (csak később lett világos mindenki előtt annak kétes 'hátsó gondolata'). Munkámnak az EIA-val nem szorosan kapcsolatos részéhez tartoztak az említett területek ügyei is, amelyekkel ezideig nem nagyon volt alkalmam foglalkozni.

Itt megint egy kis kitérőre van szükség a dolgok kontextusba helyezéséhez. A napnál is világosabb lehet mindenki számára, hogy a legfontosabb tényező életképes költözőmadár populációk fennmaradásában, ami egyben a CWS legfontosabb feladata, az arra szükséges élőhelyek biztosítása. Mindezek ellenére szervezetünk aktivitásaiban olyan törekvések csak időről-időre, szórványosan kerültek a 'fősodorba'. Fő akadályként a fontos területek, elidegenített 'privát' vagy majdnem kizárólagosan provinciális 'kezekben' lévő tulajdonjogának költséges megszerzése említhető. Bár föderális állami földek (federal 'crown lands') is bőven akadnak Kanada minden részében, madár-élőhely megóvára dedikált területek nagyon ritkán. Azon ritkaságok közé tartoznak a már sok éve létező, hivatalosan 'Költöző madár menedékhely' (MB Sanctuary) megnevezésű kis területek, amelyek tulajdonjog hiányában is hasznos szerepet vagy 'még nem' (vagy 'már régen nem') tölthetnek be. A 'még' hasznosságuk is csupán a véletlenül vagy 'jogi védtelenségük'-nek a nyilvánosság általi ismeretének hiányán múlott. Sokat ígérő kezdeményezésnek mutatkozott, de a pénz és eltökéltség hiányán hamar kifulladás a 'Nemzeti Vad Élettér' (National Wildlife Area - NWA) nevezetű program, aminek keretében nagy kiterjedésű területek kerültek föderális állami tulajdonba egy specifikusan arra alkotott törvény szerint. Hogy miért a kifulladás és pénzhiány? A már sokszor említett 'politikai szelek' irányváltása a mért választó-közönségi preferenciák alakulása folytán és az ahhoz 'automatikusan' igazodó 'felsőbb állami szolgák' helyezkedése adja meg a választ. Régióknak (még a hivatalos P&Y Region megalakítása előtt!) szerencsés volt több nagy területet 'megkaparintani' és NWA-nak megnevezni, mielőtt a program kifutott a pénzből. Ezen területek egyike a Fraser deltában található Westham Szigeten, a regionális CWS irodát is magába foglaló 'Alaksen NWA', aminek nevét valami indián szóból kölcsönözték. A többi NWA a provincia belső 'interior' részeiben van.

Nekem a kezdetektől meggyőződésem volt (Nemzeti Parkos éveim tapasztalatából), hogy a nagy NWA-kat - a korábban megbolygatótt részeinek visszaállítása után - legjobban hagyni eredeti állapotukban és 'teherbírásuk' növelése nagyobb számú vad eltartására maradjon későbbre, miután részletesen megtanultuk a terület ökológi-

áját. Hát ez nem ment minden vita nélkül. Ha már vannak területeink, akkor azokkal 'gazdálkodni' kell volt az uralkodó álláspont. (A 'gazdálkodás' szó talán a legmegfelelőbb kifejezés az angol 'management' szóra - de sajnos a 'gazdálkodó' szó korántsem elégséges megfelelője a 'Manager' szónak!). Az 'uralkodó álláspont' feletteseim véleménye volt, amit magukkal hoztak Kanada keletibb részeiről, ahol hasonló területek 'művelve', azaz bevetve voltak, főleg kacsaféleket vonzó terményekkel. Az álláspontok különbözősége nem okozott súrlódást köztünk olyannyira, hogy gyakori megbízásom helyettesíteni őket irodán kívüliségük esetén, nemhogy csökkent, hanem gyakoribb lett. Távollétüket gyakran betegeskedés okozta, közvetlen felettesem esetében pedig nagyon gyakori látogatása az Okanagan völgybe.

A korábban gyakran emlegetett minisztériumi 'cél keresés / meghatározás'-szerű feladatok Ottawában tovább 'dúltak' és annak komponenseiben, minden új politikai kinevezés, azaz 'mandarin'-csere alkalmával. A CWS irodában, főleg az eredeti 'mag feladat'-ban, a költöző madarak ügyeinek kezelésében is folyamatban volt egy 'program felülvizsgálat', aminek részvételében kaptam meghívást augusztus elején, talán igazgatónk helyében. A két napos tartózkodás csak arra volt elegendő, hogy hozzáadjam gondolataimat a már többek által összetákolt narratívához. November vége felé jött le irodánkba a 'leszűrt eredmény'. Nem született semmi új, csupán régi szavak cseréje friss zsargonnal. Nem is lett ez az utolsó próbálkozás.

Vissza az okanagani 'látogatáshoz'. Munkát összekapcsolni családi kirándulással nem ment ritkaságszámba és nem volt ellentétes a régiókban általánosan elfogadott munkamorállal. Mellette szólt a sietség hiánya, amit a család közelsége tett lehetővé, miáltal kevesebb idő veszett el az oda-vissza utazgatással. Viszont természetes volt a munkára és szórakozásra fordított idő szétválasztása. Késő délután érkeztünk Malcolm irodájába és mielőtt motelt választottunk volna meghívást kaptunk (jávorszarvas pörkölt) vacsorára és megszállni a házuk udvarán parkolt 'pickup' teherautójára rögzített kis lakókocsiban. Lányaink örültek legjobban a lehetőségnek, hogy ilyen újdonságot próbálhatnak ki. Dugó kutyánk pedig nem tudott betelni a tudattal, hogy velünk egy szobában alhat. A nap jó részét a MBS státuszú Vaseux tó környékén és a NWA program keretében vásárolt 'Vaseux-Bighorn NWA' nevet viselő, a tó mellett emelkedő magasan fekvő területén vizsgálódtunk. Leone apró lányainkkal, a kutyával és Malc's kedves feleségével Jesse-vel maradtak az alacsonyabb szinten, mi pedig tüzetesen végig jártuk a vadászok által kitaposott ösvényeket. A terület ugyanis 'nagyszarvú vadjuh' (*Ovis canadensis*) állományáról volt neves és föderális pénzen való meg-

vásárlása azon juh-állomány veszélyeztetett állapota (mint föderális jogkör) révén volt csak magyarázható. Harmadnap a Columbia folyó völgyébe vezető utunkon estére Crestonban álltunk meg és - turista módra - csak az ottani föderális-provinciális 'vad-terület' látogató központjába néztünk be. (Hivatalos kapcsolatom a terület felügyelőjével más utakon történt). Az esti megállót úgy próbáltuk választani, hogy a lányoknak legyen fürdeni vagy lubickolni alkalmuk a motelek kis uszodaiban. Következő megállóink Invermere-ben nem volt sikeres ezen szempontból és tetejébe szobánk szőnyege is tisztátlan volt, viszont közel volt célpontunkhoz, a 'Wilmer NWA' névvel ellátott folyóvölgyi mocsaras és folyóparti bozóttal és erdővel tarkított nyílt hegyoldali területtel. Másfél napot töltöttünk a terület bejárásával, aminek a vége felé a családtagok is bekapcsolódtak. Leonet, titokzatoságuk okán nagyon vonzzák az elhagyott farmok épületei és a bejárt részeken volt alkalmuk

'bekukkantani' több ilyen omladozó építménybe. Hazafelé tartva, Golden-en keresztül ismét megálltunk az Okanagan tónál és Summerland környékén feltöltöttük autónk csomagtartóját frissen szedett gyümölcsrel, főleg cseresznyével és sárgabarackkal. Az előbbi túlfogyasztása meg is értett Tisának, ami miatt több campingnél, sőt útszéli bozótnál meg kellett állnunk mielőtt hazaértünk.

Hasonló 'kiruccanásra' ritkán adódott alkalmam zsúfolt elfoglaltságaim miatt. Megemlíthető még a Yarrowba való hétfégi látogatások, Józsa Lacit segíteni a szüleinek épülő ház körüli munkákban, ahová lányaim boldogan elkísértek mert napokig együtt lehettek a Józsa lányokkal és élvezhették az ottani nagyszülők megosztott kényeztetését.

Családi vonatkozásúak a gyakori és viszonzott vendég meghívások, amelyek többnyire régen ismert barátok közt történtek, de szívesen tágitottuk ki köreinket újonnan szerzett barátokkal, ismerősökkel. Szabó Gyuri volt soproni kezdő évfolyamtársammal már egy éve kapcsolatot teremtettünk és találkoztunk is több alkalommal, így nem ért váratlanul meghívása májusban részt venni harmadik házasságának megünneplésében. Egy hónappal később saját kezdeményezésemre szép számmal (26-an) jöttünk össze, volt soproni 'balekok' (Bordulák, Farkas, Görgényi, Józsa, Kocsis, Pálka, Rétfalvi, Sinka, Tögel, Tóth + mások) és feleségek egy 'La Botte' nevű táncos vacsorázó helyen Vancouver Marpole nevű negyedében. Munka béli utazásaim alatt Leone is gyakorta vitte a lányokat a nagymamához ebédre, gyorskiszolgálású étkezőhelyekre és járt barátaival is jobb vendéglőkbe.

Augusztus 24.-én 'Soproni piknik'-et tartottunk a UBC Graduate Center (GC) kertjében, sajnos kevés résztvevővel, október 11.-én pedig sokan jöttek el a már hagyományossá váló 'Sopron Bál'-ra, amit szintén a (Vlaszaty Dönci vezette) GC termeiben rendeztünk meg. Október végén, a Zborovszky család jóvoltából, Farkas Pista

és Brigitte társaságában élvezhettük a Vancouver Opera 'Tosca' produkcióját.

Kislányaink születésnapjára is vendégeskedéssel járt. Az öt éves Nónihoz ezúttal eljöttek az óvodában újonnan megismert barátok, akik később is rendszeresen megjelennek az évfordulókon. A

rendszeresség Tisa vendégei közt már megszokott volt iskolai ismeretségek folytán, akik szintén sok évig megjelentek házukban. A viszont hívások következtében kialakult egy ifjú társaság, akik felcseperedését hosszú éveket követni és ámulni és felnőttek válás folyamatában. Magyarazatlan a tény, hogy az ismert csoportból viszont nagyon kevesen maradtak meg felnőttkori barátok.

Természetesen megemlíteném házuk átalakításával kapcsolatos tevékenységeim is. A múlt évi nagyívű építkezések után kisebb 'utóvéd'-szerű munkákat kellett elvégezni, amelyek legfontosabbja az új házrész külsejének burkolása volt a meglévő falak burkolatához illő horizontális, ék-keresztmetszetű 'cedar'-deszkákkal. Belül a konyha befejezése, a sérült mennyezetű előszoba és a földszinti mosdó újrabeépítése volt soron. Legidőigényesebb volt a régmódi elektromos vezetékek teljes kicserélése, ami szükségessé tette a padlástérben szigetelőként használt üveggypap-halmaz közötti turkálást, több fal felnyitását majd 'bepucolását' és végezetül egy új 'áramkörtábla' (circuit board) beszerelését az alagsorban, amihez a szolgáltató vállalat által behozott 100 Amperes vonal lett bekötve. Betonmunka is maradt még hátra: a bővített alagsor padlójára be kellett pumpálni több köbméter keveréket, amit képességeinket túlbecsülve Józsa Laci barátom segítségével is csak hajnali 2 órára tudtuk elfogadhatóan elsimítani. Szintén említett barátom segítségével 'dörzsöltük le' egy nagy bérelt géppel a terasz, az esőtől már megkunkorodott furnérlemezeit, mielőtt egy friss réteg ráhelyezése után lefesthettem egy 'Spantex' nevű állítólag esőtálló festékekkel.

Karácsonykor a már nálunk tradícióvá váló módon, két alkalommal ajándékoztunk: 24.-én este európai szokást követve nagyobb családi körben a nagymama, nagynéni részvételével és 25.-én reggel Észak-amerikai módra pedig csak magunk között. A szokást Leone kezdeményezte és a gyerekek természetesen nem ellenkeztek. Az ajándékokat mindkét nap a 'Santa Claus' hozta. Szokássá nőtte ki magát a karácsony-másnapi kölesönös családi látogatás a Józsa családdal is. Szilveszterre meghívtuk Gwen és Vic Bartnikot, hogy találkozhassanak régi barátainkkal, de Józsaék hirtelen támadt betegség, Farkasék pedig a 'babysitter' utolsó pillanat béli lemondása miatt nem tudtak megjelenni. Így, ha kicsit csalódottan is, csak négyesben köszöntöttük az új évet.

Talán 'korszakváltó' kuriózumként még megemlíthető a Chargex hitelkártyák évközi névváltása a máig használt Visa névre és az év eleji föderális parlamenti választás, ahol Leone gyakorolta is állampolgári kötelességét, de saját kiábrándulásom a kanadai 'politikai berendezkedésben' odáig fajult, hogy el se mentem az urnához.

(2016 február 2, Vancouver, BC)

□

Azt hittük, hogy hó nélküli telünk lesz 1981-ben, de február elején havazott és bosszantásként a szeszélyes vancouveri időjárás április 12.-én hóviharral lepte meg a várost. A késői hó viszont nem maradó és csupán egy jókora 'lucskot' hagyott maga után.

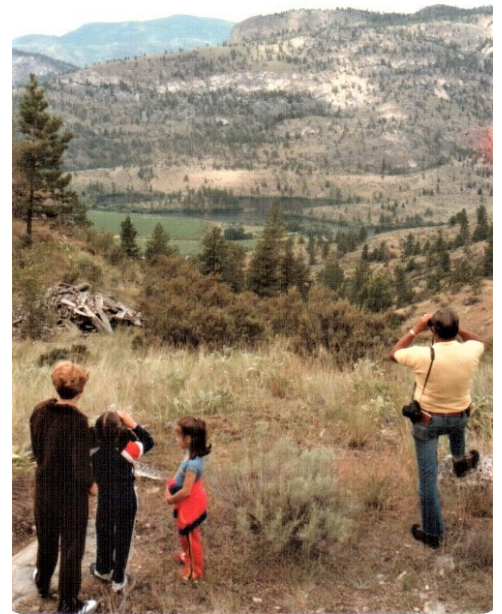
A múlt évben kialakult RSCC-menedzselte EIA részvétel folytatódott és nem kellett minden új vagy újnak hangzó kezdeményezésre reagálnunk, azoknak csak 'megszűrt' hányada szükségessítette 'feladatcsapatok' (Task Force-TF) felállítását. Azon csoportok munkája a minisztérium, esetleg a szélesebb föderális érdekek megállapítása és azok kezelésére javasolt intézkedések megtétele után megszűnt, a csoport tagjai pedig visszatértek korábbi munkakörükbe. Nem min-

den esetben. Sok TF munkája, főleg az energiaszállítással kapcsolatosak sokáig elhúzódtak és több más korábbi években alakult csoport folytatta munkáját a megkezdett úton. Minden esetre előre lépésnek tekinthettük a leegyszerűsített eljárást. A hangsúly az energia-hordozók tengeri és más rakományok folyami szállítása mellett az északi területek természeti kincseinek kiaknázásának sosem szűnő tervei felé fordult. Az 'Alcan' és 'NPA' nevek még mindig az előtérben voltak.

Megosztva a költségeket irodánk 'Felmérő-számláló' (Surveys) csoportjával, május elején, úgy mond 'elébe menni a dolgoknak' Watson Lake, YT-ból indulva, több napos légi felmérést végeztünk a Liard, Stikine és Iskut folyók völgyében egy kétmotoros 'Otter' hidroplánnal. Lélegzet-elállítóan szépek ezek a 'fejlesztéstől még mentes' északi területek. Feltöltődve a tündöklő, természetében főszegek látványoktól csak nőtt eltökéltségünk mindent megtenni védelmükben, hatásköreink keretében.

Júliusban a Hat Creek névvel jelzett és 'savas esővel' kapcsolatba hozott potenciális, szénell működő erőmű tervezett helyszínét látogattunk meg a már korábban felállított TF tagjaival. Alkalmam nyílt ismét családomat is vinni, akik Cache Creek és Lillooette környékén turistáskodtak vizsgálódásaink tartama alatt. Azért is emlékezetes az eset, mert Leone odaúton elvesztette, de a visszaúton csodálatos módon megtalálta a BMW egyik kerekének díszárcaját. Késő délután folytattuk utunkat Kamloops és Meritt-en keresztül az Okanagan-ba, ahol ismét Malc Noble summerlandi házához mentünk, felhasználni a korábban felajánlott lakókocsiját éjszakai szállásra, ami most telke szélén, a 'pickup truck'-tól külön volt tárolva. Csak reggel hűlt meg bennem a vér, amikor megláttam a hirtelen esésű, kavicsos meredeket közvetlen a kis camper mögött. Nem kellett volna földrengés, egy erős szél elegendő lett volna azt megingatni és velünk együtt lelökni a sokméteres mélységbe - csak hírünk maradt volna hátra. Nem is éltünk tovább a lehetőséggel és motellel váltottunk a következő éjszakára. A napközi szemlék viszont úgy a családtagoknak, mint a 'munkát végzők'-nek eseménydúsak és eredményesek voltak. Ezen látogatásom fő célja a völgy alján fekvő MBS 'vizes élőhelyei' növelésének (inkább visszaállításának - helyrehozni a környező lecsapolt mezőgazdasági területek hatásait) előkészítő kiértékelése volt, amit később a 'Kacsák Korlátlanul' (Ducks Unlimited - DU) nevű kacsavadászok által fenntartott privát társaság vinne véghez. A szomszédos magasfekvésű NWA részeit is bejártuk és lányaink nagy izgalomra, elég közelről egy jól megtermett fekete medvét is láttunk (Dugót korábban az autóban hagytuk). Jesse Noble ekkor már nem volt jó egészségi állapotban, de részt vett a sétákban.

Amennyire munkaidőm engedte látogattam meg 'vidéki' irodáinkat. A Vancouver Sziget keleti partján lévő Qualicum NWA megalakítása előtti farm jó karban hátramaradt épületei szolgáltak irodának, raktárnak és lakóháznak a területtel foglalkozó rezidens CWS alkalmazottaknak. Július végén összehívtam a NWA-k és MBS-k három felügyelőjét és a névleges 'életter-biológust' Qualicumba megbeszéltem a közös problémákat, különösen az EIA-val kapcsolatos, mindenre nehezedő munka hatását a védett területekre szánható figyelem terhére. Nem találtuk a helyzetet kezelhetetlennek. Csupán a

rezidens Neil Dawe töltötte idejének számottevő részét EIA munkával, főleg a partvidéki 'ár közű' területekre nehezedő 'fejlesztésnyomás' hatására, amire hátrere kitűnően alkalmassá tette és természetvédelmi hozzáállása erősen motiválta. Ezen alkalommal is velem volt a család, de a motelben való szállás helyett, a szabadban való alvás kedvéért sátrort vertünk az épületek melletti gyepen. Napközben, elfoglaltságom alatt Leone és a lányok meglátogatták az idős szüleikkel tartózkodó régi barátainkat, a McCannachie családot és töltötték velük a napot. A program és a nap befejeztével 'pizza-lepény' vacsorával kényeztette el magát a társaság. Az utazgatások tovább tartottak. Szeptember elején, már elfelejtett célból Edmonton, AB-ba repültem, majd a hónap közepén Kelowna, BC-be, egy napot tölteni a szerződéses Al Keller botanikusával és 'vizes élőhelyek'-et felmérő terepmunkájába 'beleköstolni'. Hasonló célból repültem október elején Williams Lake, BC-be Sean Boyd kollegám frissen kezdett kutakodásának színhelyére. Aznap este alkalmam volt felkeresni a nagyon régen látott volt soproni balek-társamat, Ambach Miskát, aki akkor már évekig ott lakott és szép karriert hozott össze legalulról kezdve, a provinciális Erdészeti Szolgálatnál (BC Forest Service). Telefon hívásomra egyből jött a hotelhez és maradt velem több korsz sör erejéig, megbeszélmi mindazt, ami velünk történt az elmúlt (közel) húsz évben.

A Creston, BC közelében fekvő, egy föderális-provinciális egyezmény keretében vásárolt nagy kiterjedésű vizes területről (Creston Valley Wildlife Management Area – CVWMA) már esett említés. (Ha jól emlékszem nem sokkal 15 évvel korábbi megalapítása után Horváth Otto, Sopron Alumnus is töltött ott rövid időt, mint ideiglenes alkalmazott). BC külön törvényt is hozott a terület ügyeinek formális kezelésére, ami 'hatósági' jogkörrel ruházta fel a felek által delegált felügyelő testület két tagját. Idővel azon testület 'Működtető Bizottság' (Operations Committee – OC) név alatt tette dolgát. Novemberben Crestonba repültem, mint szervezetünk reprezentánsa 'üléseznű' a szintén frissen megnevezett provinciális taggal és a helyi terület-felügyelővel. Fő témánk egy 'gazdálkodási terv' összeállítása volt, aminek tartalmát nagy vonalakban kijelöltük és kértük a felügyelőt annak mielőbbi összeállítására. A kérdésre, hogy miért nem volt létező terv egy olyan létesítménynél, ami már több éve és több alkalmazottal működött, nem volt egyszerű válasz.

A fent említett 'OC' tagságom szoros kapcsolatban volt N. Perret, közvetlen felettesem 'nyugalomba vonulása'-val és egyidejű kinevezésemmel, mint 'megbízott' vezető a szélesebb jogkörű pozícióba. Sose volt rossz a kapcsolatom Nolannal, de ritkán egyezett a véleményünk közös dolgainkban: ellenkezésre hajló természete ütközött kritikusszemlélettel. Humorosan hozzá állva, döntési helyzetekben preferált pozícióit ellenkezőjétt javasoltam, ha akartam, hogy kedvemre döntsön. Az utóbbi években nagyon belemerült a mellékfoglalkozásaként üzőtt 'Avon'-nevű mosó és piperecikkek terjesztésébe, amit még az 'Okanagan'-ban is folytatott. Családi eseményeinket, amint korábbi években is, lányaink születésnapjának ünneplései dominálták. Noni 6.-ik 'napjának' megün-

neplésére június végén 11 kislány barát érkezett, amelyek között ott volt a magyarországi látogató Kriszti is, Sylvia (Leone testvére) sógornőjének lánya. Október végén, Tisa 8. születésnapján már csak feleannyi volt a vendég, de mind jelmezben jelent meg a másnapi 'Halloween' alkalmából.

Lányainkkal kapcsolatos az év egyik fontos és költséges eseménye is, egy nagy Yamaha pianínó megvásárlása. Kultúrházak által elérhető egyszerű zongora leckéken már egy éve részt vettek lányaink, de most a komoly befektetés igazi tanárnő oktatását kívánta meg. Nóni még kívárt, de Tisa belekezdett a formális zongora-leckékbe. Mindemellett a rendszeres ballet órák is folytatódtak. Ahogy cseperedtek fel lányaink, úgy vették ki részüket az általunk már 'edmontoni idők' óta gyakorolt szokásból: futni ('jogging') egészségünk érdekében. A család nem minden tagja vette ki egyformán ebben részét, de a jó szokás váltakozó intenzitással sokáig fennmaradt. Fiatalabb korában Dugó lelkes partner volt a futásban, de hamar beleunt a monoton 'kocogásba' és lelkesedés helyett lekonyult farokkal mutatta érdeklődésének hiányát minden későbbi meghívásra.

Az előző évhez hasonlítva feltűnően kevesebbszer jártunk orvosi kivizsgálásra, de fogorvosi számlánk összege tetemesen megnőtt lányaink fogszabályozási kezelésének kezdetével. Viszont visszatekintve nem tudok jobb befektetést elképzelni gyerekeink mai mosolyát látva.

A családok közti ebédmeghívások talán megritkultak, de a 'válogatott' étkezőhelyek látogatása baráti társaságban nem. Leone szintén megtartotta régi szokását, alkalomadtán felkeresni munkahelyemen vagy 'keresztezni' velem útját gyakori belvárosi tartózkodásom alatt, hogy együtt ebédezhessünk. Kulturális igényeink inkább rögzített formájú komoly zene hallgatással lettek enyhítve, előadáson csak kétszer voltunk, de azok egyike a UBC-n bemutatott 'Bartók Koncert' a kitűnő zongoraművész Robert Silverman részvételével igen emlékezetes maradt. Ugyanott mutatták be először a kanadai szobrász Jack Harmon Bartók bronz mellszobrát. A soproni társaság szélesebb szociális rendezvényein is részt vettünk. Nem emlékszem kinek a rendezésében jöttünk össze május végén az észak-vancouveri 'Canyon Garden' nevű szórakozó helyen, ahol a soproniak mellett a Vancouver-környéki magyarság soraiból több műszaki végzettségű személy is megjelent.

Az évi Sopron Piknik augusztus végén Haney-ben, a UBC Research Forest Loon Lake melletti szűkös berendezésű területén lett megtartva, de a fürdési lehetőség a gyerekeknek kárpótlásként szolgált. A Sopron Bálra pedig ismét a UBC Graduate Center termeiben jött össze a társaság. Még az év elején meglátogattuk Pintér Laciék Squamish, BC lakhelyükön, nem sokkal a házukat is 40 centis vízzel ellepő árvíz után, ami többnyire tönkretette szép könyv gyűjteményüket. Februárban Pálka Laci saját készítésű 'krémes' finomságát kóstolhattuk, majd augusztusban Józsa Lacival áthajóztunk Nanaimó, BC-be segíteni Kurucz Jancsiéknak új házba való költözésükben (ahol a mai napig is laknak).

A házunk körüli munkák sem szűntek meg, szinte minden évben akadt valami befejezni való vagy újonnan kezdett projekt. Mivel azokon csak hétvégeken dolgoztam, a ház újonnan épített részeinek beburkolása átnyúlt az idei évbe. Hálószobánkat kiegészítettem a szomszédos vendégszoba ruhásszekrényének odacsatolásával és a keletre nyíló ablakot kicseréltem egy, a már kész loggia szerű lapos

tetőre nyíló ajtóval. A feleslegessé vált ablakot pedig beépítettem a vendégszoba déli oldalára, megduplázva annak megvilágítását. Mindezek után a falakat újra kellett burkolni és simítani a megszokott módon, felszerelni a faszegélyeket, festeni, majd 'felakasztani' a tapétákat. Mind időt ölt munka. Akadt a házzal kinti munka is, sőt olyanokat, mint a pázsit karbantartását és a növényzet nyesését anyósom házánál is el kellett végezni. Furcsa és nem kellemes emlékként jön elő az eset amikor az anyós háza előtti túl nőtt cedar bokrokat kivágva és hátsó udvarában máglyába rakva égetni kezdtem. Kisebb égetéseket csináltunk mi korábban is Edmontonból való 'hazaruccanásaink' alkalmával minden probléma nélkül, de most nagy szirénázással megérkezett a tűzoltó

Szabó György: Pitt Lake-re fel!

Miután a telep főnöke, Arny Bergland biztosított afelől, hogy felköltözhetek a telepre, és én kijelöltem a házat, amelyikben lakni szeretnék, rövid ellenőrzés után úgy döntöttem, hogy a szobák átfestése kívánatos. Beszereztem hát a festéshez szükséges kellékeket, és a munka utáni órákat a szobák festésével töltöttem. Rájöttem, hogy ez sokkal üdösségszerűbb és hasznosabb időtöltés, mint a kártyázás - nem beszélve a kimondottan balga, végnélküli dohányzásról. (Bár már kezdtem felismerni ennek az esztelen szokásnak a káros hatását, amit 13 éven keresztül folytattam, és csak 1975 júniusában hagytam abba, végleg! Elég sok időbe került, míg végre a józan eszemre hallgattam.)

A festés befejeztével a többi, mindennapi élethez szükséges dolgok beszerzésére kellett figyelnem: mindenekelőtt gázolajjal működő tűzhelyet, hűtőszekrényt és más egyebet, remélve, hogy idővel meg tudjuk takarítani ezen kiadásokat a telepen való (jóval) olcsóbb megélhetésen keresztül.

Közben úgy tűnt, hogy 1962 nyara kíméletesebb lesz velünk. A tűzveszély soha nem nőtt meg annyira, hogy le kellett volna zárni a telepet. Ezt végtelenül méltányoltam, nemcsak azért, mert megkönnyítette a munkánkat, hanem mert nem szűnt meg a kereset lehetősége. Ez bizony mindennél fontosabb volt. Csak augusztus derekán zárt be a telep két hétre, ami egyszerűen két hét pihenés volt mindenki számára. Erre az időre még munkanélküli segély sem járt, mert annak a folyósítása csak két hét várakozási idő után kezdődött. Ez a pihenő minden esetre jó volt, de arról szó se lehetett, hogy bárhová is menjünk. Csakis a legszükségesebb dolgokra futotta a költségvetésből.

A munkaszünet letelte után visszamentünk dolgozni. Szeptemberben kezdtük az albérletben összepakolni a holminkat, mármint amit lehetett. Utának nem kis feladatot jelentett ez egy kicsi gyerek mellett. Október 15-re rendeltem meg a Pitt Lake Express hajóját a költözhéshez és akkorra mindent rendre összepakolt, becsomagolt költözhés-készre. Barátok jöttek segíteni, felrakni mindent a teherautóra, amivel aztán a Pitt folyó hídjához szállítottuk a rakományt. Itt a barátok segítségével átpakoltunk mindent a várakozó hajóra. Meglehetősen érzékeny búcsúvétel után elindultunk és sokáig integettünk barátainknak, míg a távolság eltakarta őket a szemünk elől.

Mivel szép idő volt, csodáltuk a tóparti hegyek zöld erdővel fedett szépségét és a háromórás út gyorsan eltelt. A tó végén lévő kikötőnél meg már várt ránk Bakos Tibi, másik két (volt) munkatársammal. Négyen ripsz-ropsz átpakoltuk a bútorokat, dobozokban lévő holmijainkat a hajóról a teherautóra és 15 perc múlva megérkeztünk új otthonunkhoz.

Új otthonban. Ute gyorsan megismerkedett a telepen lakó családokkal, elsősorban Bakos Tibiékkel. Meg kellett tanulnia a telepi élet apró részleteit: az élelemrendelést mindenekelőtt, amire hetente csak egyszer volt lehetőség. Nekem pedig új és fantasztikus élmény volt, hogy munka után nem a munkás barakkba mentem haza, hanem igazi otthonba, a családomhoz. Ezt bizony nem volt nehéz megszokni! Nem is túl régen még álmodni se mertem ilyen lehetőségről. Egyetlen dolog volt, ami gyakran jutott az eszembe: csak a kislányunknak ne legyen hirtelen orvosra szüksége. Az igencsak nehéz helyzet elé állított volna bennünket.

autó és fecskendőjünkkel kioltották a tüzet. Bosszantott a dolog és meg is orroltam a 'feljelentésért' felelős szomszédasszonyra, de most szinte hihetetlennek tűnik, hogy olyasmibe egyáltalán belekezdtem és megengedhetőnek találtam. Manapság Vancouverben nem is adnak már építési engedélyt fatüzellésű kandallók építésére. Még márciusban hoztunk egy szerencsétlen döntést, elhalasztani Magyarországra tervezett utunkat egy évvel, miáltal elmulasztottuk látni édesanyámat életének utolsó évében. Főleg kislányaink szempontjából lett volna fontos a látogatás, hogy mint hat és nyolcévesek szerezzenek maradandó képméleket apai nagyanyjukról. (2016 február 6, Vancouver, BC)

Hamar megszoktuk az életet a telepen. A 14-15 család, amelyik ott élt, egy szoros kis közösséget alkotott, és ennek mi is szerves része lettünk rövid időn belül. Szinte észre se vettük és december felé járt az idő, megjött az első hó, ami jelezte, hogy közeledik a munka vége. December közepén aztán igazán becserdített az idő: annyi hó esett, hogy lehetetlenné vált a termelés folytatása. A vezetőség bejelentette a telep bezárását a téli időszakra. Az utolsó estén mindenki hivatalos volt egy 'gála' vacsorára. Ez szokás szerint a vállalat számláját terhelte. Mindenkit egy pohár borral is megvendégelték. Másnap reggelre mindenki összepakolta a cuherungját és a Pitt Lake Express-szel hazatértek a családjukhoz. Megszűnt a rönkszállító teherautók zaja és a telepre békés csend borult. Másnap vettem csak észre, hogy a hófödte hegyoldal mily gyönyörű látványt nyújt. Igazi tündérmesébe illőt.

Az első és legfontosabb teendőm a munkanélküli segélyért való kérelem beadása volt. Nagyjából fedezte az egész hónapi megélhetést, mivel a lakbér, a fűtés, világítás elég csekély összegbe került. Hosszú idő óta most először terelődött a figyelmem a hosszútávú tervezésre: mire, hogyan lesz lehetőségem és mikor? Vajon valóban van arra esélyem, hogy megkapjam Tibor pozícióját, ha ő megpályáz egy magasabb beosztást egy-két év múlva, ahogy jelezte nekem néhány hónappal korábban? Már elég régen dolgozom vele, ahogy lássam, milyen feladatkört kell ellátnia. Egy részét már a jelenlegi tudással is el tudtam volna látni. Tőle is tanultam sokat. Bízom benne, hogy egy további év tapasztalata és gyakorlata elég lesz ahhoz, hogy megfelelően el tudjam végezni a munkakör feladatait. A tervben persze az is benne volt, hogy Tibor tanácsára milyen tárgyat vegyek fel levelezőként az egyetemi tanfolyam anyagából.

Ez az egész gondolatmenet határozottan nyugtatólag hatott a közérzetemre. Bízom benne, hogy soha többé nem kell visszamennem a hegyoldali munkához. Végtelenül szerencsésnek éreztem magam, hogy megmaradt testi épségem, hiszen ötször-hatszor a teljes katasztrófa elkerülése csak egy-két másodpercen, vagy néhány centiméterrel.

A karácsony előtti 9-10 nap kis meglepetést tartogatott a számunkra. A telepen lakó családok igen szoros közösséget alkottak, mivel egy bizonyos mértékig egymásra voltak utalva, főleg a tél beköszönte után. Így karácsony előtt mindenki meghívott mindenkit egy-egy esti összejövetelre – általában két alkalommal, mivel a házak nem voltak elég nagyok ahhoz, hogy a közösség minden családja elférjen egyszerre. Mivel autóvezetéssel nem kellett számolni, az alkohol fogyasztása eléggé szabadon ment, de semmi szín alatt nem lehet azt mondani, hogy gyepőlő nélkül. A tréfa, a jókedv viszont igencsak korlátlan volt mindig.

Szerencsénk volt, hogy Bakos Tibiék utaltak erre a szokásra korábban, így volt annyi késztetésünk, hogy a vendégeink nem maradtak szárazon. Ezek az összejövetelek határozottan összekovácsolták a kis telep közösségét.

Karácsonyfát természetesen a közeli hegyoldalról szereztem be. Azóta se díszítette a házamat olyan gyönyörű karácsonyfa, mint akkor. A karácsony jött és el is múlt annak rendje és módja szerint. A tél nem volt különösképpen kemény, annak ellenére, hogy a hegyek

között voltunk. Hó volt elég és a hőmérő higanyszála is lecsúszott fagypontra alá szinte egész januárban, de csontvelőig ható hideg nem volt. Január végére még a hó is megfogyatkozott annyira, hogy a folyó mellett lapos területen elkezdtünk dolgozni. Ezen a területen a termelés kizárólag a telepen lakók részére volt fenntartva. A 'highrigger' volt a 'hooker', az, aki rendes munkakörülmények között 'hooktender' volt, most 'riggisliger lett', és Tibor és én lettünk a 'chokerman'-ek. Így dolgoztunk 3 hétig, amit mi, ottani lakosok minden esetre méltányoltunk. Február utolsó hetében aztán megkezdődött a munka a másik két csoporttal is, mi pedig visszamentünk a saját munkakörünkbe, illetve beosztásunkba. Tibor és én elkezdtük újra a mérési teendőket. Hó már alig volt, csak itt-ott foltokban.

Valamikor április elején történt, hogy egy patakocská medrén kellett átmenünk. Azonban ez a bemélyedés nem volt hasonló a többihez: az oldala be volt növe mindenféle buja növényzettel, mert a patak vizétől teljesen nedves volt, és ettől csúszós, sáros. A legnagyobb baj pedig az volt, hogy az alja tele volt növe 'Devil's club'-bal (*Oplonanax horridus* – *A Szerk*). (Sajnos, ennek nem tudom a magyar nevét, a fordítása az, hogy az 'ördög botja'. Igen nedves helyeken nő, hatalmas levele és vastag szára van, és mindkettő tele van sűrű, ezernyi és ezernyi apró tüskével. Ajánlatos tisztas távolban maradni tőle.) Tibor nem volt elég óvatos, mikor a mélyedés szélén ment lefelé, megeszött, és arccal a 'devil's club' közé esett. Amikor nagy nehezen feltápáskodott, az arca tele volt több tucat apró tüskével. Nekiálltam kiszedegetni az apró szörnyűségeket, amennyire a fény erőssége megengedte, de nagyon sok benne maradt, főleg az orrában. Hogy milyen kínos lehetett, el se tudom képzelni. A nap hátralévő részében hozzá se mert nyúlni az arcához, mert minden érintés fájdalmas tüszúrást eredményezett.

Mikor visszaértünk a táborba, nem haza, hanem egyenesen az elsősegélynyújtóhoz ment. Nála töltött legalább egy órát, aki nagyító és csipesz segítségével próbálta eltávolítani a sok apró tüskét. Azonban ez főleg az orrán igen körülményesnek bizonyult, ugyanis felettébb érzékenynek találta Tibor a műveletet, így jó néhány benne maradt a nemes szervben. Ezek persze további kellemetlenséget okoztak Tibornak minden alkalommal, mikor az orrához ért. A vége az lett, hogy a bent maradt tüskék néhány nap múlva elmérgesedtek és gennyessé váltak. Ekkor az elsősegélynyújtó kénytelen volt kibányászni a kis piszkosokat. Szegény Tibort igen megkínózta ez az egész história.

Április vége felé elértünk az útkitűzéssel egy helyhez, ahol egy horpadásszerű mélyedés volt a hegyoldalban. A víz egy része nem tudott kifolyni belőle (úgy saccoltam, hogy 20-30 cm mély lehetett) és a megrekedt víz tele volt mindenféle vízi növényvel. Talán 20 méter hosszú és 8-10 méter széles lehetett, förtelmes poshadt büzt árasztott. Az utat mellette kellett elvinni. Mikor mellé értünk, hirtelen ezer és ezer apró, fekete légy támadt rám. Szinte egy kis fekete felhő alkottak. Másodpercek alatt ellepték a fejem környékét és tucatszámra másztak a fülembé, orromba, szemembe ingem alá és azonnal csíptek is. Hirtelen úgy éreztem, hogy megbolondulok. El nem szaladhattam, hát próbáltam megszabadulni tőlük, ami lehetetlenség volt. Befurakodtak az ingem alá és csíptek, csíptek, csíptek. A műszert szinte képtelen voltam leolvasni. Felmásztak az orromba, bele a fülembé, ellepték a kezem fejét a vérmes férgek és szinte úgy éreztem, hogy végezni akarnak velem. Talán 10 percbe került, míg túlhaladtunk az átkozott helyen, de még ma is borzadva emlékezem vissza az esetre.

A nap végén, mikor hazafelé mentünk az autóval, elgondolkodtam, s úgy határoztam, hogy soha többé nem akarok ilyen helyzetbe kerülni, mert az egyenlő volt a borzalommal. Valahogyan megpróbálom otthagyni az erdei munkát. Otthon, az este folyamán ez szinte határozott döntéssé vált bennem. A gondolatot követve a következő hét végén írtam egy elég hosszú levelet a tartományi oktatási minisztériumba. Leírtam benne a végzettségem szintjét, családi helyzetemet és kértem, hogy küldjenek információt – és esetleg tanácsot – hogy hol s milyen módon tudnék tanulással előre haladni, kiszabadulni az erdei munka fogságából.

Két hét múlva kaptam is választ a levelemre, és egy brosúrát a le-

vélben. Ebben különböző foglalkozási ágakat ismertettek, és mind-egyikben legalább középiskolai vagy magasabb végzettségre volt szükség. Átlapoztam gondosan mindet. Különösebben nem voltam elragadtatva egyikőtől sem. Egyhez mégis visszakerárodtam. Ennek az volt a fejléce, hogy 'Aeronautics'. Tüzetesen átolvastam a részletezést. Leírta, hogy a tanfolyam 2 éves (10-10 hónapos), és a repülők szerkezeti felépítésének tanulmányozásával, hajtóművek (robbanómotorok és turbinák), hidraulikus, pneumatikus, elektromos rendszereivel, futómű rendszereinek működésével foglalkozik, és minden más rendszerrel, ami a repülőn található. Hirtelen nemcsak figyelemre méltónak, de érdekesítőnek is találtam. Továbbá azt írta, hogy legalább középiskolai szintű matematika, fizika és kémia tudás szükséges a jelentkezéshez. Ez már határozottan felkeltette bennem a tanulni vágyást. Esembe jutott, hogy amikor felmentem fel északra, elnéztem tőprengve azokat, akik a DC3-as körül szorgoskodtak, gondolva, hogy akik annak a repülőnek ismerik a csinját-binját, buta emberek nem lehetnek. Igen! Ez engem érdekelt. Ész is kell hozzá, és az aprólékos kézi munkát is szívesen végeztem mindig. Biztos voltam benne, hogy ezzel minden további nélkül meg tudnék birkózni. Két év nem egy kibíráhatatlanul hosszú idő! Igen! Ezt feltétlenül meg kell beszélnem Utéval. Augusztus 15-ig lehet jelentkezni a Vancouver Vocational Institute (VVI) -nál, tehát még van sok idő addig!

Mikor előhozakodtam a tervemmel Utának – úgy emlékszem, hogy egyáltalán nem volt semmi ellenvetése. Remélhetőleg Ute vissza tud menni a bankba dolgozni arra a 2 évre, amíg tanulok. Csak a kislányunk, Carol jelentett egy kis problémát. Hol tudjuk hagyni napközben, ki fog vigyázni rá?! De bízunk benne, hogy csak találunk valami megoldást.

Most némi bizakodással gondoltam a jövőre. Ha elvégzem ezt a tanfolyamot, kell, hogy találjak egy állást, hiszen ezekből az emberek közül nem lehetnek túl sokan. A repülőtársaságok fejlődésében, növekvőben vannak. Egyre több ember akarja messze tájakon tölteni a szabadságát és a repülők karbantartása egyre több képesített embert követel, olyat, aki járatos ezeknek a csodálatra méltó gépeknek a működésében. Valószínűnek tartottam, hogy ez a tudást nem is egyszerű elsajátítani. Igazán a jövő mestersége! Ez volt az a gondolat, ami megerősítette az elhatározásomat és bizalmamat a jövőre nézve. Mikor az utolsó turnust dolgoztuk a téli munkabeosztással - azaz 10 napot egyfolytában négy nap munkaszünettel – csütörtökön szabad lévén bementem Vancouverbe felkeresni a VVI-t, hogy érdeklődjek a lehetőségek iránt. A Willingdon Avenue-n találtam meg, Barnaby-ben. Éppen abban az évben költöztek új otthonukba. (A következő évben pedig az újonnan alapított British Columbia Institute of Technology (BCIT) első fakultása lett. A BCIT ma sokfakultású, külföldön is jó hírű, igen keresett intézet.)

Megtudtam, hogy az Aeronautics tanfolyam két fő részlegről áll: a hajtóműveket és a váz szerkezeti felépítését tanulmányozó részlegről. A hajtóművek ismeretét egy Geoff Bateman nevű oktató, a szerkezeti részleget pedig Cy Tinley nevű oktató adja elő. Bateman úrral sikerült beszélnem, akinek előadtam, hogy milyen szintű matematika, fizika, és kémia végzettséggel rendelkezem, és ő biztatott, hogy mind megfelelő a jelentkezéshez. Arra viszont felhívta a figyelmem, hogy ha szándékomban van jelentkezni, tegyem meg minél hamarabb, ugyanis mindössze 16 főt vesznek fel és a tanév befejeztével ez a létszám hamar betelik. Nagyon udvariasan beszélt velem és már első találkozáskor igen szimpatikus ember benyomását keltette.

Hazatértem után azonnal írtam az UBC adminisztrációjának, és kértem hivatalos kivonatot a két évem vizsgaeredményéről, amit a következő héten meg is kaptam. Ezzel bementem még azon a héten a BCIT adminisztrációs hivatalába, és elsőként jelentkeztem a szeptemberben induló tanfolyamra. Ezzel ismét új irányba terelődött az életem, és természetesen a családomé is.

Csak Tibornak árultam el a döntésemet. Ő különösképpen nem nyilatkozott felőle, csak tudomásul vette. Csak annyit mondott, hogy számbavéve a repülőtársaságok forgalmának növekedését és a repülőipar fejlődését, valószínűleg jól döntöttem.

Ute minden további nélkül elkönyvelte, hogy változás következik az életünkben és szeptemberben vissza kell mennie dolgozni. A nyár, nagy szerencsére, nem volt túl meleg, így a munka sem állt meg tűzveszély miatt. Ez nagy segítséget jelentett, mert minden dollárra szükség volt. Igaz, hogy ez a helyzet nem volt teljesen újkeletű, hiszen már elég régóta ki volt jelölve minden egyes dollár helye.

Augusztus második felében azért csak bezárt a telep a szokásos 2 hétre, hogy legyen mindenkinek egy kis nyári pihenője. Ez nekünk lehetőséget adott arra, hogy bemenjünk Vancouverbe, lakást keressünk. Sikerral jártunk. Barnaby-ben, Vancouver egyik elővárosában találtunk, Sussex St.-en, a BCIT-től autóval talán 10 percre. És ami ugyancsak nagyon fontos volt, találtunk valakit, aki hajlandó volt Carolra vigyázni napközben. Ez pedig Ute egyik barátjának az anyja volt, bizonyos Mrs. Runge, akit aztán később csak Omi-nak hívtunk, mert valóban ilyen kapcsolat alakult ki közöttük és

Carol között. Mindössze havonta 30 dollárt kért, ami valójában potom pénz volt még abban az időben is. Csak valami kevéssel volt több, mint amibe Carol élelmezése került.

Augusztus közepén lemondtam az állásomat és hozzáfektünk a holmijaink összepakolásához. Szerencsére még megvolt minden doboz, amit a telepre való költözéskor használtunk, így túl nagy problémát nem jelentett a csomagolás.

Mielőtt bezárt a telep, elbúcsúztam jóbarátomtól, Hidasi Pistától, aki oly sokáig volt szobatársam. Akkor még nem tudtam, hogy sok -sok évig nem lesz kapcsolatom vele.

Augusztus 31-re megrendeltem a Pitt Lake Express hajóját. A telepi lakótársak, mind-mind jó emberek, segítettek a bútorok autóra rakodásában, onnan pedig a hajóra. Búcsút mondtunk kedves szomszédjainknak, telepi lakótársainknak. A hajó pedig elindult velünk és vitt az életünk egy újabb fázisa felé. (*Maple Ridge, BC, 2019 augusztus*)

EMLEKMORZSÁK

'The Sopron Chronicle' describes the life of **Pendl Feri** (Tádé) through the early 80s - I can offer episodes from that period that is missing from the Chronicle: In the early 80s I worked in Bel-lingham and on some weekends I drove to Vancouver to enjoy the trials of the good old days, like going to the Hungarian Church, eating at Szász, 'walk in the Park' (the Stanley - that is). Often joined by Tádé and /or by Lehel. Lehel was impatiently recovering from the head injuries he suffered from a 'collision' with an automobile on March 31, 1982 (which I feel obligated to mention, because Lehel will never forgive me, if I mention his accident without the exact date). Anyway, Lehel reached a level in his recovery, where he recognized the negative effect of the injury on his metal functions and expressed his frustration with the progress repeatedly. After a while, Tádé: "Listen, Te Porpáczy, we were this stupid all our lives, still don't bellyache about it all the time".

Tóth Bandi (Endre) was III bmh and Pintér Laci mentioned him in his 'Látomások a múltból' book as one of the 'Pearl Divers' on a picture. He dropped out during or after the II. year. That's all I know about him.

Lehel may be a good source about **Nagy Géza** (*Markó Imre, Nov 11, 2019, Eugene, OR*)

E-mail BarabásJ to Porpaczyl: "When I wrote K60:9, you brought me together with **Nagy Géza's** son. He was pleased with the words about his father. You would probably get the real story from him or maybe from his mother too; *Reply:* "Oh Jóska, thanks for that. Géza was an amazing guy and even have pictures of him at his wedding, his house, with his bridges and even his being registered as 'PEng' without any exams, but 'this thing' got messed up some years ago and lost David's and Kathy's email address. He was 'an individual', unique; *Comment by Csummy:* Registered as PEng, without any exams? I still have a hard time believing or accepting it - does not say much for the integrity of the registration board; *PL reply:* "Well, you didn't know Géza. He was an amazing guy ...BD!!"

I not only found the email I sent you on Sep 30, 2013, with the pictures of his bridges, but found the email addresses for David Nagy (dnagy@ddswireles.com) and Kathy Poropat (kathyporopat@yahoo.com). That tells me, I'm to send them an e-mail: "Hi Kathy and David! As you may see we were wondering about you father not having anything in the 'records' of the Sopron graduates other than his name on the back of the Kapocs (*sent PDF copy of front and backpage of K69*) and we thought it would be nice to write an article about him. Remembering visiting him in Squamish, where I took pictures of the bridges he

built, got me to find your email addresses from 2013, in the binder. Would you help us write an article by giving us particulars of where and when he worked during his amazing career? Hoping this will reach you, Lehel!" (*There is no reply yet! The Ed.*)

Hintsch Guszti osztajtársom volt Berzsényi Daniel Gimnásiumban, **Márkus Gábor** is. (*Józsa Jóska, Nov 10, 2019*). Note, that Kamill Apt mentions the Szechenyi Gimnázium for Márkus (*The Ed.*)

E-mail kérés Nyers Ferenchez: "Legutóbbi ebédünkön valaki említette, amikor korán elhunyt társainkról érdeklődtem, hogy hozzád forduljak, ha **Kis-Tóth Jancsi** karrierjéről akarnánk adatokat gyűjteni. Ahogy láthattad a Kapocs 'Emlékmorzsa' című rovatában minden apró emlék, adat hasznos lehet a róluk való megemlékezésben. Másik volt évfolyamtársad Ronyecz Jóska is kutakodásom tárgya, akiről talán szintén lenne információ. Szamosi Gabi már megígérte, hogy özvegyével kapcsolatba lép. (*LászlóR, Nov. 20, 2019*). *Válasz:* 'Nagyon kevés információ van Kis Tóth Jancsiról, aliás Janika. 1934-ben született Kaposkereszúrban, Somogy megye. Az utolsó vizsgám után én elmentem dolgozni és már nagyon ritkán találkoztunk. Ő főleg Vancouverben volt én meg Victoriában dolgoztam és az Interiorban, Janika egy rövid ideig a BC Highway Departmentnek dolgozott, utána egy magán vállalatnál kapott munkát Vancouver Szigeten. Az özvegye, Erzsébet, itt él Victoriában, próbálok vele kapcsolatba lépni és többet megtudni róla és a munkahelyéről. Ronyecz Jóska-ról semmit sem tudok, Ő is a Szigeten dolgozott, de egyáltalán nem találkoztunk'.

Kiegészítés és hozzászólás **Noviczky Zoltán** életrajzához: 'A K69-ben pár hozzászólás történt Zoli életéhez, amikhez én is kívánok csatlakozni, mivel hivatalosan találkoztam Zolival, amikor munkánk összehozott bennünket. Kiegészítésem hozzáadásnak számítható Noviczky Zoltán életrajzához, ami megjelent a 'The Sopron Chronicle' 176-ik oldalán. A találkozás történt körülbelül 1985-86-ban, amikor Zoli vállalata, Whonnock Industries Ltd. kiküldte őt felülvizsgálni az erdőbevételei munkákat a vállalat Adams Lake-i ágánál (Holding Lumber Ltd) a Kamloops Erdőgazgatóság területén. 1983-ban Holding Lumber Ltd (később Whonnock Lumber Ltd) áttért az állomány fatömeg meghatározásának eladási módszeréről a rönk anyag közbözéséről az álló fatömeg próbateres becslési módjára. A kísérletek azt mutatták, hogy az eladott fatömeg próbateres becslési adata nem egyezik a közbözési adattal, a próbateres becslés mindig magasabb volt a közbözött fatömegnél a Picea engelmanni és *Abies lasiocarpa* erdőállományokban, amíg a *Pinus contorta* és a többi erdőtípusok fatömeg meghatározása nem adott eltérő ered-

ményt a két becslési mód között. Zoltán ekkor már igen elismert szakember volt erdőbecsléstani vonalon a magán faipari körökben. Így ezért ő volt vállalatának csoport vezetője erdőbecslési munkákban (erdőrendezés és osztályozás, erdőállományok fatömeg becslése és térképezése, stb). Amikor Zoli befejezte kiküldetési vizsgálatait akkor meglátogatott engemet, mivel az erdőbecsléstani munkaágak az én osztályomhoz tartoztak az erdőigazgatósági vonalon az állami (koronai) erdőkben. Mi az erdőigazgatósági központban tudtuk, hogy mi okozza a hibát, de azt miniszteri vonalon nem akarták helyesbíteni. A hivatalos beszélgetés befejezésével Zolival magunkról beszélgettünk, mivel az egyetemen évfolyamtársak voltunk, de utunk elvált 1958-ban és nem egy irányba ment. Így keveset tudtunk egymásról. Ekkor mesélte el Zoli,

hogy mi okozta elválását a British Columbia Erdő Szolgálattól (BCFS) 1966-ban, amikor ő a vancouveri erdőigazgatóságnál az erdőművelési munkacsoport vezetőjeként dolgozott és tobozt gyűjtöttek magtermelésre. Hogy megjuttalmazza a munkásokat a jó munkájukért Zoli megvendégelte őket pár tucat sörrel, amiért az igazgatóság főmérnöke elbocsájtott. Ekkor kezdte munkásságát a magán faipari vállalatoknál, ahol elismerést kapott munkásságáért. Sajnos Zolit elérte az örökségi betegség apai ágról a 'motorikus idegsejt kór (Amyotrophic Lateral Sclerosis), ami betegségit nyugalomba vonulásra kényszerítette a Whonock Industries Ltd -től és hosszú szenvedés után elhunyt 1992-ben. Nyugodjon békében, Ő jó erdész volt. (Tóth Géza, ny.em, 2020 január 5, Vernon BC).

IROGATÁSOK

MAGUNKRÓL

Markó Imre: **Korai éveim**

(Bővítés a K65:13. oldalán angol nyelven megjelent fiatal korom súritett beszámolójához).

Ahogy már agyon csepültem, 1935 augusztus 6 -án dobott a kéménybe a gólyamadár mint szüleim harmadik fia: Jóska és Laci után. Éd'sanyánk kislányt várt annyira, hogy a monda szerint sírvafakadt mikor megjelentem. Lehet, hogy megérezte, hogy mit hoz még a jövő. Jóska mint koridós megkövetelte, hogy Bátyjának szólítsuk. Különben elvert. Ennek ellenére jószívű, gondoskodó bátyunk volt. Három hónapos lehettem mikor Éd'sanya arra figyelte fel, hogy abba hagytam a sírást. Persze, mert Jóska addigra már a harmadik szülő szemet dobta be a tátongó szájamba. Mondom, jó szívű testvér volt. Laci nagy kajás volt egész életében. Mikor a déli harang elhangzott, felült a magas székre, felfordította a pléhtányért, verte a kanállal miközben kiabált, hogy "ebéd, ebéd"! Jóska már olvasott gyerek volt 8-9 éves korában. Ismerte a vadnyugati életet: kivittük a három egymásba illő vajt teknőt a baromfiudvar hullámozó habjaira, sorba állítottuk korosztályhoz méltón és eveztünk a lekvár, szappan és zsírfőző fakanalakkal élethű indián üvöltésekkel. Jóska sejpített kegyobban, Laci beszélt legtisztábban legelőször, kivéve az 'r' betűt, amit én már legalább négy éves koromra szépen rogotattam és Lacit hecceltem vele: "RRRRRR"! Volt pár sajátos tulajdonságom: a kovács műhelyben felszedtem az elgörbült (négyzetes fejű) patkósöveget és a zsebemben vittem haza. Éd'sanya nagy csodálkozására. Bennem volt a takarékoság már akkor is. Egyszer meg rámjött az építkezhetnék és teleraktam a zsebemet száraz kutyagumival, hogy abból építék kisházat a homokdomb mellett. Három éves lehettem mikor az első pénzügyi veszteséget szenvedtem. A patikus megvette a kamilla virágot, amit az útszéli árokparton tudtunk szedni. Mivel a klottgatyám zseb nélkül készült, a szájamba tettem mind az egy fillérest, amit a napi kamilla szedéssel kerestem. Lenyeltem a fillért és napokig turkáltam a székletemben eredménytelenül. Lehet, hogy még most is ott lapul valahol a gyomromban. Aztán 1938 januárban a gólya a Ferit dobta le a kéménybe. Ez volt az első esemény, amire vissza tudok emlékezni: kora hajnalban nyivákolásra ébredtünk. Ugyanabban az évben márciusban északi fényt láttunk, azt hiszem valamikor József nap körül történhetett, mert vendégek voltak nálunk, akik 'tudták', hogy ez azt jelenti, hogy kitör a háború. Lett nagy riadalom és aggodalom: le fogják bombázni a házakat, stb. Én viszont tudtam a megoldást: akkor kivisszük a kályhákat az udvarba, becsukjuk mindkét kaput és a kályhák köré ülünk. A felnőttek kiröhögtek. Pedig ha ismerték volna a pusztai gulyások, birka pásztorok életét a Hortobágyon tudniuk kellett volna, hogy azok is a nád-ból fonott szélvédőnél melegedtek. Közben Jóska elmagyarázta a számrendszer összeállítását a milliárdig. Az egyszerűen pedig minden tanulás nélkül tudtam százig.

Míg Laci az újján számolt. 1941 őszén elkezdtem az első osztályt még Boconádon és megrökönyödtem, hogy mit ismételi az egyszerűen minden reggel az egész osztály kalákában? Nekem meg a betűk tanulása okozott nehézséget. Akkoriban minden betűhöz egy kézjel tartozott - biztos, hogy még az olvasók közül emlékszik rá: 'r' betűhöz az ingünk elejét ráztuk, stb. Amint megtanultunk pár betűt, mindjárt a belőlük képezhető szót is megtanultuk, akkor is, ha nekünk értelmetlen volt még a szó. Pl. 'ime' mint "ime az úr szolgáló leánya" az 'Üdvöz légy Mária' imában. Hát az 'r' betű hol maradt (Imre)? Mindenesetre karácsonyra megtanultuk az abc-t és tudtunk olvasni szótagolva mindent. Hála a magyar nyelv kiejtési könnyedségének. Erre varrjon gombot ez az angol világnyelv! 1941 nyarán Éd'sapa megnyerte a pályázatot a gödöllői kántortanítói állásra 96 pályázó közül. A kántorkodás a 'királyi kastély' kápolnájában játszódott. (Nézd meg az interneten a Gödöllői kastélyt). Éd'sapa elmesélte a nagy lépés előnyeit: a kastélyon kívül, bazalt lap járda, a községnek NB III. osztályú foci csapata van, erdő és domb körös-körül (Boconád körül a táj lapos, mintha legyalulták volna), stb - mindhiába, mivel mi teljesen meg voltunk elégedve otthonunkkal Boconádon. Egy kérdés azonban felmerült bennem. Ha Gödöllő olyan úri hely, mikor odaköltözünk, akkor úrifiúk leszünk? Ahogy Fehér Dani mondta Apt Dönci bácsinak (K69:26): "Na, majd meglátjuk". (2020 február 12, Eugene, OR)

□
Gödöllő, az úri hely. Mint említettem a Boconádról beszámoló cikkemben, 1941-ben Éd'sapa megkapta a gödöllői katolikus kántortanítói állást. Egész nyáron csomagoltunk, míg végre november 22-én el is költöztünk egy tehérgépkocsival és egy gumirádlis lovas stráfkocsival. A vezetőn kívül Éd'sanya 7½ hónapos állapotban, Laci, Feri és én kuporogtunk a vezető fülkéjében. A 80 km-nyi út úgy tűnt, hogy egész nap eltartott. Alkonyatra értünk a hideg lakásba. Morogtunk is. Másnap reggel tiszta kék ég alatt mentünk misére Krisztus Király ünnepén. Mise után két helybeli gyerekkel, akik nyáron Boconádon nyaraltak, sétáltunk el a közeli Erzsébet Királynő parkba és kezdtünk beletörődni 'mostoha' sorsunkba. A hétköznapokon pedig elkezdődött a társadalmi meglepetés. Boconád lakossága tiszta katolikus volt. Gödöllő egy harmada protestáns. Azonkívül a nagy város befolyása már megnyilvánult az emberek viselkedésében. Boconádon mindenki ismerte egymást és a gyerekek minden felnőttnek köszöntek: "Csértessék" (Dicsértessék a Jézus Krisztus). Gödöllőn csak néztek ránk az emberek. Egy másik szokatlan jelenség a HÉV (Helyi Érdekű (villamos) Vasút) gyakori járatainak zümmögése reggel 3:20 tól éjfél után ½ óráig, a lakásunktól 30 méternyire futó vágányokon. Rövid idő alatt hozzászoktunk és segített az idő múlását számontartanunk. Azt hiszem, hogy egy nappal elkésett Mikulás

esti ünepséget rendeztek szüleink, mikor a dec 7-ei Pearl Harbor támadását már a rádió bementta. Éd'sapa mindig kétlette a német győzelmet úgyis, és akkor kijelentette, hogy a háború elvesztett, mert Amerika belépett a hadakozók közé - a másik oldalon és Ő emlékezett 1917-re, hogy annak mi lett a következménye. Karácsonyra hozott a Jézuska 15 cm havat és nekem egy bakancsot. Jan 8-án pedig egy kislány érkezett meg a községi Egészségházba. Itt sült ki a disznóság: A gólya madár Boconádon csak fiúkat dobált le a kéményen. Éd'sanya kívánsága végre beteljesült négy fiú gyermek után. Az Erzsébet Parkba a mesterséges dombra a 'sziklánál' szánkózni jártunk. József napot szokás szerint vendéglátókkal ünnepeltük meg. Míg szüleink kikísérték a távozó vendégeket, Feri kiitta az összes boros poharat. Kis vézna négy éves létere a szeszes ital uralmába vette és a díványon fetrengve jajgatott. Jóska megragadta az alkamat és 'nyugtatta', hogy reggelre úgyis meghal. Reggel Feri diadalmasan odakiabált Jóskának hogy "ugye, hogy nem hallam meg!". Közben Éd'sapát meghívta az úri kaszinó, ahova a község 'színe-java' járt szórakozni: kártya, billárd, ivás, bagózás, na meg dicsekedés. Egy-szer el is ment, mert hogy a társadalmi szokások megkövetelték. Egy nagy magyarkodás alkalmával szépen hangzó magyarosított nevű tanító társa 'kedveskedett' nagy hangon megjegyezvén "jó magyar név az a Markó!". Erre Éd'sapa: "jobb is mint a Sztruncisek" - a 'kedves' társ eredeti neve. Ekkor járt ott először és utoljára. Virágvasárnapra Ő szervezte és vezette a húsvéti Passió kórus előadását. A kórus egyik tenor tagja a dalárdába akarta csalni Éd'sapát, mondván: "Kántor, úr, ha belépnél a dalárdába, akkor legalább lenne két jó tenor". Közben a háború kimenetele egyre rosszabbra fordult. Ennek ellenére az Anna napi búcsúkor a család több mint 40 tagja megünnepelte anyai nagyszüleink arany lakodalmát Gyöngyöshalászon.

Komlóssy József: Udvarhelyszéken, Gáspár bácsinál Farkaslakán

Motto: „Akkor ti Székelyek nem vagytok Magyarok?de igen. Csak náluk egy kicsit jobbak!”

Ott álltunk a főúttól alig húszlépcsnyire, Farkaslakán, az akkor épp készüléfélben lévő Abel-szoborcsoport előtt, amit apa és fia, a két Szervátusz formált hargitai bazaltból. Abel szüleinek a feje és alakja már jószívrrel készen volt. A Bolha kutya szinte-szinte már élni látszott. Surgyelán alakjának felismerhetősége még váratott magára. Néztük a remekművet, én meg emlékeim bugyrában keresgélve Tamási Áronra s temetésével kapcsolatos történetre emlékezve családi orvosunk, Tompa Kálmán bácsi alakja rémlett fel előttem. Tamási Áron koporsójának Budapestről Erdélybe küldésekor a drágalátos románok azt minden bizonnyal csupa 'véletlenségből', a székelyek mulattatására Farkaslaka helyett először Lupénybe szállították. Amikor hosszú vizontagságok után a koporsó végre megérkezett rendeltetési helyére, a temetési búcsúztatást Tompa Kálmán bácsi ekként kezdte: „Áron! Erdély csillaga!”

Tompa Kálmán doktor udvarhelyiként anyai nagyszüleimnek is házi-orvosa volt. Általános iskolásként – mivel telefonunk nem volt – többször kellett kerékpárral hajtanom a Kék golyó utcába, hogy onnan Kálmán bácsi aztán taxival hamar nagyanyámhoz érjen. Amikor a hatvanas évek elején már Svájcba tettem át a székhelyemet, Budapestre látogatva szinte kötelességszerűen kerestem fel Kálmán bácsit. Ha az emlékeztem nem csal, 4 szobás lakásban lakott feleségével. Ezek közül a legkisebb szoba volt a rendelője. Nemcsak a szobák berendezési tárgyai voltak szinte mind erdélyi eredetűek, de páciensei többsége is közülük került ki és természetesen baráti köre is. Ha úgy adódott, akkor egy tucatnyi vendég számára is elegendő ülőhely akadt a legtágasabb szobában, ahol a bejárati ajtó meg az ablakok kivételével mennyezetig érő könyvvállványok támaszkodtak a falhoz. A könyvek előtt valódi műgyűjtőre jellemző öskáoszban festmények borították be mozaikokként a könyvvállványokat. De ha csak ott lettek volna képek! Az ajtókon, még a vécében is esztétikai élményben lehetett része a bent kucorgónak. Arra azonban már nem emlékszem, hogy a képeket a vécében időről időre cseréltették-e vagy sem. Kálmán bácsi nemcsak a művészettörténetnek volt kiváló tudora, hanem az építészetnek és a filozófiának is. Különösen az ókori görög filozófusokat kedvelte. Erre jó bizonyíték az is, hogy

Én egész nyáron ott nyaraltam. Éd'sanya egyik sógora, Lajos bácsi telivér cigány volt. Budapesten dolgozott mint nyomozó nagy sikerrel, mivel rongyosan beöltözve olyan helyekre is bejutott, ahol csak ő tudta, hogy nyomozó. Hát én meg felkértem, hogy kártyázzon velem. Csak azt kötötte ki, hogy természetesen pénzért mint az igazi játékosok. Egy ideig hagyta, hogy nyerjek, aztán meg még az eredi 25 filléremet is elvesztettem. Hagyta, hogy lógassam az orromat egy ideig mielőtt visszaadta a 25 fillért. Ez lett az első és utolsó alkalom, hogy pénzre kártyáztam. A légi támadások miatt az iskolai oktatás csak novemberben kezdődött, mikor az időjárás kockázatosá tette a támadásokat és márciusban be is fejeződött, mikor 'kiderült' az ég. Jött a hosszú szünet rádióoktatással mint Ausztráliában, csak kevesebb sikerrel. Júniusban a zsidókat a vasút állomásra rendelte ki a (minden) Hatóság. Tisztán emlékszem az alkonyra, mikor Fischer Laci elhozta a könyveit a mi Lacinknak, hogy vigyázzon rájuk, mert nekik csak egy kis bőröndöt engedélyezett a Hatóság. Két bátyja visszatért 1945 nyarán és csendben elköltözött hamar. Gondolom, hogy az akkori Palesztínába - Laci és könyvei nélkül. Egy hónapi kétségbeesett tanítási igyekezet után, az iskolákba menekültek és sebesültek költöztek be. Decemberre a menekülők áradata húzott nyugat felé. A Korona Uradalom, amelyhez a gödöllői plébánia is tartozott, felajánlotta a családunknak egy két lovas szekeret azzal a céllal, hogy meneküljünk mi is. Éd'sapa túlélte az első világháborút és úgy gondolkodott: "Hová hat gyerekkel?". Ha ide elérnek az oroszok, oda is elérnek, ahova menekülnénk, így maradtunk: lesz, amit az Isten elrendel. (Folytatás 'The Russians are coming = Jönnek az oroszok' cím alatt).

(2020 február 24, Eugene, OR)

miután egy kerékpáros-taxis rohamakció után nagyanyámat alig hogy 'életre keltette' az orvosa, a hálószoba ajtaján keresztül hallottuk: nagyanyám meg Kálmán bácsi Arisztotelészről vitatkoznak. S ha ez így volt, akkor már nagy baj nem lehetett. A ferencjósok korszályhoz tartozó nagymamám 93 évet élt meg. Tompa Kálmán bácsi a festmény- és grafikai gyűjteményét a könyvtárával együtt még halála előtt a pécsi Janus Pannonius Múzeumra hagyta. De addig még sokszor látogattam el hozzá, minden látogatás élmény volt számomra. Egyik este, amikor a kijáratú ajtónál elköszöntem tőle, azt mondta: „Holnap este Tamási Áron és László Gyula jön el hozzám, – majd hangnemet változtatva azt mondta – itt kell lenned.” Én meg ahogy egykoron a huszár lova a trombitaszóra, a hangsúlyra ösztönösen reagáltam. Összecsaptam a bokámat és tisztelgésre emeltem jobbomat, majd „Igenis”-sel válaszolva hátraarcot csináltam és kiléptem. A lépcsőn lefelé menet szinte megdöbbenve kérdeztem meg önmagamtól „ez most mi volt?. Miért reagáltál az imént Kálmán bácsi katonai parancsként elhangzott utolsó mondatára úgy amiként tetted?” Azóta kiváltként, hogy évtizedek múltán de akkor - német környezetben - egy hasonló megnyilvánulást tapasztaltam önmagammal kapcsolatban, tudatosította bennem azt, hogy mind-aniunkban vannak 'rejtett gének' amik csak egy különleges esetben kerülnek felszínre. De nemcsak bennünk, emberekben, hanem az állatok esetében is így van ez. Ha például egy puli városi környezetben cseperedik fel és váratlanul egy alföldi birkalegelőn kidobják az autóból, a nyáját meglátva rögtön ' munkához lát'. Még a Jura-hegységben történt, hogy egy építkezés megtekintésére indultunk, többen beültünk egy Land Rover terepjáró hátuljába. Az egyik helybéli kolléga magával hozta a magyar vizsláját. Mi ültünk a kocsipadjain, a kutya meg állt a fémlemez padlón. Ahogy a kocsit haladt, úgy csúszkált rajta a kutya. A gazdája hiába szólt nagyon szelíden, hogy „Platz! Platz!”, a kutya rá se hederített. Megelégettem a gyámoltalan kérlelést és a kutyára kiáltottam: „Ülj le, az anyád nemjóját!” A vizsla azonnal leült. A hangsúly volt az, ami hatott, s így voltam ezzel én is Kálmán bácsinál. A parancsnak beillő hangsúly a génjeimre hatott.

A megjelölt időben természetesen Kálmán bácsi lakásán voltam. Az igen nagy kitüntetés volt számomra, hogy Kálmán bácsinál László Gyula és Tamási Áron társaságában lehettem. A köményesek ellenére, természetemmel nem teljesen egyezően szerényen, csak hallgattam a beszélgetésüket. Egy másik alkalommal viszont, amikor egyedül volt otthon Kálmán bácsi, olyan előadást tartott nekem a Quattrocentóról és Michelangelóról, ami legalább egy féltucat egyetemi előadással is felért. Hosszan taglalta Michelangeló rendkívül sokoldalú tevékenységét, majd hozzátette, hogy egyébként homoszexuális volt, aztán elkezdett – számomra rendkívül érdekesen – orvosi szemszögből beszélni a homoszexualitásról. Egy idő múlva észrevette, hogy elkalandozott, és rákérdezett: „Mondd, Jóskám, miről is beszélünk eredetileg?” Mire mondtam neki, hogy a Quattrocento művészetéről. „Na igen, igen.” Aztán tovább folytatta a művészettörténeti előadását. Már jó ideje észrevettem magamon azt, hogy egy-egy beszélgetés során én is elkalandozom. Ezt ma már „Kálmán-bácsi-effektus”-nak nevezem. Férfiasan bevallva most velem ismét így történt, hiszen azzal indítottam a farkaslaki történetet, hogy Gyöngyharmattal álltunk, szemléltük a készülő szoboregyüttest, amikor Abelről, a Bolha kutyáról meg Súrtyelánról Tamási Áronra, temetésére majd pedig Kálmán bácsira szökött át emlékezetem játékos menete. Amint Gyöngyharmattal a készülő szobornál szemléltőtünk, megláttuk, hogy tőlünk jobbra, a templom felől egy ember közeledik. Hozzánk érve köszöntöttük egymást és szöbe elegyedtünk. A templom fele bökke a rárakott tábla szövegét idéztem: „Tamási Áron szülőháza ide 15 percre van.” Erre ő elnevette magát, majd hozzátette, hogy ez igaz. Csak az a kérdés, hogy hányszor számoljuk azt a 15 percet. „Megmutatná, hogy hol van az a nevezetes ház? – kérdeztem, majd hozzátettem – szívesen elvisszük a kocsinkkal, ha másért nem, akkor azért, hogy könnyebben menjen a számolás.” Ő ismét elnevette magát és már indultunk is, de Gáspár bácsit, aki akkor a házat lakta, nem kaptuk honn. Készséges vezetőnknek sikerült megtudnia, hogy Gáspár bácsi éppen halotti toron van a kocsmában. „No, gyerünk a kocsmához!” – mondtam. Odaérve a vezetőnk betért az ivóba, de onnan már harmadmagával tért vissza. Az egyikük egy mélynövésű, az a keresett Gáspár bácsi volt. Kölcsönös érdeklődő kérdések megválaszolása után a hosszabbra nőtt férfi hozzám fordulva, de a Volvómra bökkve azt mondta: „Ilyen messziről jött és mégis szépen beszél magyarul.” „Hogy a fenébe ne, hiszen az én édesanyám idevaló a Hargita túlfelére, Gyergyóba.” Ekkor a férfi két kézzel ragadta meg a jobbmot: „No, akkor az Isten hozta, akkor nálunk otthon van.” A kalauzunk arca ennek halatára mintha megrándult volna. A szobába, ahová a házigazda betessékelt, egy nagy asztal bütyvével a bejárati ajtónak volt fordítva. Gáspár bácsi annak a túoldalán foglalt helyet én meg vele szemben. A kedvesem és az alkalmi idegenvezetőnk pedig az asztal hosszabbik, falmenti felén. A magad uram, ha szolgád nincsen elv szerint a házigazda hozta elő a szalonnát, kenyeret, lilahagymát meg a köményest. Miután pohárkával a kezében köszöntött mindnyájunkat a házában, hozzám fordult: „Ha meg nem sértem, akkor megkérdezném az úrtól, hogy ugyan mi szél hozta a fehérréppel együtt ippeg Farkaslakára.” Azzal kezdtem, hogy „az ember fiának nemcsak azt kell tudnia, hogy hová megyen, de azt is, hogy honnan jött, mert az, aki ezt nem tudja, csak olyan, mint a katángkóró az Alföldön, amit gyökérhíján kénye-kedve szerint hajt a szél. Én pedig a nagyvilágban tartásomhoz erőm mindenkor a gyergyóditrói gyökereimből nyertem. A gyökereket viszont éltetni kell. Azért vagyok most itt, Székelyföldön, hogy meglocsolyjam a gyökereimet. Kedvesem pedig azért van velem, hogyha egy kicsit megtapasztalja ezt a világot, akkor talán talán jobban megérti azt, hogy miért is vagyok én egy ’buggyant székely’” Ezek után - idegenvezetőnk - Anti bácsi, vette át a szót. Elmondta, hogy szilágyságiként egykor a székely hadosztályban harcolt. A forradalmak elültével ragadt egy időre a maradék Magyarországon. Pallagpusztán végezte a Gazdasági Akadémiát, a második bécsi döntés követően jött vissza, hogy a román földbirtokreform után meghagyott családi birtokon a Pallagon tanultak segítségével gaz-

dálkodjon. Majd kutatóm rám nézett, s tegezve kérdezte meg: „A te édesapádat nem Gyurkának hívták?” „De igen” – válaszoltam. „Apád nagy figura volt. Szűkös volt ennivalónk – folytatta – kijártunk a Debrecen környéki falvakba színielőadásokat tartani. A látogatóknak a belépőt mindig élelmiszerben kellett adnia. Szalonna, kolbász, sonka, sajt vagy kenyér volt a fizetség. Apád nem volt egy katonás ember, de mindig igen nagy átérzéssel, könnyekig meghatóan adta elő a mondanivalóját. Ezzel – kiváltképp a fehérrépeknél – igen nagy sikere is volt. Ami meg az öltözködést illeti, apád igazi nagymester volt. Ha valaki légyottra indult, akkor úgy adtuk össze a különböző ruhadarabokat. Aszerint, hogy az illetőnek milyen méret volt még úgy-ahogy elfogadható, aggattuk rá azokat. Ez viszonylag gyorsan és egyszerűen bonyolódott le mindig. De ezek után következett a delikvens öltöztetésének a nehezebb fele. Ott apád volt az, aki a különböző ruhadarabok összhangját hivatva volt elbírálni. Egyik alkalommal, amikor az ’áldozat’ apád előtt elsétált, s a szükséges fordulatokat is megtette, ő így szólt: „No, Géza, öltözködésedet illetően minden a legnagyobb rendben van. Ahhoz viszont, hogy a kívánt sikert el tudjad érni, a pofádat még ki kellene cserélni!” A történeten méltán jót derültünk, ám Anti bácsi egy pillanatra magába roskadt, majd így folytatta: „Amikor a kicsi magyar világnak végeszakadt, Ti még épeg időben elmentetek, de én maradtam. A szocializmus beköszöntével aztán mindenemet elvették. De hála a Pallagon szerzett tudásomnak, agronómusnak számítottam ide, a farkaslaki térséghez. Azóta itt szívemet, lelkemet kitemtettem ezért a faluért. De az ő szemükben még a mai napig is csak afféle gyütt-ment vagyok. Te pedig ma tetted be ide a lábadat először, máris két kézzel fogják meg a jobbodat, amikor azt hallják, hogy édesanyád a Hargita túoldalára, Gyergyóba való. Neked azt mondják: „Isten hozta, nálunk otthon van.” Visszaidéztem a kocsmát előt lejárásodott jelenetet, s megértettem, hogy mit érezhetett ott Anti bácsi. Vágtunk megint egy kicsi szalonnát, hozzá lilahagymát és a pohárka is megtelt, mire Anti bácsi vette át ismét a szót: „Gáspár bácsi, mondaná már el, hogy miként történt az a nagy eset azzal az ánglius fehérréppel?” Gáspár bácsi még mörkült egy cseppecskét, de aztán mégis csak ráállott, hogy elmondja. „Az úgy volt – kezdte Gáspár bácsi –, hogy egy ánglius fehérrépa a fejébe vette: megtanul magyarul. A szorgalmas tanulatás alatt belébotlott Áron könyveibe. Azokat olvasta, aztán elhatározta, hogy elmegy oda, ahol ezek az olvasott történetek teremtek. Nagy hátizsákkal egy madárdalok nyári délután betárgított hozzám a fehérrépa. Miután ettünk, itunk és az est is leszállt, meghíttam, hogy aludjék itt, nálam.” Erre a fehérrépa megkérdezte: „Gáspár bácsi legényember, házasember, özvegyember vagy elvált ember-e?” „Én mind a négy egyszerre, csak aludjék nálam! – de hiába gyözködtem, ő mégis átment az idesanyámhoz aludni. Pedig ugyanaló jó formájú volt az Istenadta.” „No de mi volt másnap?” – kérdezte Anti bácsi. „Mi volt, mi volt, az volt, hogy megmutattam neki a szöke Nyikót, az új iskolát s végül a készülő Abel-émlékművet.” „Na igen-igen, de mi történt ott az Abel-émlékműnél?” Gáspár bácsit mindhiába faggatta Anti bácsi, hogy mondaná el a történetet, ő biza nem állt kötélnek. Így aztán Anti bácsi maga látott hozzá, hogy elmondja. „Az úgy volt, hogy amikor az ánglius fehérrépa meg Gáspár bácsi a még csak imitt-amott megfaragott bazalttömböt szemlélték, egyszer csak Gáspár bácsi azt mondta: „Vona egy kérdésem.” „Mi lenne az Gáspár Bácsi?” – kérdezte az ánglius fehérrépa. „Mondja lelkem, férjzett-e vagy még hajadon?” „Még hajadon vagyok, Gáspár bácsi, mert ha férjnel van valaki akkor jönnek a gyerekek és nem lehet tovább utazgatni. Márpedig én szeretek más-más embereket, népeket, szokásokat, de magát a világot is megismerni. Hiszen azért vagyok most itt.” „No de lenne még egy kérdésem.” „Mi lenne az Gáspár bácsi?” „Volt-e már férfiemberrel dóga?” Erre a fehérrépa kettőt hátraseggelt, s azt mondta, hogy igen, volt, Gáspár bácsi. „No, csak ezt akartam tudni.” Majd megpödrölte a bajuszát. Az óra már elütötte az éjfél. Vendéglátónk készségesen nyitotta ki az egyik szoba ajtaját, bemutatott egy nagy ágyra, s megkérdezte, hogy az jó lesz-e. „Ez most éppe nem” – válaszoltam. „Miért?” – kérdezte meglepetten. „Azért, mert mi inkább felmászunk a hiúba s

a friss szénába alszunk.” „A létra oda is van támasztva a szénapadlás oldalához!” Mi pedig a szükségesekeket elhoztuk a kocsiból és elmentünk a holt virágok illatával álmodni. Másnap, tovább indulásunk előtt, még megjártuk magunkat a faluban. Sétánk során egy kapubálvány alatt lajbiban, harisnyásan, csizmásan, fekete kalappal a fején egy magas, idős cserzett arcú emberre lettem figyelmes. Ránéztem, ő meg adjon Istennel köszönt ránk. Viszontoztam a köszöntését és odalépve azt mondtam: „Ejsze, úgy áll ott, mint egy nyolvankettes!” „A voltam! Ott szögáltam, utána

meg a székely hadosztállyal harcoltam, amíg nagy gyalázatunkra ki nem verték kezünkől a fegyvert.” Közelebb léptem hozzá, néztünk egymás szemébe. A próba alighanem kölcsönösen sikerült, mert így folytatta: „En nem tudom, hogy az úr kicsoda. Azt sem, hogy honnan jött. De azt jegyezze meg jól, minket az oláj soha meg nem vert! Minket a budapestiek árultak s adtak el!” Akkor még nagyon-nagyon szerény volt az olvasottságom, s a történelmi ismeretem. De ma már tudván tudom, hogy a Székely honvéd az igazat mondta!

NOSZTALGIA

Rikly Olga versei

(Harmadéves erdőmérnökhallgató volt 1956-ban Kanadába vándorlásunk idején, de házassága évfolyamtársához és az azzal járó családi elfoglaltságok miatt nem fejezte be tanulmányait. Ritkán hallunk felőle s talán egyszer talál, időt hogy írásban elmondhassa élettörténetének többi részét is. A Szerk).

Óda a Hűségtoronyhoz - (Civitas Fidelissima)

Benned születtem,
Benned éltem...
Te vagy örökre büszkeségem!
Hozzád tartozom,
S alattad áthaladva
Éreztem újra és újra
Hogy magyar vagyok!
Te vagy most is
Szíven, lelkem reménye:
Te leghűségesebb város!
Nem számít hol élek és halok
Te vagy, kit éreztem, szerettem
Felejteni nem tudok...
Megálltad helyed,
Míg háborúk tüze
Tombolt feletted!
Rengeteg veszély közt
Harangod zengett
Védelmet hűséget, dallamot...
Köszöntelek Téged öreg barát,
Újra meg újra áldva...
Köszönöm, hogy Sopronban születtem
S szivemben örökre magyar vagyok!
(2017)

Nostalgia

I came from Sopron –
From Sopron University.
No matter where I went,
I missed my old city!
The students I missed,
Old friends I knew...
As more I was thinking
I became more blue...
Thought of the buildings,
The gate last I stood...
Nostalgia hit me.
Why, how I could!?
There was turmoil,
Most of us left...
My body was leaving,
But the spirit wedged!...
As further I moved a long way to hop!
Still struggled with the thought
How could I abandon
My homeland, I loved?
Where will I go?
Where will I stop?
Over the ocean

ood bye to Europe...
Can we all cope?
In faraway country...
Driven by hope?
Now we are here
For sixtyone years
Our hearts split to pieces
By numerous ways...
We are Canadians
Our children born here,
A place of our own
With memories so dear!
(2018)

Confession

For years after years
I never said a word...
My life felt like chaos
Because I was hurt
Did'nt send my life story
Like anyone else,
Or wrote to the 'Kapocs'
Event sent a 'vers'.
Became invisible
To anyone's eyes,
But faithful to 'Sopron'
Where my birthplace lies...
Always hoped one day
I'll open up the blinds.
Say: "Üdv az Erdésznek"
„Üdv” to whom it applies.
I've lost many good times
Keeping up no ties...
Yet I received the 'Kapocs'
Where our friendship thrives!
Thanks Rétfalvy László
Our „szerkesztő” and guide!
To send me the paper,
„A Kapocs” our pride...
I want you all to know,
I am still kicking, not dead!
Yet when someone leaves us,
Sadly bow my head!
„Vivat az Erdészeknek!”
Who came with us or stayed,
No one's life is perfect,
But we learnt, achieved and prayed...
(2019)

Szilágyi Tibor: Erdészet Svájcban

Életútja korábban megjelent részletének (K65:19-20 és K68:14) folytatására bízdtottam szerzőnket, de helyette az itt közölt anyagot kaptam. Bár közel egy emberöltővel ezelőtt íródott, érdekessége folytán közöljük. Hasonló munkakörben dolgozó Soproni Alumni társainknak ajánlom az összehasonlítást a BC-i helyzettel, szervezeti felépítésben, de főleg a művelt területek nagyságában. A Szerk.

1999 júniusában kísértem egy magyarországi 14 főből álló erdész csapatot négy napon át. Az előre megbeszélte kirándulást úgy szerveztem, hogy az Erdészeti Kutatóintézetnél kezdve, dél-északi beutazásán folytatva, minden növényársulási zónát Svájcban bejártunk: kezdtük főleg a lomboserdő vidéken, ahol az Egyetem 1952-ben hét fajta tölgyből álló kísérleti ültetvényt rendezett be (ez különösen érdekelt a magyarokat), aztán emelkedve felfelé a hágókon láthatták a különböző fajok elmaradását egészen az erdőhatárig, ahol már csak *Pinus mungo* és *Rhododendron* volt. Leérve CH déli részére, élmény volt művelt és műveletlen (*sic*) gesztenyést, valamint a városokban – Lugano, Locarno – pálmákat látni. Évszázadok óta van művelt gesztenyés: kevésbé a gyümölcser, főleg a lombért, amit úgy állatok takarmányozására és alomnak használnak.

Az erdészeti kirándulás rövid összefoglalója: A svájci erdészet felépítése; a svájci erdészeti kiképzés; a svájci erdők tulajdonosokra való elosztása; erdőművelés és –használat Svájcban (a körút nyújtotta példák alapján); üzemgazdálkodás; faértékesítés.

1. Erdészet Svájcban

1.1 Államszövetség: -Belügyminisztérium (R. Dreifuss asszony) miniszter -Államszövetségi Erdészeti Hivatal (H. Wandeler úr) igazgató, Bern, -Államszövetségi Erdészeti, Hó- és Lavinakutató Intézet, Birmensdorf, -Államszövetségi Főiskola (hagyományhoz hűen megmaradt a neve eddig, habár ma már egyetem), Erdőművelési Kar, Zürich.

1.2 Megye (Kanton): - Megyei- vagy Főerdészeti Hivatal. A megyei kormányzatnál különböző igazgatóságok (anyag-, építési és közlekedési, vagy katonai- és rendőrségi igazgatóság) vannak alárendelve, - Erdészeti Felügyelőségek (kerületek) - úgynevezett 'technikai' erdőfelügyelők (nagyobb városok, polgárhelységek)

1.3 Erdészeti felügyelőségek / kerületek: -vezető erdőművelők (férfi vagy nő), -további felosztás kisebb, ca. 600 hektár tagokra, területi elhatárolással (topographie) vagy községeként.

1.4 Az erdészeti tagok: - vezetője egy 'államszövetségi diplomás erdész' (legújabb cím: 'felsőbbfokú szakképzett-ségű').

2. Erdészeti kiképzés Svájcban

2.1 Erdőművelők (férfi vagy nő): -érettségi után 4 éves egyetemi tanulmány és 1 év gyakorlat (Svájcban csak két államszövetségi felsőfokú oktatási intézmény van, a többi mind megyei felügyelőség alatt áll, természetesen anyagi vonatkozásban is).

2.2 Erdésztechnikus: -8 vagy 9 év általános iskola után 3 évig dolgoznak az erdőben, járnak hetente 1 napot a megfelelő ipariszkolába mint erdészeti tanulók. Ezt követően, 2 év gyakorlat után mennek az erdészeti szakiskolába. A tanulmányi idő 1 és fél év, felsőfokú szakiskolai végzettséggel zárul.

2.3 Erdész: -az előzőnek megfelelő iskolázottság, az erdészeti szakiskola nélkül.

2.4 Erdei munkások: -különböző tanfolyamokon betanítva. (az erdészeti kiképzéshez hasonlóan történik a faipari szakemberek kiképzése).

3. Tulajdonjog

3.1 Összerdőterület Svájcban: 1.2 millió hektár, 29.2 % erdőszűlesség, ebből kb. 60 % használati erdő. A többi erdők elsősorban hó-, lavina-, víz- és természetvédelemnek szolgálnak.

- Erdőterület lakosonként 1,752 m², -Államszövetségi és megyei erdők 5,5 %, -községi és közjogi társulási erdők 68 %, Magán-erdők 26.5 %. Az egyes megyékben nagyon különböző a tulajdoni felosztás.

4. Erdőgazdálkodás

4.1 Erdőművelés

4.1.1 Elegyetlen állományok (monokultúra) telepítése kb. 100 éve.

4.1.2 Természetes felújulat, vagy ahhoz közelálló felújítás (cél a természetesen szaporodó fajták segítése, vendégfajták hozzáültetése mellett)

4.2. Művelési formák és módok

4.2.1 Gyérités. a végállományi fák kiválasztása és azok támogatása

4.2.2 Csoportos felújító vágás: felújítási központok kivágása és azok időutáni bővítése. A fajoknak megfelelően, ill. amilyen fajokra szándékoznak felújítani 200-3000 m² nagyságúak a felújítási központok.

4.2.3 Ernyős felújító vágás: magtermő fák meghagyása mellett sok fényt bocsátani a talajra, hogy a természete felújulat elinduljon.

4.2.4 Szegélyes felújító vágás: a gazdaságos kitermelés fokozására.

A gazdaságosabb kitermelés fokozására egyre nagyobb egységek kerülnek kivágásra.

4.3 Természet-és környezetvédelem: egyre nagyobb körültekintéssel kell az erdészeknek minden műveletüket végezni, hogy a számos kikapcsolódást és pihenést kereső lakosság is meg legyen elégedve.

5. Üzemgazdálkodás

5.1 Üzemben tartás. - 20 erdőmérnök kezel, egyenként kb. 3700 hektár erdőt, -1200 erdőszaktikusra egyenként 600 hektár esik, svájci átlagban, -2700 erdész dolgozik a gazdaságokban, vagy mint önálló vállalkozó, -950 erdészeti tanuló van kiképzés alatt. Összesen 5400 szakember műveli, tartja üzemben az 1.2 millió hektár erdőt, amelyre évente és hektáronként 16.5 óra munka idő fordítanak. Ebből kerekén 4 óra a favágási rész.

(INGENIEURBÜRO T. SZILAGYI AG CH-8600 Dübendorf)

Pánczél Károly a magyar Országház aranyozott fényképét ajánlódokozta a Soproni Alumni közösségnek látogatása alkalmából

SOPRON ALUMNI ESEMÉNYEK

Ebéd, 2019 október 8

A múlt havi megapadt számhoz képest ezúttal ismét szép számban (27) jöttünk össze. Talán a legújabb Kapocs (69. szám) megjelenése okozhatta a lelkesebb részvételt?

-Elsőnek Grátzer Miklós vendégeinket mutatta be: az idei Kőrösi Csoma Sándor program küldöttet, Rusin Dianát és saját házastársát Martinek Annit, aki számára is váratlanul jelent meg, személyesen hozva férje távozása után a házukhoz érkezett újabb kellemtelen magyarországi híreket a Soproni Egyetemmel kapcsolatban.

-A 'kellemetlen' hírek pedig arról szóltak, hogy valamilyen frissen felállított otthoni állami bürokrata bizottság azon ügyködik, hogy egy nagy Agrártudományi Egyetem felállítása érdekében a Sopron Egyetem Erdőmérnök Karát (talán a többit is?) áthelyezzék Gödöllőre. Elnökünk kapcsolatban volt a Soproni Egyetem, valamint az Országos Erdészeti Egyesület vezetőivel, akik hozzászólásukban megdöbbenve értesültek a hírekről. -Kulacs már kész volt egy frissen fogalmazott 'határozattal', amit felolvasása után a megjelentek egyhangúlag elfogadtak és kérték annak azonnali továbbítását Orbán Viktor Magyar Miniszterelnöknek és Semjén Zsolt Miniszterelnök-helyettesnek:

„Tisztelt Miniszterelnök Úr,

Mi a Soproni Erdőmérnöki Főiskola és a Kanadában létesült Soproni Erdőmérnöki Kar volt hallgatói szívügyünknek tekintjük Alma Materünk jövőjét.

Tragikus szétszóródásunk és azt követő félszázados kemény, de eredményes munka Sopron nevét nemzetközileg elismert és szakmai elitnek tekintett intézménye emelte, amit Alma Materünk két évszázados patinás múltja és megújuló szellemi energiája is segített.

A felsőoktatás észszerű gazdaságos és előre néző felépítése országos érdek. Minden döntésnek messzeható következménye van; ez esetben egy világmárka lehanyagolása lehetséges. Tisztában vagyunk az elhatározások fontosságáról, a fennálló érvekről és problémákról, de kérjük elkötelezettségéből származó egyöntetű határozatunk figyelembevételét.

Hat évtizedes tapasztalatunk szilárdan meggyőz bennünket arról, hogy egy önálló autonóm soproni erdőmérnök oktatás, és a 200 évvel kiharcolt 'cégjel' fenntartása a további sikerek és nemzetközi presztízs záloga. Közös elhatározásunkat erősíti személyes felsőoktatás szervezési akkreditációs személyes munkám is. Erkölcsi kötelezettségnek érezzük hangot adni gondolatainknak és sok sikert kívánunk az ön ország építő munkájához.

Sopron/Vancouver Alumni Közgyűlés, Vancouver, BC, 2019 október 8
Dr. prof. Grátzer Miklós, elnök”

-A jelenlévők felháborodásuknak adtak kifejezést a hírekkel kapcsolatban.

-Rétfalvi hiányolta a 'határozatban' a Selmec-Sopron szellemiség jelentőségének hangsúlyozását, amely szellemiség nagyban hatott és hat ma is közösségünk összetartására, amit otthon is olyan sokszor emlegetnek követendő példaként. Továbbá felemlítette az erdőmérnöki képzés 'műszaki' jellegét, ami nagyban különbözik sok más 'agrár' szaktól és amely képzés mentőként jött sok erdőmérnöknek a 'Trianoni sokk' után erdeitől többnyire megfosztott országban, valamint csoportunk végzés utáni elhelyezkedésében az akkori gazdasági pangás során.

-Apt Kamill erősen támogatta a fenti feltevéseket.

-Válaszként Kulacs azzal érvelt, hogy mindezen feltevésekre biztos szükség lesz a továbbiakban.

-Megemlékezésre került a sikeres Csúcstalálkozó által feljavult pénzbeli kontónk, amire valószínű szükségünk lesz 'temetési koszorúk' vásárlására az elkövetkezendő években. Ha lehangolónak is hangzik a feltevés, a múlt hat hónapos időszak hét halottja alátámasztja azt. A felmerült kérdést, hogy a távoli helyen lakó elhunytaink esetében hogyan érvényesüljön a 'koszorúzás', - a hát-

rahagyott családoknak kell velünk kapcsolatot keresni - válasszal oldottunk fel.

-Említésre került egy magyar parlamenti bizottsági elnök tervezett látogatása és a javaslat – amit elfogadtunk – hogy a UBC Erdészeti Épülete mellett felállított 'Soproni Kopjafa' nemzeti szalaggal való megtisztelése elegendő lehet.

-Kulacs személyesen 'fogadhatónak' találja a fenti eseménnyel kapcsolatban érkező Érsek Zoltán dokumentárfilmes esetleges kutakodását körünkben 'Határtalan Hűség' című tervezett összeállítás érdekében.

-Annak ellenére, hogy elnökünk is 'ünnepnapnak' nevezte a Kapocs mindenkor megjelenését, a legfrissebb szám megjelenése ezúttal a háttérbe került a nagyon fontos Soproni Egyetem ügy okán. (A Szerk.)

UBC Sopron emlékek látogatása, 2019 okt. 21

Pánczél Károly, a Magyar Parlament 'Nemzeti Összetartozás Bizottság' elnöke vancouveri látogatása során kereste az alkalmat a Sopron Alumnnal való találkozásra. A találkozás egybe lett kötve a UBC- Sopron Divízió vonatkozású emléktárgyai (az Erdészeti Épületben elhelyezett tablóképek, az épület közlében felállított Székelykapu, Kopjafa és a Juhász Gyula emléktábla) és emlékhelyei (Sopron Lane, a Westbrook Bldg. mellett hatvan három éve ültetett tölgyfa) látogatásával. A látogatáson részt vettek a magyar politikus mellett annak titkára Sándor Tamás, a vancouveri magyar konzul Török Tamás és a 'soproniak' közül Gyöngyösi Sándor, Hajdú Csaba, Jákóy Endre, Kocsis Tibor és Tuskó Csaba. (A Szerk.)

Adamovich 'Celebration of Life' ünnepély, 2019 okt. 28

Telt házasan ünnepeltük Adamovich László, szeretett 'Cinke bátyánk' életútját a UBC Faculty of Forestry rendezésében, a 'Sage Bistro'-ban (volt Faculty Club) megtartott rendezvényen. A nagyszámú 'Adamovich Klán' majd minden tagja, a 'matriárka' Ilikétől a dédunokáig lemenően jelen volt. A Sopron Alumni csoportunk tagjai is szép számban eljöttek tiszteletüket adni volt professzorunk emlékére (Görgényi B és P, Draskóy Gy, Jákóy E és A, Józsa E, Kocsis T, Nagy M, Ötvös I, Porpáczy L, Rétfalvi L és L, Safranyik E, Viszlai J és É valamint fiuk Pános. (Különösképp örvendetes a victoriái lakosok megjelenése nem kis megerőltetés árán). Soproni Családunk több tagja szintén eljött tiszteletét adni (Leskóék lánya Anna, a 'Kozák Klán'-ból Marika Jensen, Mariet-

ta K és Róbert K – az utóbbi, mint rendező és MC is ügyködött, Pásznerék két csemetéje Niki és Trixi, valamint Tuskó Csaba). Sokan voltak az Adamovich gyerekek és unokák baráti köréből jelen, valamint a hosszúéletű 34th Avenue rezidencia volt szomszédai is. A UBC Erdészeti Fakultás részéről egy Associate Dean mondott rövid hivatalos megemlékezést és egy volt diákjából lett neves 'landscape architect' professzor emlékezett meg pályáját László bátyánk erősen befolyásoló hatására. Legmeghatóbb emlékeket kifejező mondatok természetesen Péter fiuktól, Márta, Rita és Andrea lányaiktól eredtek. Mint Kapocs szerkesztő, mindig is unszoltam 'elköltözöttjeink' gyerekeit megszólalásra, mivel azoktól származnak a legeredetibb, legősztinőbb és legmeghatóbb gondolatok. Nos, az Adamovich csemeték kitétek magukért és áthitt mondanivalóik minden megjelentet mélységesen meghatottak. Meg kell említeni Szohner Dane unoka által összeállított vetített album kitűnő voltát, aminek művészeti ihletét apjától, de igen biztosan nagyapjától is örökölhette. Nem lehet kihagyni a bőségesen felszolgált vagy feltalált 'harapnivalók' magyaros ízeit és a mért borok (bár valószínűleg kanadai) jó minőségét sem. (A Szerk.)

Ebéd, 2019 november 12

Mint egyre gyakrabban, a bejelentkezők közül többen elmaradtak, de megjelent olyan is, akit nem vártunk - így lettünk 22-en. Fogyo számaink okán már nem is számíthatunk sokkal több megjelenőre.

-Legelsőnek, a halottak-napján már szokásunkká vált, Grátzet Miklós által működtetett 'Klopacska' monoton hangjával emlékeztünk meg a múlt évi és korábbi halottainkról.

-Kulacs üdvözölte az ebédeinket ritkán látogató Tóth Gézát, aki Vernon, BC-ből repült fel (le?) Vancouverbe, hogy együtt lehessen az ebéden a UBC IV. éves erdész-hallható Steven (Edwin Chapman) nevű unokájával. Büszkén mutatta be a jómegjelenésű fiatalembert, akinek nemcsak nagyapja, hanem apja is erdész végzettségű, Williams Lake, BC-n működik, mint önálló erdőmérnök. Sőt, korábbi felmenőit is latba véve, unokája már a 7. generációs erdész-erdőmérnök a Tóth családfán. A megjelentek nagy tapssal fogadták a bejelentést. -Kulacs felemlítette, hogy Géza volt a zászló-vívó mellette, amikor 1957 októberében végig vonultunk a UBC utcáin a forradalom első évfordulóján (a funkciót Géza a későbbi megemlékezéseken is betöltött).

-K bemutatta Érsek Zoltán dokumentumfilm vendégünket, akivel az előző nap már több órát töltött csoportunkról való beszélgetéssel. É. Zoltán a magyar parlamenti bizottsági elnök (Pánczél K, lásd korábban) kanadai/vancouveri látogatását kihasználva jött beszélgetni több tucat itteni 'diaszpóra személlyel' és ebédünk előtt már végig járta Vancouver Sziget 'magyaros' helyeit. Ebédünk alatt is szinte szünet nélkül fotózott és készített interjút több megjelenttel tervezett 'Határtalan Hűség' c. dokumentumfilmjéhez. (L. Retfalvi - humornak szánva - javasolta, hogy a rólunk szóló résznek adhatja az 'Elvándorolt Alma Mater Maradványai' alcímet).

- Röviden megtárgyaltuk a már korábban megismert jó hírt, hogy az otthoni egyetemi átszervezések már nem tartalmazzák a mi Alma Materünk elmozdítását Sopronból és örömmel könyveltük el, hogy e-mail üzenetünk is közrejátszhatott az ügyben. A jelenlegi átszervezési tervek az állami költségvetésből finanszírozott 'nagy' egyetemek, mint az ELTE, a Debreceni és Szegedi Egyetemek mellett a 'kisebb' egyetemeket a célra alapított 'alapítványok' jövedelmeiből szándékoznak működtetni.

-Szó esett a csoportunk által alapított UBC ösztöndíjakról, amelyek nyertesait az Erdész Fakultás egy színes pamflét keretében mutatja be. Hiányoztak viszont a kiadványból a Horváth Sándor és Kozák Antal által alapított ösztöndíjak, amiket szeretnénk ha hasonló módon mutatnák be a jövőben.

-Rétfalvi üzenetet kapott Komlóssy Jósokától, hogy az Országos Erdészeti Egyesület erdélyi vándorgyűlésén előadást tartott a 'Sopron Alumni' teljesítményéről, amiben a kanadai nagykövet

asszony magasztos véleményét idézte csoportunkról. - Megemlítette Nagy István agrárminiszter bejelentését, hogy Magyarországon 2 millió, főleg tölgy és bükk csemetét terveznek ültetni komoly összegű állami támogatással, a 'karbon semlegeség' 2050-re való elérése érdekében. -Kért 'emlék hozzájárulásokat' Nagy Géza, Ronyecz József és Pendl Ferenc-el kapcsolatban a Kapocs 'Emlékmorzsa' rovatának folytatásához. -A posta visszahozta a Huszár Karcsi-nak küldött Kapocs lapot, 'Vacant - Unable to forward' üzenettel. (november 15-én tudta meg a szomorú hírt az interneten, hogy Karcsi 2019 április 29-én elhalálozott. A Szerk.). -Rendkívüli örömeink adott kifejezést, amikor kérdésére, hogy ki lehetett az a volt II. éves diák, akivel együtt volt Siezenheimben (és akinek általa vélt identitását több itteni volt II. éves kétségbe vonta), Tóth Géza előjött a Szommer Jóska névvel, ami helyrehozta memoriáját. Igen, az emlékezet néha csali!

-Ittlétének egyik utaló aktusaként Érsek Zoltán megajándékozta a csoportot három üveg otthonról hozott Soproni Kékfrankos vörösborral, amiket közös elhatározással meghagytunk a decemberi ebédre. (A Szerk.)

Karácsonyi Ebéd, 2019 december 10

Szép számmal jött össze a társaság, úgy harminc körül. A Nanaimoiak közül is sokan jöttek. Az ebéd a szokásos volt, de az asztalokat szépen terítették meg, még boros poharak is voltak, hogy megihassuk a bort, ami a múlt hónapból megmaradt.

-Kulacs kapott üdvözlőlevelet néhány diáktársunktól, akik nem tudtak eljönni, valamint korábbi politikus látogatóunktól Pánczél Károlytól, majd aláírásra körbeadott néhány karácsonyi üdvözlő lapot, amit viszonzásul postáni fog. -Szamosi Gabi házi készítésű lekvárja lett kisorsolva ajándékként. -Héder Pista barátnője és Pintér Laci lett a két nyertes. -Az otthoniak nagyon szeretik törőneteinket a Kapocsban. -Az idei soproni tanévnyitó ünnepségre több 'volt harmadéves' utazott haza 'Gyémánt-diplomázásuk' alkalmából. -Tamási Miklós (Tabaki) második könyve is megjelent már otthon, rólunk szól a java része. -Sopronban megtaláltuk selmeci tablókat 150 évre visszamenőleg. Sok érdekes keresztnév is van rajtuk. Balek keresztnéket ma is tartanak Sopronban és Kulacs felolvasott egy hosszú listát a nevekből.

-Rétfalvi bejelentette, hogy neje nem tud résztvenni az ebéden, mert balesetben balkarja válban és csuklóban törést szenvedett. -A Nyugat Európában élő soproni diákok megint terveznek egy összejövetelt jövő év pünkösdjén Konzanz, Németországban. -Több újabb olvasott, számunkra közérdekű könyvről (Márta Mihály: Reflections; Orlóci László: Looking back - A life of statistical ecology; R. Duchesne: Canada in Decay; R. Eatwell and M. Goodwin: National Populism - The Revolt Against Liberal Democracy;

P. Deneen: Why Liberalism Failed) számolt be. Legérdekeltőbb olvasmánya pedig a Scientific American magazinban (Nov. 2019, pp. 72-77) megjelent cikk volt, amiben szerzője, egy Tufts University matematika professor azt mutatja be, hogy a 'szabadkereskedelem' alapján történő üzleti tevékenység a vilá-

gon előforduló javak egyenlőtlen elosztásához vezet, ami a fizika törvényein alapszik és hogy matematikailag könnyen kimutatható. Ha nem lenne állami beavatkozás a javak elosztásában a végkifejlet maximum egyenlőtlenség lenne. (A Szerk. és Görgényi Béla).

Horvath Cz Emil megemlékezés, 2020 január 4

A memorial for Emil Czillinger-Horvath was held on Saturday January 4, 2020 at 2pm at McCall Gardens in Victoria. Rev. Deborah Redman officiated. Emil Czillinger-Horvath Jr. spoke on behalf of the family, and Lehel Propaczy and Tibor Jando spoke on behalf of Sopron Alumni. A video tribute was played, and Sopron Alumni sang a memorial song.

Approximately 50 people attended. Sopron Alumni attendees included: Isabel and Charlie Jancsik, Tibor Jando, John and Marika Kurucz, Lehel Propaczy, son Marc, daughter Laura, Laszlo and Elizabeth Safranyik, Gabor Szamosi, Joseph and Agnes Takacs, Paul and Sharon Varga, John Viszlai. (E. Czillinger-Horvath Jr.)

Ebéd, 2020 január 21

A zord téli időjárás okán rendhagyó módon egy hét késéssel, a hó harmadik keddjén tartottuk meg 2020 első közös ebédünket. Annak ellenére, hogy két olyan hölgy társunk is megjelent, akiket ritkán látunk ebédeinken, csupán 14-en jöttünk össze.

-Kulacs kezdte a beszélgetést, azon reményét kifejezve, hogy az alacsony számú részvétel a rossz időjárás miatti eltolódásra fogható. (Fogyó számunk már csak azért sem játszhatott szerepet, mert csoportunk újabb eltávozottai nem voltak rendszeres résztvevői ebédeinknek). -Elsőnek felemlítette, hogy ezen évvel belezdöttünk 'kanadai létünk' hatvan negyedik évébe. -Bemutatta ifj. Sarkady Sándor legújabb 'Légi események Sopron vármegyében – Bombatámadások a leghűségesebb város ellen (1944-45)' c. kötetét. Bámulatának adott kifejezést a könyv aprólékos történelmi munkát megkövetelő tartalmáról, aminek nagy részét, főleg a fényképeket az USA Hadtörténelmi Múzeumán keresztül szerezte be. Az általunk jól ismert és tisztelt szerző ezen kötete a 15. kiadása sorban. Az általa tanulmányozott 'selmeci hagyományok' részletei és azok bemutatása az Erdészeti Kar tanrendjén belül, a közelmúlt mulasztásait is próbálja helyrehozni. -Az Egyetem botanikus kertben megtalálták a régen betemetett Erzsébet forrást és tervezik azt rekonstruálni eredeti formájában 'Sisi' (Erzsébet királyné) szobrával együtt. -Érsek Zoltán készülő filmjéhez próbálták megszólaltatni a jelenlegi kanadai miniszterelnököt, mivelhogy nagyapja James Sinclair fontos szerepet játszott 1957-es idejöttünkben.

-JákoyE felhívta figyelmünket egy Youtube-on látott programra, amelyben egy történész és két világot látott orvos kollegája tárgyalt a 'Trianoi tragédiát' és az arra való kellő megemlékezést. -A témához hozzászólva Kulacs és Rétfalvi is hangsúlyozta a megemlékezés fontosságát és hogy annak bármely formája ne veszélyeztesse a mai kormány által elért és folytatott jó viszonyt érintett szomszédainkkal (főleg a V4-ek csoport közreműködését) Magyarország érdekeinek hosszúlejratú hasznára.

-RétfalviL jó ötletnek talált egy Jákóyhoz címzett e-mail diszkurzusban említett javaslatot, hogy viseljünk fekete szalagot, esetleg magyar kokárdával díszítve a zakóknak hajtókáján és ha valaki rákérdez annak okára, akkor elmondhatjuk bánatunkat. -Továbbá megemlítette, hogy az 'európai soproniak' ezévi találkozója a németországi Konstanzban lesz megtartva június 5-8 között Donáth Gyurka és Herczeg Bandi rendezésében és mindenkit biztatott a részvételben.

-KocsisT bejelentette, hogy a helyi Magyar Alkonzulátus fogadást tart január 27-én Ódor Bálint nagykövet turnusának befejeztével kapcsolatban, amelyre Sopron Alumni társaságunk meghívást kapott. (A Szerk.)

Búcsú találkozás Ódor Bálinttal, 2020 január 27

Ódor Bálint, Magyarország kanadai nagykövete kérte a találko-

zást csoportunkkal, hogy elbucszúhasson megbízatásának letelte alkalmából. Török Tamás, vancouveri magyar konzul irodájában megrendezett fogadáson DraskóyGy, GörgényiB, HajdúCs, JákoE, KocsisT, RétfalviL és TimárJ töltöttek el két kellemes órát tisztelt barátainkkal barátságos beszélgetéssel. Mindkét diplomát itteni korai éveink érdekelték s a 'soproniak' szívesen idézték vissza a múltat, többnyire annak humoros oldalait hangsúlyozva. Csoportunk megajándékozta távozó barátunkat az elnökünk szavaival dedikált („Mi a soproni erdészek szívből köszönjük dr. Ódor Bálintnak szülőhazánk példamutató képviselőjét, a kanadai magyarok szolgálatát és a velünk kialakított baráti kapcsolatot. Isten áldását kérjük további életútjára, kísérje mindig tradicionális erdész üdvözlőletink: 'Jó szerencsét', mint kifogyhatatlan útravalót! Dr. Grátzer Miklós elnök, Sopron/Vancouver Alumni”) 'Sopron Chronicles' c. könyv egy példányával. Kérdésünkre következő megbízatásával kapcsolatban most nem volt alkalma válaszolni, de idővel tudatja azt velünk. A könyv átadásakor RétfalviL felidézte korábbi viccek szánt szavait, hogy talán büntetésként értelmezhető hosszú itteni megbízatása, mivel Kanada geopolitikai szempontból nem tekinthető fajsúlyos országnak, de komolyan véve Kanada fontos ország az otthoniaknak, mert itt van a szóránymagyarság egyik centruma, no és hogy mi, a Sopron Alumni is itt vagyunk találhatók. (A Szerk.)

Ebéd, 2020 február 11

Csupán három hét telt el legutóbbi ebédünk óta, hogy helyrehozzuk megszokott, a hó második keddjén tartott találkánkat. Sajnos Grátzer Miklós elnökünk nem tudott jelen lenni korábbi egészségügy bajainak kiújulása okán, pedig már hotel rezervációja is meg volt és náluk látogató fiát is el akarta hozni bemutatni a társaságnak. Megint kevesen voltunk (15-en), de megjelentek Vancouver Szigetről Takács Jóska és Ági, Jandó Tibor és Szamosi Gábor, mind Takácsék lányának (aki sajnos nem maradt az ebédre) autójában érkezve. Ebédünk az szokásos szendvicsek voltak, de meglepetésként talán még 'becsínált levesnek' is nevezhető frissen készült krumplilevest is kaptunk.

-Elnökünk hiányában megint Rétfalvi Lászlóra hárult a beszélgetés elkezdése. -Elsőnek üdvözölte ezúttal egyedüli hölgy résztvevőnket, Takács Ágit. -Beszámolt részletesen az előző napon Kulacstól hallott problémákról és hogy szerinte Kulacs életkedve, valamint szellemi munkabírása semmiben sem károsult. Orvosaival meg van elégedve és otthon a lehető legjobb ellátásban részesül. Hiányunk nekünk annyira, mint ahogy ő hiányzik nekünk! -Megemlítette Illyés Béni kérését - a Soproni Egyetem nevében - ellenőrizni a küldött gyémantoklevél várományos volt II. évesek névlistáját. Sajnos, akiről otthon nem tudnak, nekünk sincsenek adataink.

-Az otthoni hírekben újabban több említés történt az országfásítás felgyosításáról. A mostani 6500 ha, ami az ország területének 21%-át teszi ki, az erdősített területeket 27%-ra szándékoznak növelni 2500 ha új telepítéssel. Nagy hangsúlyt fektetnek az erdők gazdasági fontosságára mellett, a hal- és vadállományok, mint természeti erőforrások megóvására és fenntartására. Ösztönzik a

mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas területek erdősítésre való felhasználását. (Felmerült a kérdés bennünk, hogy a kevésbé termékeny területek mennyire alkalmasak jó minőségű erdők létrehozására). Az 2030-ig tartó erdősítési stratégia célja, hogy az erdősítések többségét magán cégek végezzék el hathatós állami támogatással. A jövőben Szentpéteri Sándor erdőmérnök felel a magyar erdőkért az agrártárcaánál 'helyettes államtitkárként'. - Röviden beszámolt a Sopron Alumni számára rendezett fogadásról a Magyar Alkonzuláton, ahol elbúcsúztunk posztjáról távozó barátunktól, Ódor Bálint nagykövettől. -Megemlítette, hogy aznap reggel kapott Veszely Ferenc költő barátunktól - e-mail üzenetben - egy 'fájdalmas fohászt' a Trianonnal elkövetett égbekiáltó igazságtalanságért és hogy a döntés egy halálos ítélettel volt egyenlő. -Megjegyezte, hogy az ítélet nem lett végrehajtva, mert Magyarország ma is van! A múlt havi ebédünkön megemlített 'megemlékezési mód'-ot szomszédainkhoz való jó viszonyunk megtartása érdekében számunkra elegendőnek tartja.

-JákóE felemlítette a 'Visegrádi4-ek' fontosságát és hogy a mostani jó viszony merőben eltér a korábbi évektől. Látott egy programot (You-tube) Magyarország területének történelmi alakulásáról, amit Ny-Európában már el akarnak felejteni. -HajdúCs hozzászólásában megjegyezte, hogy 'kijöttünk' (1956-ban) az országnak csupán 12% volt erdő. - Otthon sok felfordulás van az utóbbi (helyhatósági) választások óta, sok ócsárlás folyik az újságokban a politikusok között. - Javasolta, hogy akinek van magyar állampolgársága az szavazzon a következő választáson.

Ebéd – 2020 március 10

-RétfalviL megemlítette, Magyarország szomszédjaival való jó kapcsolatának egyik eredményeként a friss hírt, hogy Tompán (ahol van a Beliczay István által alapított Soproni Emlékerdő is található) szerb 'barataink' buszokkal elszállították az ott gyülekező és fenyegetően demonstráló nagy migráns tömeget országuk déli részébe. (A Szerk. és GB)

Talán már unalmas hallani sajnálkozásainkat fogyó számunkról és fogyó energiánkról, de beszédtemáinkban ezek a leggyakrabban elhangzott gondolatok. Szervező titkárunk minden próbálkozása ellenére ezen alkalomra csupán kilencen jelentünk meg (öt a volt 'balek' évfolyamról, kettő a másodévről, egy volt III. évfolyamos és egy 'Soproni családtag'), viszont mindannyian hangoztattuk, hogy nem szabad egy havi találkozót se kihagyni, mert az a 'végét' jelentené rendszeres összejöveteleinknek. Silány számunk ezen ebéden kevésbé magyarázható. Múlt évben ilyenkor 30-an jöttünk össze, ami jóval az átlag felett volt, de akkor talán a

zord időjárás miatt kimaradt februári ebédet próbáltuk 'helyrehozni', most viszont jó volt az időjárás is és múlt évi 'eltávozottaink' sem a megszokott megjelenők közül valók voltak. Talán a világon formálódó 'koronavírus' veszedelem tartott többet el a résztvevéstől? Lehet, mert a Magyarországról múlt héten visszaérkező Szabó Gyurka a londoni átszállásnál a személynél mellett üresen találta a korábbiakban (évenként kétszeres utjai alkalmából) utazókkal tömött termet. Hát, meg is tárgyaltuk a témát részletesen és közös nevezőre jutottunk, hogy illik félni, de nem kell megijedni, mert mint minden ez is el fog múlni! A továbbiakban sem tartottuk be összejöveteleink korábbi formális folyamatát, hanem csak szabadon mondtuk el egymásnak gondolatainkat, úgy ahogy azok merültek fel az eszmecserék folytán. -Rétfalvi beszámolt az előző napon Kulacstól hallott 'egészségügyi' helyzetről, ezúttal rövidebben, hogy eleget tegyen KocsisT ellenvetéseinek s közösen megállapodtunk, hogy nem vesszük hangrögzítőre egyik felemlített támadást sem. Emiatt sajnálatát fejezte ki, hogy a korábbi visszajelzések alapján nagyon is szívesen vett beszélgetéseink körbeküldött hangfelvételei ezen alkalommal nem szolgálhatja a szélesebbkörű kapcsolattartást Sopron Alumni körünkben. -Felkérte érvényben levő magyar útlevelel rendelkező társait, hogy adják aláírásukat a nemzeti-regio.hu internet portálon a Székely Nemzeti Tanács által kezdeményezett petícióra, hogy az Európai Parlament/Bizottság fontolóra vegye a nemzeti kisebbségi ügyek hathatós és pénzügyi támogatását. -TuskóCs hangot adott elégedetlenségének, hogy találkozásainkon felemlített publikációk, főleg az otthon megjelentek elérhetőségéről nem adunk/kapunk elegendő információt. Szintén felvetette a Kapocs lapunk internetes elérhetőségének lehetőségét. (A Szerk.)

Bela Gorgenyi: **Letters to my family** (folytatás a oldalról)

Dear Dad. Sopron, September 26

I just received your address from home. Hopefully, you will be able to relax and have a good rest. Please write, let me know how things are down south in Gyula. What sort of people are living around there?

I just discovered a bit of local history here. Our neighbourhood, around Templom St., Kolostor St. and Új St. used to be the pearl of Sopron. Every house is a historic monument. Most of them were built about 400-500 years ago. Templom St is still kept in good shape, the new Mining Museum will be established in the Eszterhazy Palace, the Wesselényi Palace is the office of the Experimental Forest Laboratory. However, the other two streets are terrible. After the war they relocated a lot of families from the edge of town into these buildings. There is no maintenance, everything is neglected. The walls have no plaster left on, the windows are still boarded up. There is garbage everywhere, just like if they were living in the Middle Ages. I don't know what foreign visitors would say about this place, or even the native ones, they could not be too proud of this 'achievement' either.

Please write soon, I understand you have only a few more days' vacation left after you get this letter. Maybe you could ask for an extension. Stay as long as you can, so that you can regain your strength before you return to work.

I am OK here, getting used to the new life. I had a tooth ache for a few days, this morning I managed to pull the tooth out myself. No big loss, I still have 33 left. Most people have 32, I started with 34!

I have to go and have dinner now. It is not easy to sleep with an empty stomach. I wish all the best to the relatives and to you. Öcsi

My father worked for a pharmaceutical company as a bookkeeper and had a near nervous breakdown. The pressure was very intense to accommodate all the wishes of the 'insiders' and the political directives. He was given the chance to take some time off. He chose a small town in the south of Hungary where he had some distant relatives. He stayed in a government run resthome. Our contact address was the relative's home. It took a long time, about a month before he managed to get home and start working again, for a different pharmaceutical company. Our neighbour, an engineer/architect, worked on the design and construction of the Pioneer Railway in the hills of Buda, a Party sponsored project that was to celebrate the children. the youngest members of the communist youth organisations. When he refused some directives that he considered unethical and dangerous from a safety point of view, he was declared mentally unfit for his job and sent to an insane asylum, where he committed suicide by jumping out of a

top story window. This was life in Paradise, in the Promised Land of communism.

Dear Mum! Sopron, October 1. (Post card)

I expect that by the time this letter arrives at home I will have received your parcel. We sure need the good stuff.

What happened to Dad? Just like he has forgotten that there is a town called Sopron. I hope he is OK. How much longer will he be staying there?

The weather is really great here, a late fall. From the newspapers I see you have a lot of rain and wind around Budapest.

What's with Lajos? I hoped he would write, but so far nothing. I don't have time to write to him separately, but he could keep me up-to-date about what's happening in our glorious capital city.

We went to the movies, saw the 'Dinner celebration', it is definitely a good film. Why haven't they done films like this before? May be the movie industry can catch up to the twentieth century! Now we have a radio in our common room, we can go down and listen to some music.

I heard a new quip about the food they feed us: "If it did not refuse to go down, it will not refuse to exit". Many kisses to everyone, Ócsi

My dear Parents! Sopron, October 6.

I thought everybody skipped out of the country! Your letters take forever to get here. Sometimes even a week and a half. Are we in Sopron so far away? If I have time, I'll write twice a week. Right now we are getting ready for the Balek Ball. Boy, they know how to keep us hopping. After so many years, now a balek is called a Balek again, and the Balek Ball is a Balek Ball, not just the celebration of the first year students. I heard, even a year ago there were some 'special' students who objected to the Balek designation. Looks like the traditions may be reintroduced without threatening the security of the Nation. We just found out that the baleks have to organise the Ball, but the slogan is: 'Balek Kuscschsch'. This is the first of the 'Ten Commandments' to keep the baleks on the true path to wisdom. Actually, the first three commandments are the same! Unfortunately, the student organisation, the DISZ, will be collecting and handling the money. Hopefully, within a year or two, the traditions of the old system will be re-established.

I attached the invitation, it looks good, everybody is expecting a lot from us, hopefully it will be a good Ball. We are planning a traditional 'Sing along' of old student songs and an 'after-party city re-organisation'. This will depend on how foggy the morning will be, otherwise we may get caught. What do these words mean? There isn't enough time to explain them here, I will tell you about them after I gain some first hand experience before I see you next. The parcel arrived on Saturday. The jam jar did not break this time, we enjoyed it. Many thanks. Slowly, you could send me some of the other goods as well, my winter coat, my boots, some long socks. Maybe you could send my ski pants. Did you manage to get enough wood and coal for the winter?

We could do with some heating in our rooms now, but they say, it will start on the fifteenth. We do not even have stovepipes in our room yet, to connect the stove to the chimney. Did you manage to sell the old motorbike? Did that guy from Kisoroszi show up? Maybe you should write to him. The other day there was an ad in the paper, somebody looking just for that model. They said they would buy any number, unfortunately the paper is gone, I did not write down the address. Maybe you could contact the paper's office, it was the Hungarian Nation. The letter I sent to Gyula hasn't arrived yet? Please, write more often. All the best, Ócsi

PS. Mum! I am sending home this pair of underpants. Could you 'nurse' it back to life for me? We just heard, there are some new restrictions on railway travelling. What is it all about? We cannot get a straight answer from anyone

The Ball was a success. It was a venue for the families of the city to introduce their young ladies to prospective suitors, who may become a good match some four or five years down the road. If they were lucky, they might meet one of the older students who would be available at an earlier date. Some of the

students in first year were quick to find girlfriends, some had acquaintances, family ties - all the help we outsiders were missing. I had my eye on a pretty young girl I had seen on the street, but did not have the courage to stop her and ask her to come to the Ball. I had seen her a number of times, she smiled but hurried away, not showing any interest in speaking to a stranger. I was most surprised when she showed up at the door. I was designated to check the tickets and later on to act as a security person in case there may be some trouble. I still have the armband I wore, a white ribbon with a big letter R embroidered on it in green thread for the word 'Rendező' (Organiser). During the evening I tried to dance with my young lady but after a few turns older students cut in, time after time. I knew that I had no idea how to dance, never the less this was a bit too much until somebody explained to me, that I was a Balek and I had to bow my head to the actions of the Firmas. It did not go over too well, but I just had to give up.

Otherwise the evening went well, there were no skirmishes, no loudmouthed confrontations between hotheads. The drinking was saved for after the dance, when the families left and we, the Baleks could be given some lessons in the traditional student songs. There are some beautiful tunes and words in the repertoire, all dating back to the longgone years when the University was in Selmec, a town now in Slovakia. They are sung at many occasions. Our introduction to them was a first. Because they were forbidden for many years, they could be sung only at secret gatherings. Our sing-song was the first sign of the changes to come. We were not aware of this at the time.

One other tradition was to go late at night and move park benches, street signs, plants and anything else movable around a bit so that the plebs of the city would know the next morning that the students had a good evening and enjoyed themselves. I do not remember participating in any of the pranks. It was a surprise though next morning to see that the famous statue of the swan got fully feathered and ready to face the coming winter. A bit of glue and a pillow made the bird comfortable until the city fathers decided to 'correct' its good fortune and left it bare and shivering, waiting for another hot headed, happy crowd. The swan was close to the university campus and the feathering had happened on many occasions in the past. Budapest, November 1.

I wrote the attached letter over a week ago. Because of what happened in the whole country, the post offices were not open, I could not mail it from Sopron. I am in Budapest today, I will try to mail it from here. I haven't met anyone I know yet in this big city. We are OK, if there is a chance, I will come and visit you before going back to Sopron. If not, I will still try to come home on the seventh. So far there was no fighting in Sopron, not even a rifle shot. Don't worry about me! My kisses to you all, Ócsi

I will try to sort out the events at the end.

My Dear Parents! Sopron, October 23.

I do not know where to start! You probably know from the newspapers and the radio, that the youth of the Nation is 'Talking', voicing its opinion. Yes, it is talking and acting! First it was in Szeged, then in Pest, then in Pécs, and now we in Sopron are 'Talking'. I sent a copy of the Memorandum we issued in a separate envelope. Times are like what we learnt about the 'Ides of March', March of 1848.

It seemed that all enthusiasm has been weaned out of us but the happenings of yesterday and today shows that it did not turn out so. If anything, we proved the exact opposite. We started to hear about some new developments on Saturday and Sunday, but it was Monday that we got a copy of the Memorandum with a list of demands. Three o'clock in the afternoon everybody at the university gathered for the first meeting of the Student Parliament. Even the professors stayed with us until close to eleven o'clock that night. Every item was debated calmly, with decorum, pro and contra points of view were supported by sound arguments, underlined with stories from the student's personal lives. It showed that we behaved like parliamentarians, because we listened quietly through the

HÍREK / KÖZLEMÉNYEK

“2019 augusztus 23-án meglátogattuk a **Roller Kálmán forrást** Borsodnádason. A Polgármester (1974-ben végzett Erdőmérnök) szívesen fogadott, terepjáró autót vezetővel, és helyi szakembert adott a forrás látogatására. Ajánlom, hogy mások is kövessék a hivatalos szerveken keresztüli eljárást, mivel nincsenek jelek a forráshoz. Sok mindent láttunk, hallottunk, tanultunk Borsodnádásd múltjáról, de ez már más témakör. Jó szerencsét - Üdv az erdősznek”. (*Viszlai János és Éva, 2019 szept. 12.*)

„A legutóbbi **Országos Erdészeti Egyesület** vándorgyűlésén Gyergyó Alfaluban ‘Haza szeretet, Szakma szeretet, Bajtársi asság’ címen **előadást** tartottam. Sülypont a mi kanadai tevékenységünk. A cím értelmében a mi életünk történelmi megvilágítása volt. Kihangsúlyoztam Kanada jelenlegi budapesti nagykövetségének azt a nyilvánosan tett kijelentését, ami szerint: Kanada történelmében még soha nem adott egyetlen bevándorolt népcsoport sem annyit mint mi, a Soproniak. A következő napokban ismét több országos rendezvényen veszek részt. Én mindenkor és mindenütt a Soproni Almamater fia vagyok és maradok - amíg csak élek”. (*Komlóssy József alias Medve, 2019 november 8.*)

Könyvajánló

2019. szeptember 7-én bemutatták **Vörös Ákos** ‘Becsülettel a hazáért’ c. kötetét. A könyv az 1919-es Tanácsköztársaság soproni és Sopron környéki áldozatainak állít emléket. Becsülettel a hazáért – ez a felirat állt 1948-ig Szántó Róbert és Fennesz Rezső síremlékén. Az emlékművet 1922-ben emelték a Szent Mihály temetőben, Szántó Róbert főhadnagy, és Fennesz Rezső cukorgyári vegyész pedig a Tanácsköztársaság áldozatai voltak. A szombaton bemutatott kötet rájuk, és társaikra emlékezik. A szerző szerint ugyanis az emlékezés és az emlékeztetés a történelem része, és így további hasonló eseményeket is meg lehet előzni, hiszen azok, akik nem emlékeznek a múltra, arra ítéltetnek, hogy újra átéljék azt.

A könyvbemutatón Dr. Farkas Ciprián, városi tanácsnok

(*jelenleg polgármester -A Szerk.*) beszédében elmondta: emlékezni kell és szükséges, hiszen Sopron megtapasztalta, milyen az igazi diktatúra, azonban a város, és az itt élők nem felejtettek, majd Sopron korábbi polgármesterének, Thurner Mihály gondolataival zárta köszöntőjét: „Tanítsátok meg gyerekeiteket itt, az önfeláldozásnak hősi vérrrel felavatott helyén, hogy a gyűlölet az önzés bűne, a szeretet az önzetlenség erénye. Gyűlölet gyengít, szeretet erősít. Az önfeláldozásig menő felebaráti szeretet mentette meg ezer sebből vérző nemzetünket a vörös rémuralomtól, és ez a szeretet fogja visszaszerezni Magyarország régi nagyságát és dicsőségét.”

A kötetet Dr. Ifj. Sarkady Sándor, a Soproni Egyetem tudományos kutatója lektorálta és mutatta be a jelenlévőknek. Kiemelte: nagy a felelőssége a mai nemzedéknek, a tanároknak, hogy megismertessék a mai diákokkal Sopron szűkebb történelmét, egy olyan korszakot, ami kevésbé ismert a mai generáció előtt. (*ex sopronmedia.hu*)

Két könyvajándékkal leptek meg Sopron Alumni Orlóciék London, ON-ból. **Orlóci László** ‘Looking back. A life of statistical ecology’ c. 2019-ben angolul megjelent könyvét, mint ‘második bővített kiadást’ kíváncsian vártam mert az életútjának leírásának ígérkezett. A rövid 45 oldalas könyv viszont igen szűkszavú életének mozzanatairól s lapjainak többségét a ‘sztatistikai ökológia’ tárgy köruralja. Az életútról való részletek hiányát valamelyest kompenzálja a lehetőség, hogy nyerjünk kevés rálátást környezetünk matematikai kifejezőmódjaira.

A részletek viszont nem hiányoznak **Mihály Márta** ‘Reflections’ című, szintén angol nyelven, 2016-ban megjelent könyvéből. A 330 oldalon a szerző, korábbi írásaiból megszokott érzékletes és képletes szavakban mutatja be közös életük történetét, amik sokban a férj tudományos kutatásaival kapcsolatos gyakori utazásokon megismert tájakról, barátokról és élményekről szólnak. Mindkét könyvet lányuknak és két unokájuknak dedikálták. Elérhető a ‘Scada Publishing, Canada. Online Edition’ oldalon. (*A Szerk.*)

Kedves László! Elnézésemért kérem hallgatásomért, de igyekszem válaszolni kérdéseidre.

Unokám neve **Stephen Edwin Chipman**, Williams Lake-i születésű. Negyedéves egyetemi hallgatója az Erdőmérnöki Karnak a UBC-in, lesz még neki egy éve, hogy megszerezze az oklevelét. Apja is erdőmérnök, hosszú út után. Először megszerezte a diplomáját erdőszeti technológiából majd dolgozott egy pár évet és a UBC-n megszerezte az erdőszeti tudományok oklevelét, majd közel 10 év múlva megszerezte az erdőmérnöki diplomáját is. Önálló erdőmérnök Williams Lake, BC-ben. (*Tóth Géza.*)

Marton (Marty) Marko is the winner of the 2020 Post-secondary Teacher of the Year. Marty Marko is an Associate Professor of German in the Department of World Languages at the University of Montana (UM), where he has taught for 13 years. His areas of instruction and research include: language pedagogy, German culture and literature, film studies, and environmental humanities. Marty currently directs the first-year German language program at UM and is on the Faculty Advisory Board of UM’s Davidson Honor College. He has been an active member of the Montana Association of Language Teachers (MALT)

since his arrival at UM in the fall of 2006 and for several years was the editor of our former publication, the MALT Bulletin. Through his engagement with MALT, Marty has served as a liaison between World Languages at UM and instructors and programs at schools throughout Montana. He has been involved in UM’s Foreign Language Day, which hosts hundreds of Montana high school students and their teachers with open classrooms, special lectures, and language/culture-based activities. Marty has also been active in reaching out to schools and programs across Montana in collaborative efforts on behalf of the University of

Montana. He has been an instructor, advisor, and mentor to many current Montana teachers – in German and in other fields. Marty looks forward to continuing his collaboration with Montana educators and MALT toward excellence in language teaching and learning at all levels as well as supporting vital connections between teachers, administrators, and students across the state and region. (*News-MALT home page*).

□
(*Tisztelt Főszerkesztő! Ezt hozzáadhatod a Marci fiunkról szóló hírhez*). A nyelvtanítás mellett orosz nyelvtanár kollegájával együtt vállalkozott az ‘Európai Történelem’ című diplomantárgyai közül egyet tanítani ‘Bevezetés Európa történelméhez’ (Introduction to European History) címen. Ennek több jelentőséget tulajdoníthatunk, mint magyarok. Ellensúlyozhatja a szokásos magyarelles nézeteket és biztosíthatja, hogy az ‘56-os Forradalmunk méltó megemlékezésben részesül. Mert ugye az mind szép és hazafias, hogy mi egymásnak emlegetjük, de az talán fontosabb, hogy mások is tudjanak róla, nehogy Trianon megismétlődjön! Inkább prédikálj a pogányoknak mint a hívőknek – (rather preach to the heathens than to the quire!)

□
Mikor Brigitta lányunk Seattle-ba költözött a 90-es évek elején egyik szomszédja - mint kisült - Tártsy-Hornoch unokája volt. Brigitta a névről gyanította, hogy valami köze van a magyarokhoz, így elmondta neki, hogy ki és mi. Pár évvel ezelőtt megfelelő középiskolát keresve fiának, meghallgatták a Bush High Schoolban két ‘Tártsy-Hornoch’ nevű diák előadását iskolájuk előnyeiről. A fiúk nagyon meglepődtek, mikor Brigitta felemlítette nekik, hogy tudja ki volt a dédapjuk és hogy járt is Sopronban, Kicsi ez a Világ! (*Markó Imre, 2020 február 24, Eugen, OR*)

Március 15. alkalmából Magyarország Köztársasági Elnöke kitüntetések adományozott. A kitüntetettek közt van Sopron Alumni szervező titkáruk, **Kocsis Tibor** is.

“az 1956-ban Kanadába emigrált egykori soproni erdőmérnök-hallgatók alumni csoportjának vezetőjeként végzett aktív közösség-szervező munkája elismeréseként Kocsis Tibor nyugalmazott erdőmérnök, a vancouveri University of British Columbia a Faculty of Forestry alumni magyar csoportjának vezetője részére, a **MAGYAR EZÜST ÉRDEMKERESZT** polgári tagozata kitüntetést adományozom. Áder János, Budapest, 2020. március 3”
indoklás alapján. A felterjesztés körülménye nem ismeretes Sopron Alumni körünkben, de lankadatlan munkájáért Tibor kiérdemelte az elismerést. Gratulálunk! (*A Szerk.*)

Elhunyt Soproni Családtagok

Veronika **Kassay**, 81, widow of Sopron Alumnus Viktor Kassay passed away on September 30, 2019 after a long illness in Vancouver, BC. She is survived by her three children (Zoltán Benkő, Klára Benkő and Krisztina Kassay), stepchildren Katalin Kassay, Bonnie Kassay, their spouses and seven grandchildren.

□
Mary **Németh**, wife of Sopron Alumnus József Németh passed away after a lengthy illness on March 15, 2020 in Victoria, BC. She is survived by her husband, son Joseph and daughter Annamaria.

Ösztöndíj hírek

A ‘Sopron Alumni Scholarship’ idei nyertese **Dervyn Thorson**, a UBC Erdész Kar (Természet védelmi program) III. éves hallgatója a következő sorokban köszöni meg a díjat: „It is with great thanks and humility that I accept the award. It is an honor to be acknowledged for my academic achievement in forestry by you. Your assistance with my tuition is greatly appreciated. Thank you for your contribution to my schooling and helping me on my path towards my future”. A köszönő leveleket mindig megválaszolom nevünkben egy kis magyarázattal, hogy kik vagyunk (voltunk?). (*Grátzer Miklós*)

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.

Szerkesztő: Rétfalvi László, 4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca),

S O P R O N A L U M N I

Adamovich László 1921-2019	Gerencsér László 1914-1976	Kováts István 192?-2010	Rupf László 1937-2019
Ambach Mihály 1938-2015	Göögös Ferenc 1938-1972	Kováts (Erdős) Márta 1934-1967	Safranyik László
Andódy Edit 1932-1993	Görgényi Béla	Kováts Miklós	Salamon Marion 1911-1990
André Béla	Grátzer Miklós	Kozák Antal 1936-2017	Sebestyén László 1923-1995
Apt Kamill	Grozdiits György 1936-2017	Krajczár Ernő 1932-2017	Selmeczi György
Apt Ödön 1901-1990	Gyöngyösi Sándor	Krétai Ernő 1933-1995	Simon József 1937-2019
Apt Ödön 1934-2019	Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989	Kurucz Ferenc	Sinka Gyula
Bajzák Dénes	Háhn Fülöp	Kurucz János	Sivák Béla 1935-2005
Bakó József 1935-2018	Hajdú Csaba	Leskó György 1933-2018	Skorka Mihály 1935-1992
Bakonyi Nándor	Héder István	Leskó (Rácz) Anna	Soós József 1930-2014
Bakos Tibor 1935-2010	Héjja Anna 1936-2019	Lovrics (Somogyi-Tóth) Eszter 1936-2012	Spándli Imre
Balatinecz János 1937-2017	Héjjas József	Magasi László	Spuriga István 1934-1977
Balpataki György 1938-2009	Héjjas (Bernsdorfer)Katalin	Major Richárd 1929-2017	Szablya János 1924-2005
Bándi Péter	Herczeg Endre	Markó Imre	Szabó György
Barabás József	Hidasi István	Márkus Gábor 1937-199?	Szabó Tivadar
Baraksó János	Hirczy Béla 1933-2016	Matolcsi Géza. 1936-2019	Szalamín Gábor
Baranyay József 1922-1974	Hokhold Ferenc 1923-2015	Medveczky Lajos 1910-1989	Szalkai András
Bátay János 1928-?	Homoky István 1929-2013	Molnár József	Szalkai (Somogyi) Eszter 1927-2015
Báthy István	Horváth Cz.Emil 1934-2019	Must (Hankovsky) Éva	Szamosi Gábor
Bella Imre	Horváth István 1934-2010	Nagy Géza 1933-1991	Szántai Ferenc
Benkő Géza	Horváth Otto 1926-1984	Nagy (Link) Magda 1930-2006	Szanyi László 1933-2012
Benyovits Gyula (?)	Horváth Sándor 1933-2013	Nagy Mihály	Szármes Kornél 1927-2014
Bezerédi Gyula 1926-2005	Horváth (Balogh) Izabella	Nagygyőr Sándor	Szász István 1933-2013
Bige Zsolt 1924-2005	Hudák János 1935-1997	Németh József	Szász (Kubinyi) Júlia 1932-2018
Boa Sándor	Huszár Károly 1935-2019	Németh Lajos 1931-2011	Szauer János 1932-2019
Boda Zoltán	Ifjú Géza 1931-2014	Németh László 1936-2018	Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Bódig József 1934-2007	Illés István	Németh Zoltán (?)	Székessy László
Bogyai Elemér	Jablánczy Sándor 1908-1999	Noviczky Zoltán 1936 -1992	Sziklai Oszkár 1924-1998
Böleczy Béla 1934-2019	Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989	Nyers Ferenc	Szy Ferenc 1923-2014
Boncz Ernő	Jákóy Endre	Ocskó István 1933 - 2010	Takács József
Bordulák Zoltán 1936-2010	Jancsik Károly	Orlóci László	Takaró László (?)
Borovits Ferenc	Jándó Tibor	Orlóci (Mihály) Márta	Tamási Miklós 1936-1994
Borsos Zoltán 1935-1979	Józsa József	Orosz Iván 1937- 2009	Tarnócai Károly
Budai Géza 1930-2003	Józsa László 1938-2016	Oroszlán József (?)	Tögel Gyula 1938-2001
Csányi Elek 1920-2009	Juhász (Gyöngy) Erzsébet	Ötvös Imre	Tolnai István
Csapó Imre 1934-2014	Juhász Gyula 1934-2002	Pál László 1937-2018	Tóth Endre
Császár Rudolf	Jutasi Béla 1933-2007	(P)álffy Csaba 1927-1999	Tóth (Molnár) Erzsébet
Cserjesi Antal 1925-2006	Kafka Péter 1899-?	Pálka László 1937-1995	Tóth Géza
Csima István 1928-2015	Kalmár Lajos	Palkovics János 1932-2018	Tóth János 1936-2016
Csizmadia Ferenc 1927-2015	Kercsó (Jagasits) Edit 1927-2019	Pandák László	Tóth József 1936– 2015
Csizmazia József	Kapitány Gyula 1937-2008	Papp Ferenc 1901-1967	Tóth Tibor
Csizmazia Tibor 1932-1979	Kapuszta József 1932-2019	Pászner László 1934-2016	Tresó Bertalan 1930-2008
Deminger Károly	Kassay Viktor 1933-2005	Pataki István 1937-2009	Tresó Ferenc 1932-2012
Dibúz Jenő 1933-2011	Kémes József 1934-2019	Péchy Gyula	Túrmezei Zoltán
Dibúz (Bruckner) Judit	Kenedi (Király) Ilona	Pendl Ferenc 1933-1998	Tuskó Ferenc 1913-1965
Dobozy Tamás 1935-2018	Kerekes József	Pénzes László 1927-2010	Tutunovszky Koszta
Domsa Zoltán	Kiss-Tóth János 1934-1977	Ping Ferenc 1922-2014	Vadai János 1928-2006
Draskóy György	Kiss Gyula	Pintér László	Vajas Jenő 1936-2000
Farkas István 1937-2000	Kiss János	Poprádi László	Váradai Béla 1932-2003
Farkas Mihály 1937-2018	Kiss János	Porpáczy Lehel	Váradai (Fejes) Mária 1934-2014
Fazokas Ferenc	Klíma Imre 1924-2000	Prém Béla 1931-2018	Varga Pál
Fekete Róbert	Kocsis Tibor	Puskás László	Vári Miklós
Ferdinánd István	Koczó Mihály	Rab Rudolf 1935-2005	Veres Gábor 1933-2013
Fodor Gyula 1890-1982	Koller Pál 1894-1972	Rabóczi László	Veres Sándor 1927-1998
Fodor Gyula	Koltai István 1928-(?)	Ravai János	Vető László
Fodor (Tormássy) Erzsébet	Komlóssy József	Rédey József	Viszlai (Delkin)Éva
Fónagy Sándor 1937-2017	Komondy Gyula 1921-?	Rétfalvi László	Viszlai János
Frey Otto 1933-2017	Kondor György 1934-2012	Réthy Sándor	Vlaszaty Ödön 1937-2012
Fülöpp Zoltán	Koós Béla	Rikli Olga	Weidinger Imre 1934-2013
Für Károly	Korán Zoltán	Roller Kálmán 1913-2004	Witt Lajos 1898-1994
Füstös Árpád 1926-2004	Kornya Lajos 1917-1979	Rónay Sándor	Zoltay Endre 1935-2006
Gáspár József (?)	Kósa Zoltán 1935-2018	Ronyecz József 1935-1998	

*Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!*

Vargha Domokos